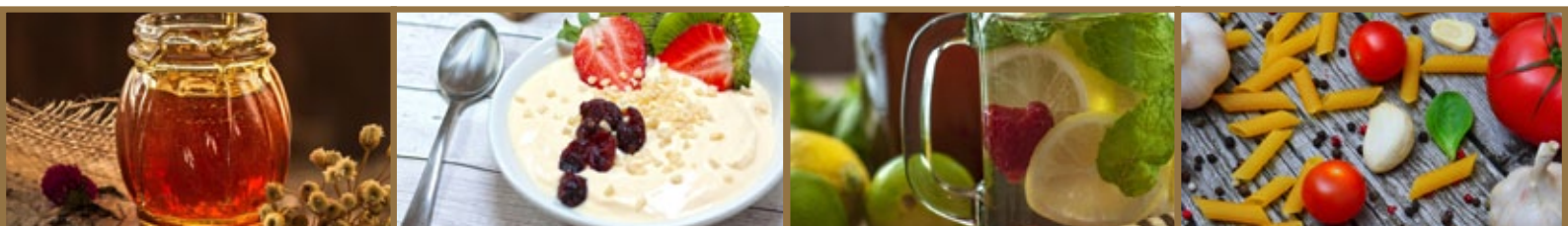

SPRAWOZDANIE ROCZNE
ANNUAL REPORT

2019

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH
AGRICULTURAL AND FOOD QUALITY INSPECTION

IJHARS

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r.

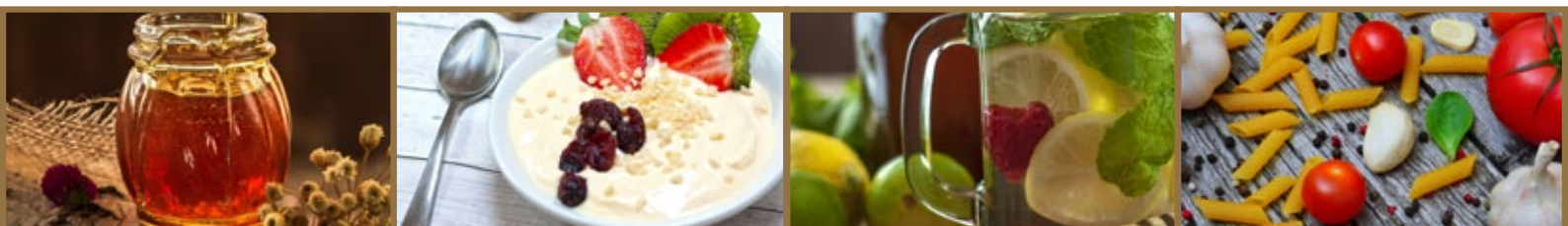
o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

SPRAWOZDANIE ROCZNE
ANNUAL REPORT

2019

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH
AGRICULTURAL AND FOOD QUALITY INSPECTION

© Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

OPRACOWANIE
Biuro Kontroli Wewnętrznej

TŁUMACZENIE
Biuro Współpracy Międzynarodowej

REDAKCJA
Izabela Zdrojewska

IJHARS

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
www.ijhars.gov.pl
sekretariat@ijhars.gov.pl

Warszawa 2020

Zdjęcia: pixabay.com
Adobe Stock (str. 24, 69, 80, 81)

REALIZACJA
OMIKRON Sp. z o.o.
www.omikron.net.pl

SPIS TREŚCI/ Contents

WSTĘP/ Introduction

I. CELE, ZADANIA I ORGANIZACJA JHARS W 2019 ROKU/ Aims, tasks and organisation of AFQI in 2019

1. **Najważniejsze informacje o JHARS/ Main information about AFQI** 12
2. **Zadania JHARS/ Tasks of AFQI** 13
3. **Organizacja JHARS/ Organisation of AFQI**
 - 3.1. Struktura organizacyjna/ The organisational structure
 - 3.2. Baza laboratoryjna/ Laboratories
 - 3.3. Zarządzanie jakością/ Quality management system
 - 3.4. Rozwój zawodowy pracowników/ Professional development

II. REALIZACJA ZADAŃ JHARS W 2019 ROKU/ Performance of AFQI tasks in 2019

1. **Podstawowe dane liczbowe/ Key figures** 22
2. **Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań/ Main findings from tasks' completion.** 25
 - 2.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji/ Marketing quality control of agricultural and food products and means of production
 - 2.1.1. Zmiany w przepisach dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Changes to the provisions concerning quality control of agricultural and food products
 - 2.1.2. Urzędowa kontrola na rynku krajowym/ Official control on the domestic market
 - Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control
 - Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Results of planned marketing quality inspections of agricultural and food products
 - Wyniki kontroli w zakresie wymagań jakościowych dla świeżych owoców i warzyw, ziół oraz ziemniaków/ Inspection results of the marketing quality requirements for fresh fruit and vegetables, herbs and potatoes
 - Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by the Chief Inspector of Agricultural and Food Quality
 - Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by Voivodeship Inspectors of Agricultural and Food Quality
 - Skoordynowane plany kontroli realizowane w 2019 r./ Coordinated control plans for 2019
 - 2.1.3. Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą/ Official control at import and export stage
 - Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control
 - Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą/ Results of inspections at import and export stage
 - 2.2. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej/ Tasks performed in the framework of the Common Agricultural Policy
 - 2.2.1. Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym/ Control and certification of organic farming
 - System kontroli w rolnictwie ekologicznym/ Control system of organic farming
 - Wyniki audytów przeprowadzonych w jednostkach certyfikujących/ Results of audits carried out in control bodies

- Wyniki kontroli sprawdzających w ekologicznych gospodarstwach rolnych/ Results of follow up checks in organic holdings
 - Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnictwie ekologicznym, u importerów produktów ekologicznych oraz producentów wprowadzających do obrotu/ Results of follow up checks carried out in organic processors, importers of organic products and operators who placed organic product on market
 - Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym/ Sharing information on organic farming producers
 - Dopuszczanie do swobodnego obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich/ Release for free circulation of organic products imported from third countries
 - Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi/ Granting of exceptions from the organic production rules
 - Prowadzenie rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego/ Maintaining the register of organic farming inspectors
 - Inne zadania realizowane na rzecz rolnictwa ekologicznego/ Other tasks related to organic farming
 - Postępowania wyjaśniające, dotyczące notyfikacji o niezgodnościach zgłaszanych przez państwa członkowskie UE na polskie produkty ekologiczne i notyfikacje zgłaszane przez Polskę/ Investigation proceedings regarding notification of irregularities reported by the EU Member States on Polish organic products and notifications reported by Poland
 - Spotkania kwartalne z jednostkami certyfikującymi/ Quarterly meetings with control bodies
- 2.2.2. Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych/ Control of regional and traditional products
- Nadzór nad jednostkami certyfikującymi/ Supervision of authorised certifying bodies
 - Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją/ Verification of compliance with specifications of the production processes of regional and traditional products
 - Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych/ Official controls of regional and traditional products
- 2.2.3. Kontrola ex-post/ Ex-post control
- 2.2.4. Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy/ Control of marketing of bovine meat from cattle aged less than twelve months
- 2.2.5. Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny/ Control of prices reporting on the beef market
- 2.2.6. Wydawanie opinii w sprawie przyznania znaku jakości Poznaj Dobrą Żywność (PDŻ)/ Issuing opinions on products to be awarded with the Try Fine Food Sign (TFF)
- 2.3. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS/ Tasks within AFQI's supervision
- 2.3.1. Nadzór nad rynkiem wina/ Supervision of wine market
- Certyfikacja wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli/ Certification procedure for particular vintage year and wines from specific grape varieties
- 2.3.2. Nadzór nad rynkiem chmielu/ Supervision of the hops market
- 2.3.3. Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP/ Supervision of meat market – Classification of carcasses in the EUROP system
- Klasyfikacja tusz wołowych/ Classification of bovine carcasses
 - Klasyfikacja tusz wieprzowych/ Classification of porcine carcasses
- 2.3.4. Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego/ Supervision of poultry meat market
- 2.3.5. Warunki produkcji gęsi owsianych/ Young Polish Oats-Fed Geese – Production conditions
- 2.3.6. Nadzór nad rynkiem nawozów/ Supervision of fertilisers market
- 2.3.7. Nadzór nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców uprawnionych do pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych oraz ustalenia klas jakości świeżych owoców i warzyw/ Supervision of the performance of activities by experts authorised to take samples of agri-foodstuffs and to determine quality classes of fresh fruit and vegetables

- 2.4. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy/ Control tasks related to entrepreneur's business activity
- 2.4.1. Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Evaluation of marketing quality of agricultural and food products
- 2.4.2. Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio z miejsca produkcji do zakładów przemysłu spożywczego/ Granting exemptions from the marking obligations for eggs delivered directly from production site to the food industry
- 2.4.3. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom/ Licencing quality assessors

3. Współpraca z innymi organizacjami i instytucjami/ Cooperation with other organisations and authorities 58

- 3.1. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi/ Cooperation with international organisations
- 3.1.1. Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO/ Cooperation with the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission (CAC)
- Najważniejsze wydarzenia na forum KKŻ/ Significant events at the CAC forum
- 3.1.2. Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ/ Cooperation with the United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE)
- Najważniejsze wydarzenia na forum EKG/ONZ/ Significant events at the UN/ECE forum
- 3.1.3. Współpraca z organami Unii Europejskiej/ Cooperation with the European Union bodies
- 3.1.4. Współpraca w ramach systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw/ Cooperation with the OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) within the Scheme for the Application of International Standards for Fruit and Vegetables
- 3.1.5. Współpraca z Komisją Europejską w ramach Punktu Kontaktowego ds. oszustw związanych z żywnością/ Cooperation with the European Commission in the frame of the Food Fraud Contact Points` Network
- 3.1.6. Współpraca dwustronna i wielostronna/ Bilateral and multilateral cooperation
- 3.1.7. Inne wydarzenia/ Other events
- 3.2. Współpraca z instytucjami krajowymi/ Cooperation with Polish authorities and institutions
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)/ The Ministry of Agriculture and Rural Development
 - Ministerstwo Finansów (MF)/ The Ministry of Finance
 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)/ The Ministry of the Interior and Administration
 - Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii (MPiT)/ Ministry of Entrepreneurship and Technology
 - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa (UOKiK-IH)/ The Office of Competition and Consumer Protection – Trade Inspection
 - Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR)/ The National Center for Agriculture Support
 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)/ The Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture
 - Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/ The National Agrochemical Station
 - Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego/ The Institute of Agricultural and Food Biotechnology
 - Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy/ Institute of Plant Protection – National Research Institute
 - Polski Komitet Normalizacyjny (PKN)/ The Polish Committee for Standardization
 - Polskie Centrum Akredytacji (PCA)/ The Polish Centre for Accreditation
 - Inspekcja Weterynaryjna (IW)/ Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)/ Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN)/ Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska (PIOŚ)/ The Veterinary Inspection/ The State Sanitary Inspection/ The State Plant Health and Seed Inspection/ The State Inspectorate for Environmental Protection

- Inspekcja Transportu Drogowego (ITD)/ Vehicular Transport Inspection
- Inne instytucje/ Other institutions

III. FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2019 ROKU/ Functioning of AFQI in 2019

1. Nadzór głównego inspektora nad realizacją zadań/ The chief inspector supervision of tasks performance	71
1.1. Kontrola wewnętrzna/ Internal control	
1.2. Audyt wewnętrzny/ Internal audit	
1.3. Rozpatrywanie skarg i wniosków/ Complaints and requests handling	
2. Działalność informacyjna/ Information and communication	73
2.1. Strona internetowa IJHARS/ Website of AFQI	
2.2. Współpraca z mediami/ Cooperation with the media	
2.3. Biuletyn „Wiedza i Jakość”/ ‘The Knowledge and Quality’ Bulletin	
2.4. Polityka informacyjna/ Information policy	

IV. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2020 ROKU/ Course of actions for 2020

• Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli/ Implementation of control activities indicated in the Annual Framework Control Plan.	76
• Przejęcie zadań Inspekcji Handlowej przez IJHARS/ Taking over the tasks of the Trade Inspection by IJHARS	77
• Aktualizacja i rozszerzenie zakresów akredytacji w laboratoriach GIJHARS/ Updating and expanding the scopes of accreditation for AFQI laboratories.	77
• Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym/ Strengthening control system of certification bodies in organic farming.	77
• Wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS/ Strengthening protection of products with names registered as PDO, PGI and TSG	78
• Podniesienie jakości przeprowadzania i dokumentowania kontroli ex-post/ Improving the quality of ex-post control activities and their documentation	78
• Kontynuacja aktywności na forum międzynarodowym/ Continuation of activities on the international forum	78
• Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych/ Voivodeship Inspectorates of Agricultural and Food Quality.	79
• Laboratoria Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych/ Laboratories of the Main Inspectorate Agricultural and Food Quality	81

Szanowni Państwo, Dear Sirs,

Mam przyjemność przekazać Państwu *Sprawozdanie* z kolejnego roku działalności Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS), w którym prezentujemy podsumowanie realizacji zadań ustawowych za 2019 r.

Podstawowym celem działania IJHARS są urzędowe kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na terenie kraju oraz w obrocie z zagranicą. Kontrole mają z jednej strony zapobiegać wprowadzaniu do obrotu artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej, ale również wpływać na bezpieczeństwo ekonomiczne przedsiębiorców przestrzegających prawo, a konsumentom umożliwić wybór dobrego jakościowo i prawidłowo oznakowanego produktu.

W 2019 r. Inspekcja JHARS przeprowadziła ogółem 75 565 czynności kontrolnych, w tym: 66 012 kontroli urzędowych w obrocie z zagranicą, 5891 kontroli urzędowych na rynku krajowym oraz 3662 czynności kontrolne wykonane na wniosek przedsiębiorcy. Kontrole na rynku krajowym obejmowały przede wszystkim jakość handlową żywności będącej podstawą codziennej diety konsumentów. Pod szczególnym nadzorem były te produkty, odnośnie których w latach poprzednich odnotowano wysoki odsetek nieprawidłowości. Kontrolowano też produkty posiadające szczególne lub specyficzne cechy jakościowe, tj. wyroby regionalne, tradycyjne, produkowane metodami ekologicznymi, a także oznaczone znakiem „Poznaj Dobrą Żywność” lub określeniem „produkt polski”.

It is my pleasure to provide you with the report on the past year of operations of the Agricultural and Food Quality Inspection (AFQI). With this report we present the summary of statutory tasks performed in 2019.

The main objective of AFQI activity is the official control of the marketing quality of agricultural and food products within the domestic market and in foreign trade.

On the one hand, the inspections are to prevent the marketing of products which do not meet the requirements of marketing quality, but also to influence the economic security of food operators complying with the law, and to enable consumers to choose a properly labelled product of good quality.

In 2019 AFQI carried out 75,565 inspections in total, therein 66,012 in foreign trade, 5,891 on domestic market and 3,662 performed upon operator request.

Inspections on the domestic market covered primarily the marketing quality of commonly consumed products. The products with a high percentage of irregularities noted in previous years were under special supervision. AFQI also inspected products of special or unique quality features i.e. regional and traditional products, organic food or products awarded with the *Try Fine Food* or *Polish Product* sign.

Skuteczność przeprowadzonych kontroli to wynik wysokiego potencjału bazy laboratoryjnej. Laboratoria GIJHARS sukcesywnie poszerzają możliwości analityczne oraz zakres metodyk objętych akredytacją, które są niezbędne do oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, a w szczególności do wykrywania zafałszowań, przyczyniając się do skutecznego eliminowania nieuczciwych praktyk i poprawy jakości polskich produktów. W 2019 roku laboratoria zbadały 5238 próbek artykułów rolno-spożywczych, w których wykonały 28 207 oznaczeń.

Na wysoką jakość kontroli IJHARS przekłada się współpraca z krajowymi instytucjami działającymi w obszarze urzędowej kontroli, jak również zaangażowania IJHARS w pracach związanych z jakością i bezpieczeństwem żywności na forum międzynarodowym. Inspekcja JHARS jest wysoko oceniana przez instytucje unijne oraz we współpracy międzynarodowej, w szczególności w zakresie Kodeksu Żywnościowego.

Osiągnięcia Inspekcji JHARS, zarówno we wszystkich obszarach jej działalności, jak i na arenie międzynarodowej były możliwe dzięki profesjonalnej kadrze pracowników i zaangażowaniu w sprawne funkcjonowanie organu kontroli żywności.

Przekazując *Sprawozdanie* dziękuję wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju i umacniania naszej Instytucji. Mam nadzieję, że niniejsza publikacja przybliży Czytelnikom obszary działalności i wyniki pracy Inspekcji.

Andrzej Romaniuk
Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

The effectiveness of the controls carried out is a result of the high potential of the laboratory base. AFQI laboratories constantly increase their analytical potential and amount of accredited testing methods, which are necessary to assess marketing quality of agri-food products, in particular to detect food adulteration. This contributes to effective elimination of unfair practices and improving quality of food products placed on the market.

In 2019 our laboratories examined 5,238 samples of agri-food products conducting 28,207 tests.

High quality of AFQI controls is also the result of cooperation with other national food control authorities, as well as involvement in works of international standards setting bodies related to food quality and safety. AFQI is highly valued by the European Union institutions and is strongly committed to international cooperation, particularly with the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission.

AFQI accomplishments, both at national and international level, have been made possible by its professional staff and their involvement into effective food control.

While publishing this report, I would like to thank all those who contribute to the development and strengthening of our Institution. I hope that this publication will bring the reader closer to the areas of activity and results of the work of the Inspection.

Andrzej Romaniuk
Chief Inspector of Agricultural
and Food Quality Inspection

I. CELE, ZADANIA I ORGANIZACJA IJHARS W 2019 ROKU/

Aims, tasks and organisation of AFQI in 2019

1. Najważniejsze informacje o IJHARS/ Main information about AFQI

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) realizuje zadania określone w ustawie *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* oraz w innych ustawach i rozporządzeniach, zarówno krajowych jak i unijnych.

Celem działania IJHARS jest:

- ▶ ochrona konsumentów i producentów, poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym,
- ▶ ułatwienie wymiany handlowej – zarówno z państwami trzecimi jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE,
- ▶ gwarantowanie rzetelności transakcji handlowych,
- ▶ promowanie dobrej praktyki produkcyjnej.

Zakres działania IJHARS obejmuje:

- ▶ nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ współudział w realizacji zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej,
- ▶ działania kontrolne związane z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę,
- ▶ koordynację współpracy Polski z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się żywnością i jej obrotem.

Organami IJHARS są:

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu JHARS,
- ▶ wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu JHARS, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

W strukturze IJHARS funkcjonuje Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, w tym 5 laboratoriów oraz 16 wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zatrudnienie w IJHARS – według stanu na 31 grudnia 2019 r. – wyniosło 630 osób, w tym: 454 pracowników uczestniczących bezpośrednio w realizacji czynności kontrolnych (tj. 72,1%).

Budżet IJHARS w 2019 r. wyniósł ogółem 63 409,21 tys. zł.

Gwarancją wiarygodności, bezstronności i rzetelności IJHARS jest działanie w oparciu o:

- ▶ rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt oraz rozporządzenie 625/2017 (od dnia 14 grudnia 2019 r.),
- ▶ rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności,
- ▶ normę PN-EN ISO 9001:2015 „Systemy zarządzania jakością. Wymagania”, której wdrożenie pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań przez IJHARS.

2. Zadania IJHARS/ Tasks of AFQI

1) Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolnospożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym:

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolnospożywczych oraz warunków składowania i transportu**¹ polega na sprawdzeniu czy artykuły rolnospożywcze spełniają wymagania jakości handlowej określone w przepisach oraz dodatkowe wymagania, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta, a także czy ich składowanie lub transport zapewnia zachowanie właściwej jakości handlowej,
- ▶ **kontrola żywności w rolniczym handlu detalicznym**² dotyczy żywności zbywanej konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. 18 rozporządzenia nr 178/2002, żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym,
- ▶ **nadzór nad rynkiem owoców i warzyw**³ obejmuje kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na rynku wewnętrznym jak i importowanych lub eksportowanych do państw trzecich, z wyłączeniem sprzedaży detalicznej, w zakresie ich zgodności z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach Unii Europejskiej; IJHARS zobowiązana jest także do przekazywania Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli w zakresie świeżych owoców i warzyw na wszystkich etapach obrotu,

- ▶ **nadzór nad rynkiem wina**⁴ obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w obrocie międzynarodowym oraz nadzór nad produkcją i jakością handlową tych wyrobów na rynku krajowym, w tym: wydawanie opinii techniczno-technologicznych w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich niezbędnych do uzyskania przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru MRiRW, sprawowanie nadzoru nad procesami enologicznymi (tj.: wzbogacaniem, odkwaszaniem i słodzeniem wina), przeprowadzanie kontroli wycofywania produktów ubocznych powstałych przy wyrobieniu wina uzyskanego z winogron pochodzących z upraw krajowych oraz certyfikację wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli,
- ▶ **kontrola jakości oliwy z oliwek**⁵ oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, za pośrednictwem MRiRW, danych analitycznych dotyczących badań jakości handlowej oliwy z oliwek i informacji o liczbie i rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanych sankcjach,

4 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz.U. 2019 r. poz. 1534), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013 r., str. 671, ze zm.), rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/934 z dnia 12 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do obszarów uprawy winorośli, w przypadku których zawartość alkoholu może być zwiększona, dozwolonych praktyk enologicznych i ograniczeń mających zastosowanie do produkcji i konserwowania produktów sektora win, minimalnej zawartości alkoholu w odniesieniu do produktów ubocznych oraz ich usuwania, a także publikacji dokumentów OIV (Dz. Urz. UE L 149 z 07.06.2019, str. 1), rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/33 z dnia 17 października 2018 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do wniosków o objęcie ochroną nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych i określeń tradycyjnych w sektorze wina, procedury zgłaszania sprzeciwu, ograniczeń stosowania, zmian w specyfikacji produktu, unieważnienia ochrony oraz etykietowania i prezentacji (Dz. Urz. UE L 9 z 11.01.2019, str. 2),

5 rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 671, ze zm.); rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2568/91 z dnia 11 lipca 1991 r. w sprawie właściwości oliwy z oliwek i oliwy z wytłoczyn oliwek oraz w sprawie odpowiednich metod analizy (Dz.U. L 248 z 05.09.1991, str. 1, ze zm.); rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 29/2012 z dnia 13 stycznia 2012 r. w sprawie norm handlowych w odniesieniu do oliwy z oliwek (Dz. Urz. UE L 12 z 14.01.2012, str. 14, ze zm.),

1 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolnospożywczych (Dz.U. 2019 r., poz. 2178),

2 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolnospożywczych...,

3 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz.U. 2019 r., poz. 935), rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, str. 1, ze zm.),

- ▶ **nadzór nad jakością mięsa drobiowego**⁶ obejmuje kontrolę jakości handlowej, w tym etykietowanie mięsa drobiowego pod kątem stosowania środków zatrzymujących wodę oraz przekazywanie Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli,
- ▶ **certyfikacja chmielu i produktów chmielowych**⁷ obejmuje kontrolę chmielu i produktów chmielowych w zakresie spełnienia minimalnych wymagań jakościowych określonych w przepisach, tj. wymagań w zakresie wilgotności, zaziarnienia, obecności liści i łodyg, oraz obecności odpadów chmielu, w wyniku której producentowi wydawany jest certyfikat,
- ▶ **nadzór nad krajowym systemem klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP**⁸ obejmuje kontrolę prawidłowości klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych przez rzeczoznawców, a także przekazywanie raportów do Komisji Europejskiej w zakresie liczby tusz uzyskanych z uboju bydła w poszczególnych klasach uformowania i otluszczenia oraz kontroli klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych,
- ▶ **nadzór nad rynkiem nawozów**⁹ obejmuje obrót nawozami, nawozami oznaczonymi znakiem NAWÓZ UE i środkami wspomagającymi uprawę roślin oraz kontrolę spełnienia przez te produkty wymagań jakościowych określonych w przepisach krajowych i UE.

6 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz. Urz. WE L 157 z 17.06.2008 r. str. 46, ze zm.),

7 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 1850/2006 r. z dnia 14 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (Dz. Urz. WE L 355 z 15.12.2006 r., str. 72, ze zm.),

8 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/1184 z dnia 20 kwietnia 2017 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do unijnych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania cen rynkowych niektórych kategorii tusz i żywych zwierząt (Dz. U. UE L 171 z 04.07.2017 r., str. 103-112, ze zm.), rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/1182 z dnia 20 kwietnia 2017 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do unijnych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania cen rynkowych niektórych kategorii tusz i żywych zwierząt (Dz. Urz. L 171 z 4.7.2017 r., str. 74-99),

9 ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2018, poz. 1259, ze zm.); rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów (Dz.U. WE L 304 z 21.11.2003 r., str. 1, ze zm.),

2) Zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą:

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich Unii Europejskiej oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)**¹⁰ polega na: sprawdzeniu dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu oraz świadczących o jego jakości handlowej, sprawdzeniu opakowania, oznakowania, prezentacji, warunków przechowywania towaru i jego transportu, dokonaniu oględzin, pobraniu próbek oraz ich ocenie organoleptycznej i badaniach laboratoryjnych, ustaleniu klasy jakości handlowej,
- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę**¹¹ dotyczy świeżych owoców i warzyw objętych standardami UE; jakość handlowa pozostałych artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport sprawdzana jest na wniosek przedsiębiorcy w ramach oceny jakości handlowej.

3) Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej:

- ▶ **nadzór w rolnictwie ekologicznym obejmujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzór nad produkcją ekologiczną**¹²

Do zadań realizowanych w ramach nadzoru nad rolnictwem ekologicznym należą:

- przeprowadzanie audytów i inspekcji jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym,
- sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów ekologicznych,
- przeprowadzanie kontroli zgodności produkcji z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego oraz

10 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

11 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu..., rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworów owoców i warzyw...,

12 ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz.U. 2019 r. poz. 1353, ze zm.) oraz inne przepisy wydane w trybie przepisów tej ustawy i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz. Urz. UE L 150 z 14.06.2018 r., str. 1-92) oraz inne przepisy Unii Europejskiej wydane w trybie przepisów tego rozporządzenia,

- eliminowanie bezprawnego oznakowania produktów jako ekologiczne,
- dopuszczanie do swobodnego obrotu we Wspólnocie produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,
- gromadzenie, przechowywanie i przetwarzanie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym,
- rozpatrywanie wniosków o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
- przejście uprawnień jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 90 dni),
- informowanie producentów żywności ekologicznej, objętych kontrolą przez daną jednostkę certyfikującą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,
- przeprowadzanie egzaminów na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzenie rejestrów tych inspektorów,
- ▶ **nadzór nad systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych**¹³ obejmujący: audyty i inspekcje jednostek certyfikujących, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów oraz przeprowadzanie kontroli u producentów w celu sprawdzenia zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją, jak również dokonywanie urzędowej kontroli tych produktów,
- ▶ **kontrola ex-post**¹⁴ obejmuje beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez agencję płatniczą (ARiMR),

- ▶ **kontrola mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej**¹⁵, w wyniku której wydawane jest świadectwo, będące dokumentem uprawniającym do otrzymania refundacji wywozowych, zgodnie z przepisami UE,
- ▶ **kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy**¹⁶ polega na sprawdzaniu w zakładach ubojowych prawidłowości oznakowania tusz wołowych kategoriami wiekowymi, a w zakładach przetwórczych – sprawdzeniu prawidłowości oznaczenia mięsa wołowego informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, postępowania się właściwym opisem handlowym, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła i mięsa (odpowiednio), zgodnie z wymaganym zakresem informacji,
- ▶ **kontrola raportowania danych rynkowych**¹⁷ polega na sprawdzeniu rzetelności informacji przekazywanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez zakłady ubojowe w zakresie poziomu cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny.

4) Zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy:

- ▶ **ocena jakości handlowej**¹⁸ artykułów rolno-spożywczych w obrocie krajowym wykonywana jest na wniosek przedsiębiorcy; pozytywny wynik kontroli jest podstawą wydania przez IJHARS Świadectwa jakości handlowej, potwierdzającego jakość ocenianego artykułu rolno-spożywczego,

¹³ ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 915),

¹⁴ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. Urz. L 347 z 20.12.2013, str. 549, ze zm),

¹⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 433/2007 z dnia 20 kwietnia 2007 r. ustanawiające warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny (Dz. Urz. WE L 104 z 21.04.2007 r., str. 3, ze zm.) i rozporządzenie Komisji (EWG) nr 1359/2007 z 21 listopada 2007 r. ustanawiające warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych elementów odkostnionego mięsa wołowego (Dz. Urz. WE L 304 z 22.11.2007 r., str. 21, ze zm.), rozporządzenie Komisji (WE) nr 566/2008 z dnia 18 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasad wprowadzania do obrotu wołowiny pochodzącej z bydła w wieku do dwunastu miesięcy (Dz. Urz. WE L 160 z 19.06.2008, str. 22, ze zm),

¹⁶ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 566/2008 z dnia 18 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasad wprowadzania do obrotu wołowiny pochodzącej z bydła w wieku do dwunastu miesięcy...,

¹⁷ ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz.U. z 2015 r. poz.1160),

¹⁸ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

- ▶ **uczestnictwo w Programie „Poznaj Dobrą Żywność”¹⁹**, którego celem jest promocja produktów wysokiej jakości handlowej oraz zwiększenie różnorodności żywności na rynku wewnętrznym; opinia Głównego Inspektora JHARS, odnosząca się do specyficznych cech lub wymagań jakościowych artykułu rolno-spożywczego zgłoszonego do programu, jest jednym z elementów niezbędnych do przyznania znaku *PDŻ* przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ **zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku ich kierowania do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji²⁰** dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej na wniosek przedsiębiorcy; Główny Inspektor JHARS informuje właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich UE o podmiotach, które uzyskały zwolnienie z obowiązku znakowania jaj,
- ▶ **nadawanie uprawnień rzeczoznawcom²¹** polega na sprawdzeniu wiedzy praktycznej i teoretycznej w zakresie pobierania próbek, ustalania klas jakości określonych artykułów rolno-spożywczych osób starających się o uzyskanie uprawnień lub potwierdzających okresowo (co 3 lata) nabyte uprawnienia – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych.

5) Powiadomianie podpunktu krajowego punktu kontaktowego w ramach sieci systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (systemu RASFF) o podjętych działaniach dotyczących niebezpiecznych artykułów rolno-spożywczych²².

¹⁹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

²⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów..., rozporządzenie Komisji (WE) nr 589/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 163 z 24.06.2008, str. 6-23),

²¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

²² ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

6) Prowadzenie w GIJHARS Punktu Kontaktowego ds. oszustw związanych z żywnością funkcjonującego w ramach ogólnounijnego Sytemu AAC, którego głównym celem jest współpraca oraz wymiana informacji pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej w celu kompleksowego przeciwdziałania zafałszowaniom żywności.

7) Prowadzenie w GIJHARS Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski.

8) Współpraca z instytucjami:

- ▶ **międzynarodowymi:**
 - Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
 - Europejską Komisją Gospodarczą ONZ,
 - w ramach systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw,
- ▶ **organami Unii Europejskiej,**
- ▶ **zagranicznymi:**
 - urzędowymi jednostkami kontrolnymi w innych państwach w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym wymienianie informacji lub próbek artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ **krajowymi:**
 - wojewódzkimi organami administracji rządowej,
 - organami innych inspekcji,
 - urzędami celnymi,
 - Policją,
 - sądami,
 - uczelniami,
 - jednostkami samorządu terytorialnego,
 - państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa,
 - Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa (KOWR) uczestniczącym w realizacji operacji finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym,
 - Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

3. Organizacja IJHARS/ Organisation of AFQI

3.1. Struktura organizacyjna/ The organisational structure

Organizację Głównego Inspektoratu JHARS określa Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Min. Rol. nr 18, poz. 62) oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Głównego Inspektora JHARS z dnia 6 sierpnia 2015 r.

Zadania IJHARS wykonują następujące organy (rysunek 1):

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych;

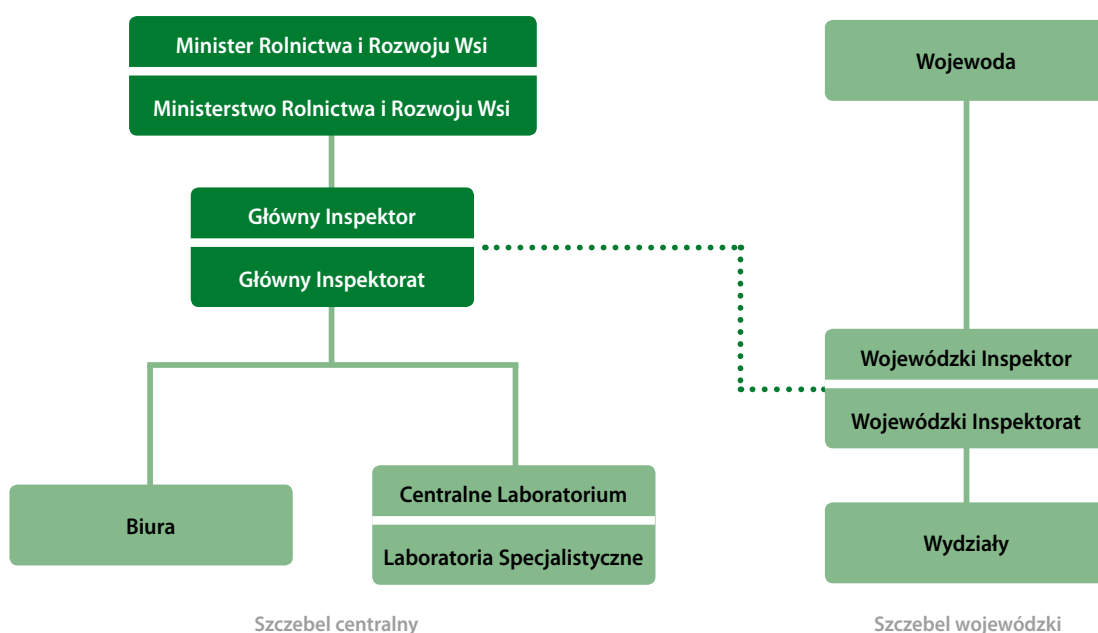
Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

- ▶ wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS, jako kierownika Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

3.2. Baza laboratoryjna/ Laboratories

Bazę laboratoryjną GIJHARS w 2019 r. stanowiło 5 nowocześnie wyposażonych laboratoriów, wśród których funkcjonuje Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz 4 laboratoria specjalistyczne, tj.: w Białymstoku, Gdyni, Kielcach i Lublinie.

RYSUNEK 1.
Schemat organizacyjny IJHARS/ Graph 1: The organisational structure of AFQI

Laboratoria GIJHARS to nowoczesne, wysoko wyspecjalizowane i doskonale wyposażone jednostki badawcze, które swoim zakresem analitycznym obejmują wszystkie grupy towarowe artykułów rolno-spożywczych.

Odpowiedni potencjał analityczny i szeroki zakres wykonywanych badań umożliwia realizację ustawowych zadań nałożonych na IJHARS. Spełnienie wymagań stawianych przez Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia i dobrostanu zwierząt, zakres kompetencji potwierdzony przez akredytację zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005, normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 oraz wdrożony, ujednoczony i utrzymywany system zarządzania właściwy dla zakresu działalności, zapewnia wysoką jakość wyników badań.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającym szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego w strukturach GIJHARS znajdują się 4 laboratoria właściwe dla określonych przedmiotów i rodzajów badań, pełniące funkcję referencyjnych. W 2019 r. laboratoria brały udział w: pracach Grupy Ekspertów KE ds. analiz mięsa drobiowego, spotkaniu Międzynarodowej Komisji ds. Miodu (International Honey Commission IHC) w Cluj (Rumunia), drugiej edycji technicznego spotkania w Centrum wiedzy (WE) na temat oszustw i jakości żywności w Geel (Belgia), V Edycji Międzynarodowego sympozjum produktów pszczołich w Selima (Malta), wizycie studyjnej na UTAD – Universidade de Trás-os-Montes e Alto Douro w Vila Real (Portugalia), posiedzeniu Kapituły V edycji Ogólnopolskiego Konkursu Pszczelarz Roku oraz seminarium na temat wyzwań w zakresie środków aromatyzujących i analizy związków lotnych. Pracownicy laboratoriów uczestniczą również w pracach Komitetu Technicznego ds. Analiz Żywności Polskiego Komitetu Normalizacyjnego i Krajowej Unii Producentów Soków.

Laboratoria GIJHARS badają cechy jakościowe artykułów rolno-spożywczych w próbkach pobranych podczas urzędowej kontroli przeprowadzonej w trybie planowym

i doraźnym, w ramach współpracy z państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa oraz na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy. Badania laboratoryjne artykułów rolno-spożywczych obejmują ich właściwości organoleptyczne, fizykochemiczne i mikrobiologiczne w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagań wynikających ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Kompetencje laboratoriów GIJHARS weryfikowane są poprzez udział w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych.

W 2019 r. laboratoria GIJHARS uczestniczyły w porównaniach międzylaboratoryjnych, zorganizowanych przez laboratoria GIJHARS oraz:

- ▶ Melisopalinologiczną Grupę Roboczą Międzynarodowej Komisji ds. Miodu (International Honey Commission), Nuscana Biotechnika Laboratoryjna,
- ▶ Niderlandzki Instytut Badawczy RIKILT,
- ▶ Laboratoria Kontrolno-Analityczne Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- ▶ J.S. Hamilton Poland S.A.

Przedmiotem badań międzylaboratoryjnych były głównie: mleko, ziarna pszenicy, bułka tarta, mąka, miód, mięso i przetwory mięsne, przyprawy, przetwory rybne, napoje alkoholowe, napoje bezalkoholowe, makarony, herbatki owocowe, wyroby ciastkarskie, czekolada, proszek jajeczny, tłuszcz mleczny, oliwa z oliwek, owoce suszone, soki, przetwory owocowo-warzywne, sery oraz masło.

Laboratoria GIJHARS uczestniczyły również w badaniach biegłości weryfikujących kompetencje techniczne laboratorium do przeprowadzania badań. Analizy w tym zakresie organizowane były przez: Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Warszawie, Food Analysis Performance Assessment Scheme (FAPAS), BIPEA, LGC Standards UK, International Olive Council. Przedmiotem badań były głównie: mąka, ziarno zbóż, masło, przetwory owocowo-warzywne, napoje alkoholowe, mięso i przetwory mięsne, owoce suszone, ryby, oleje, oliwa z oliwek, czekolada oraz wyroby ciastkarskie.

Badania biegłości oraz porównania międzylaboratoryjne potwierdziły, że laboratoria GIJHARS są w pełni przygotowane do rzetelnej oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

3.3. Zarządzanie jakością/ Quality management system

W roku 2019 Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych została poddana kolejnemu audytowi recertyfikującemu, który został przeprowadzony przez jednostkę certyfikującą DEKRA Certification Sp. z o.o. Podczas audytu poddano ocenie system zarządzania jakością na zgodność z wymaganiami nowego wydania normy PN-EN ISO 9001:2015. Wyniki audytu potwierdziły, że system zarządzania jakością funkcjonuje zgodnie z wymaganiami nowej normy, dlatego też jednostka certyfikująca postanowiła utrzymać certyfikat istniejący nieprzerwanie od 2005 roku.

Obecny zakres certyfikacji to: nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji, w tym wywożonych i sprowadzanych z zagranicy oraz wykonywanie zadań wynikających z polityki rolnej państwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym w IJHARS.

W ramach monitorowania zgodności systemu zarządzania jakością z ustaleniami oraz skuteczności jego utrzymywania przeprowadzono 13 audytów wewnętrznych w GIJHARS.

Przeprowadzono także 3 krzyżowe audyty wewnętrzne w wojewódzkich inspektoratach JHARS, które były realizowane zgodnie z *Programem krzyżowych audytów wewnętrznych dla IJHARS na lata 2019-2023*. Na podstawie wyników audytów sukcesywnie podejmowano działania korygujące lub inne działania doskonalące realizowane procesy. Podczas realizacji działań doskonalących w system zarządzania jakością angażowano pracowników z różnych komórek organizacyjnych.

Ustalenia co do zmian w przebiegu poszczególnych procesów, realizacji zadań przydzielonych Inspekcji były odzwierciedlane w systematycznie uaktualnianych procedurach, instrukcjach i innych wewnętrznych dokumentach.

Najwyższe kierownictwo przeprowadziło przegląd systemu zarządzania jakością, w tym systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym. Oceniono jego skuteczność i zweryfikowano stopień osiągnięcia celów jakości wyznaczonych na rok ubiegły. Politykę jakości IJHARS, zawierającą aspekty przeciwdziałania

zagrożeniom korupcyjnym, uznano za aktualną. Podczas przeglądu zarządzania potwierdzono, że działania podejmowane w ramach procesów wpływają pozytywnie na osiągnięcia standardów kontroli zarządczej.

Ponadto, w 2019 r., odbyło się spotkanie pełnomocnika Głównego Inspektora JHARS ds. systemu zarządzania jakością z pełnomocnikami wojewódzkich inspektorów JHARS w celu wymiany doświadczeń i wypracowania działań doskonalących na podstawie wyników audytu jednostki certyfikującej.

Zgodnie z wymaganiami systemu zarządzania jakością, liderzy poszczególnych procesów na bieżąco monitorowali je pod względem przebiegu zgodnego z wymaganiami, ich skuteczności oraz pod względem wystąpienia nowych zagrożeń korupcyjnych.

W celu zapewnienia, że personel jest świadomy istoty i ważności swoich działań, które mają wpływ na jakość, prowadzono szkolenia wewnętrzne dla nowych pracowników GIJHARS w zakresie podstawowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania jakością, w tym systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

W 2019 r. zorganizowano szkolenie dla audytorów wewnętrznych i liderów procesów w GIJHARS w zakresie zarządzania procesami i najnowszych trendów w oparciu o wymagania normy ISO 9001:2015. Ponadto, dla pracowników WIJHARS zostały zorganizowane trzy szkolenia: „Szkolenie doskonalące dla krzyżowych audytorów wewnętrznych w oparciu o wymagania normy ISO 9001:2015”, „Doskonalenie umiejętności pełnomocników ds. SZJ z WIJHARS w zakresie zarządzania jakością w szczególności w identyfikowaniu niezgodności i podejmowaniu działań korygujących i doskonalących w oparciu o wymagania normy ISO 9001:2015” oraz „Etyka, przeciwdziałanie korupcji i konfliktowi interesów”.

3.4. Rozwój zawodowy pracowników/ Professional development

IJHARS zapewnia swoim pracownikom możliwość stałego doszkalania i doskonalenia zawodowego prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, inne jednostki, a także wojewódzkie inspektoria JHARS. Ogółem w 2019 r. umożliwiono 548 pracownikom IJHARS udział w 266 szkoleniach, przy czym niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach.

Struktura szkoleń obejmowała:

- ▶ 5 szkoleń centralnych (12 miejsc szkoleniowych) dotyczących zarządzania w administracji publicznej oraz zamówień publicznych,
- ▶ 112 szkoleń powszechnych (1287 miejsc szkoleniowych) obejmujących takie zagadnienia jak: kadry i finanse (rachunkowość, księgowość, finanse publiczne, bankowość elektroniczna, kadry i płace, świadczenia socjalne, ubezpieczenia społeczne, kontrola zarządcza w administracji publicznej, prawo pracy, egzekucja i windykacja), audyt i kontrola, stosowanie prawa (zamówienia publiczne, postępowanie administracyjne i egzekucyjne, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym), zarządzanie zasobami ludzkimi (standardy i procedury zarządzania zasobami ludzkimi w administracji, zarządzanie zespołem, działania antymobbingowe), rozwój interpersonalny (efektywność zawodowa, praca w stresie) oraz prowadzenie czynności kancelaryjnych w jednostkach administracji publicznej, obieg, gromadzenie i archiwizacja dokumentów, udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, podstawy BHP, e-administracja (e-PUAP, e-dokument), BIP i udostępnienie informacji publicznej, ochrona danych osobowych, zadania obronne, informatyczne, w tym bezpieczeństwo teleinformatyczne,
- ▶ 137 szkoleń specjalistycznych (945 miejsc szkoleniowych) służących pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy z zakresu prawa żywnościowego i technologii produkcji żywności, ujednoczeniu zasad przeprowadzania i dokumentowania kontroli, metodyki badań laboratoryjnych; tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie: kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym oznakowania produktów, stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 925/2017 oraz metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad klasyfikacją tusz w systemie EUROP, systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, kontroli produktów ekologicznych, a w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi nowoczesnego sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

Pracownicy GIJHARS wzięli również udział w 14 szkoleniach zagranicznych, w tym w 11 szkoleniach, w ramach projektu szkoleniowego Komisji Europejskiej „Better Training for Safer Food” (BTSF). Pracownik GIJHARS uczestniczył jako ekspert w cyklu szkoleń, w ramach wyżej wymienionego projektu, w zakresie stosowania systemu TRACES, służącego do wystawiania i potwierdzania świadectw kontroli na produkty ekologiczne importowane z państw trzecich.

Ponadto, 29 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje w ramach służby przygotowawczej w Służbie Cywilnej.

Nauka języka angielskiego prowadzona była na zajęciach organizowanych przez IJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W 2019 r. w zajęciach tych uczestniczyło 105 osób.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w krajowych i zagranicznych konferencjach, seminariach i targach. W 2019 r. pracownicy IJHARS uczestniczyli w 56 konferencjach, 13 targach i 10 seminariach na terenie Polski. Pracownicy IJHARS wzięli udział w: Targach Rolno-Spożywczych Grüne Woche w Berlinie, Targach Rolnictwa Ekologicznego Biofach w Norymberdze, Targach Friut Attraction w Madrycie, Międzynarodowych Targach Rolno-Spożywczych Biocultura w Madrycie, Międzynarodowych Targach Rolno-Spożywczych BAF – Baltic and Beverage Fair w Wilnie, Międzynarodowych Targach Food Matters Live 2019 w Londynie, Międzynarodowych Targach Rolno-Spożywczych SITEVI w Montpellier, Międzynarodowych Targach Rolno-Spożywczych Nordic Organic Food Fair w Malmo oraz Międzynarodowych Targach World Bulk Wine Exhibition w Amsterdamie.

Pracownicy biur merytorycznych GIJHARS, podobnie jak w latach ubiegłych, zorganizowali 11 szkoleń specjalistycznych dla pracowników Inspekcji (311 miejsc szkoleniowych) m.in. z zakresu: nowych przepisów na rynku wina i napojów spirytusowych, zasad przeprowadzania kontroli klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, produktów posiadających oznaczenie ChNP, ChOG, GTS (szkolenie organizowane wspólnie z MRiRW), rolnictwa ekologicznego (szkolenie organizowane wspólnie z CDR – oddz. w Radomiu), a także dotyczących Systemu Zarządzania Jakością.

II. REALIZACJA ZADAŃ IJHARS W 2019 ROKU/ Performance of AFQI tasks in 2019

1. Podstawowe dane liczbowe/ Key figures

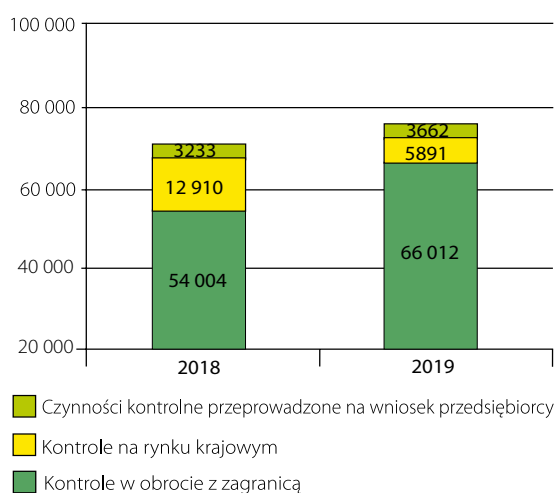
Realizując zadania ustawowe IJHARS w 2019 r. przeprowadziła ogółem 75 565 czynności kontrolnych, w tym:

- ▶ 66 012 kontroli urzędowych jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (tj. 87,4 % ogółu wykonanych czynności kontrolnych), w tym 26 155 kontroli świeżych owoców i warzyw (tj. 39,6% ogółu kontroli jakości handlowej w obrocie z zagranicą),
- ▶ 5891 planowych i doraźnych kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji rolnej na rynku krajowym (tj. 7,8% ogółu wykonanych czynności kontrolnych),
- ▶ 3662 czynności kontrolne wykonane na wniosek przedsiębiorcy (tj. 4,8% ogółu wykonanych czynności kontrolnych).

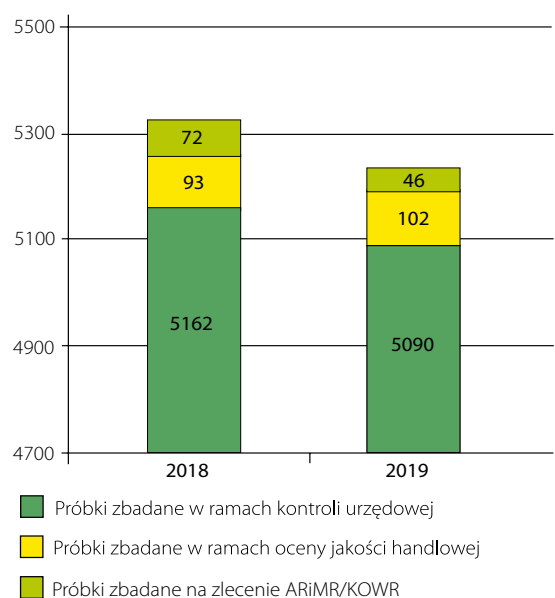
W porównaniu do 2018 r. (rysunek 2) liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych ogółem zwiększyła się o 5418 (tj. o 7,7%), co dotyczyło głównie liczby kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (o 12 008 kontroli, tj. o 22,2%) oraz w niewielkim stopniu liczby czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy (o 429, tj. 13,2%). Zmniejszyła się ponad dwukrotnie, liczba urzędowych kontroli przeprowadzonych na rynku krajowym (o 7019, tj. 54,3%), przede wszystkim ze względu na brak realizacji w 2019 r. kontroli świeżych owoców i warzyw, w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (w ramach embarga).

W laboratoriach Głównego Inspektoratu zbadano ogółem 5238 próbek artykułów rolno-spożywczych, wykonując 28 207 oznaczeń parametrów jakościowych. Z ogólnej liczby próbek artykułów rolno-spożywczych 5090 próbek zbadano w ramach urzędowych (planowych i doraźnych) kontroli jakości handlowej (27 686 oznaczeń), 102 próbki w ramach oceny jakości handlowej przeprowadzonej na wniosek producenta (273 oznaczenia) oraz 3 próbki

RYSUNEK 2. Liczba kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2018–2019/ Graph 2: Number of inspections carried out by AFQI in 2018–2019

RYSUNEK 3. Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych w laboratoriach GIJHARS w latach 2018–2019/ Graph 3: Number of samples tested in AFQI's laboratories in 2018–2019

w ramach zadań zleconych przez agencję płatniczą (ARiMR) i 43 próbki zlecone przez agencję wykonawczą KOWR (ogółem 248 oznaczeń).

W porównaniu do 2018 r. (*rysunek 3*) liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych ogółem przez laboratoria GIJHARS zmniejszyła się nieznacznie (o 89 próbek, tj. o 1,7%), głównie w odniesieniu do próbek zbadanych w ramach kontroli urzędowych (o 72 próbki, tj. 1,4%) oraz próbek dostarczonych przez agencje płatniczo-wykonawcze (o 26 próbek, tj. 36,1%). Na prawie identycznym poziomie jak w roku 2018 pozostała liczba próbek zbadanych w ramach oceny jakości handlowej (wzrost o 9, tj. o 9,7%).

W 2019 r. organy Inspekcji wydały ogółem 2486 decyzji, w tym:

- ▶ 1236 decyzji w wyniku przeprowadzonych kontroli, tj.:
 - 715 decyzji nakładających kary pieniężne na kwotę ogółem 2436,8 tys. zł; średnia wartość kary pieniężnej wyniosła 3,4 tys. zł; z ogólnej liczby decyzji nakładających kary pieniężne 632 wydano na podstawie ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, 65 decyzji na podstawie art. 40a ust. 1 pkt 3 i 4 oraz art. 40a ust. 3 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*, 14 decyzji na podstawie: art. 24 ust. 2 pkt 6, art. 25 ust. 1 pkt 3, 4, 5a i 5b ustawy *o rolnictwie ekologicznym* oraz 4 decyzje na podstawie art. 37 ust. 2 pkt 2 ustawy *o nawozach i nawożeniu*,
 - 70 decyzji odstępujących od wymierzenia kary pieniężnej przedsiębiorcy, w tym 67 decyzji na podstawie art. 40a ust. 5c ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, w związku z: art. 40a ust. 1 pkt 3, 4, 5 i art. 40a ust. 3a, 2 decyzje na podstawie art. 40a ust. 10 ustawy *o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu*, w związku z art. 40a ust. 1 pkt 3 oraz 1 decyzję na podstawie art. 26 ust. 5 ustawy *o rolnictwie ekologicznym*, w związku z art. 25 ust. 1,
 - 451 decyzji obejmujących artykuły rolno-spożywcze o jakości niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta; wartość zakwestionowanych produktów ogółem wynosiła 1856,7 tys. zł; w ramach tych decyzji wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem

283 decyzje na podstawie art. 29 ust.1 ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, w tym 151 nakazujących poddanie kontrolowanych artykułów określonym zabiegom, 131 zakazujących wprowadzenia do obrotu artykułów niespełniających wymagań jakości handlowej i 1 decyzję zakazującą składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach, 151 decyzji na podstawie art. 30 ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* zakazujących wprowadzenia do obrotu importowanych artykułów rolno-spożywczych oraz 17 decyzji na podstawie art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy *o nawozach i nawożeniu*; decyzje wydane na podstawie art. 29 ust.1 dotyczyły głównie: wina, cydru, piwa i napojów spirytusowych – 43, przypraw i bakalii – 36, przetworów owocowych i warzywnych – 32 oraz wyrobów cukierniczych i ciastkarskich – 25,

- ▶ 1250 decyzji na wnioszek przedsiębiorcy, tj.:
 - 625 decyzji zezwalających na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej, w tym 8 wydanych przez Głównego Inspektora JHARS,
 - 547 decyzji w sprawie nadania numeru identyfikacyjnego każdej partii wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli,
 - 49 decyzji zwalniających podmiot z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do produkcji,
 - 29 decyzji odmawiających wydania pozwolenia na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej, w tym 1 wydana przez Głównego Inspektora JHARS.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości były podstawą do:

- ▶ nałożenia 486 grzywien w drodze mandatu karnego na osoby fizyczne winne wystąpienia nieprawidłowości, na kwotę ogółem 106,9 tys. zł; średnia wartość grzywny wyniosła 220 zł,
- ▶ obciążenia 679 przedsiębiorców kosztami kontroli, w tym 259 przedsiębiorców kosztami badań laboratoryjnych na kwotę ogółem 321,8 tys. zł, w związku ze stwierdzeniem niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych,

- ▶ przekazania 666 przedsiębiorcom zaleceń pokontrolnych obligujących do usunięcia nieprawidłowości w określonym terminie,
- ▶ skierowania 4 wniosków o ukaranie przedsiębiorców do sądów rejonowych oraz 1 wniosku do organu ścigania.

W wyniku realizacji 3662 czynności kontrolnych wykonywanych na wnioski producentów składanych do organów IJHARS, wydano:

- ▶ 1800 *certyfikatów* na chmiel lub produkty chmielowe, potwierdzających spełnienie określonych wymagań jakościowych; posiadanie *certyfikatu* jest warunkiem

wprowadzenia chmielu lub jego produktów do obrotu handlowego,

- ▶ 1531 *świadectw jakości handlowej*, potwierdzających spełnienie wymagań jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych; posiadanie *świadectwa jakości handlowej* ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku krajowym,
- ▶ 240 *świadectw jakości* dla produktów rolnych i środków spożywczych posiadających Chronione Oznaczenie Geograficzne, Chronioną Nazwę Pochodzenia lub będących Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością, potwierdzających zgodność procesu produkcji z deklarowaną specyfikacją.

2. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań/ Main findings from tasks' completion

2.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolnospożywczych i środków produkcji/ Marketing quality control of agricultural and food products and means of production

2.1.1. Zmiany w przepisach dotyczących jakości handlowej artykułów rolnospożywczych/ Changes to the provisions concerning quality control of agricultural and food products

W 2019 r. zmienione zostały przepisy dotyczące jakości handlowej ziemniaków oraz świeżych owoców i warzyw.

W przypadku ziemniaków znowelizowano krajowe akty prawne. W życie weszły dwa rozporządzenia wprowadzające zmiany do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 października 2003 r. w sprawie szczególnych wymagań w zakresie jakości handlowej ziemniaków (Dz.U. nr 194, poz. 1900, ze zm.) oraz do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz.U. z 2015 r., poz. 29 ze zm.). Doprecyzowano określenia „ziemniaki wczesne”, „ziemniaki młode” w celu zapewnienia konsumentom otrzymywania właściwych informacji o produkcie. Ponadto, wprowadzono wymóg podawania dodatkowo informacji o państwie pochodzenia ziemniaków wraz z wizerunkiem flagi tego państwa.

W przypadku świeżych owoców i warzyw znowelizowano rozporządzenie unijne, tj.: rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczególne zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw (Dz.U. L 157 15.6.2011, str. 1, ze zm.). W zmienionym rozporządzeniu wprowadzono nowe brzmienie norm handlowych, a dokładnie dostosowano ogólną

normę handlową oraz wszystkie szczegółowe normy handlowe do brzmienia norm handlowych EKG/ONZ (zmiana brzmienia całego Załącznika I).

W 2019 r. weszły w życie również przepisy dotyczące produktów sektora wina mające znaczenie dla działalności IJHARS w zakresie kontroli wina produkowanego z winogron pozyskanych z krajowych upraw winorośli oraz win kontrolowanych przez organy Inspekcji na etapie importu.

Celem przedmiotowych aktów prawnych była konieczność dostosowania przepisów wykonawczych Komisji Europejskiej do rozporządzenia nr 1308/2013²³, uproszczenie oraz poprawa ich czytelności, a także zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla instytucji państwowych i przedsiębiorców.

Dnia 14 stycznia 2019 r. weszło w życie rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/33 z dnia 17 października 2018 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do wniosków o objęcie ochroną nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych i określeń tradycyjnych w sektorze wina, procedury zgłaszania sprzeciwu, ograniczeń stosowania, zmian w specyfikacji produktu, unieważnienia ochrony oraz etykietowania i prezentacji (Dz. Urz. UE L 9 z 11.01.2019, str. 2).

W przedmiotowym akcie prawnym uregulowano w szczególności zasady znakowania win oraz ochrony nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych produktów sektora wina. W dniu 7 grudnia 2019 r. weszło w życie rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/934 z dnia 12 marca 2019 r., uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do obszarów uprawy winorośli, w przypadku których zawartość alkoholu może być zwiększona, dozwolonych praktyk

²³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671 ze zm.)

enologicznych i ograniczeń mających zastosowanie do produkcji i konserwowania produktów sektora win, minimalnej zawartości alkoholu w odniesieniu do produktów ubocznych oraz ich usuwania, a także publikacji dokumentów OIV (Dz. Urz. UE L149 z 07.06.2019 str. 1). Przedmiotowy akt prawny zawiera szczegółowy wykaz dozwolonych praktyk enologicznych oraz związków enologicznych, a także warunki ich stosowania.

W 2019 r. opublikowano nowe przepisy dotyczące jakości handlowej napojów spirytusowych. 24 maja 2019 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/787 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji i etykietowania napojów spirytusowych, stosowania nazw napojów spirytusowych w prezentacji i etykietowaniu innych środków spożywczych, ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, wykorzystywania alkoholu etylowego i destylatów pochodzenia rolniczego w napojach alkoholowych, a także uchylające rozporządzenie (WE) nr 110/2008 (Dz. Urz. UE L 130 z 17.05.2019, str. 1).

Głównym celem wprowadzenia wyżej wymienionego aktu prawnego było dostosowanie rozporządzenia nr 110/2008²⁴ do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). W nowych regulacjach w porównaniu do dotychczas obowiązującego rozporządzenia nr 110/2008 wprowadzono zmiany strukturalne i redakcyjne mające na celu uproszczenie przepisów i poprawę ich czytelności. W rozporządzeniu nr 2019/787 doprecyzowano zarówno ogólną definicję napoju spirytusowego, a także definicje poszczególnych kategorii napojów spirytusowych. Nowe przepisy wprowadziły zasady dotyczące sposobu wskazywania nazwy prawnej na etykiecie napoju spirytusowego. Dla niektórych kategorii napojów spirytusowych określono limit dosładzania oraz możliwość barwienia. Rozporządzenie zawiera regulacje dotyczące stosowania alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego w produkcji napojów alkoholowych oraz zasady stosowania nazw prawnych napojów spirytusowych w oznakowaniu środków spożywczych.

Rozporządzenie nr 2019/787 będzie stosowane od 25 maja 2021 r., natomiast część przepisów dotyczących m.in.

²⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89 (Dz. Urz. L 39 z 13.02.2008, str. 16, ze zm.)

ochrony oznaczeń geograficznych, używania unijnego symbolu oznaczenia geograficznego, możliwości dodawania przetworów mlecznych w produkcji likieru jajecznego i likieru z dodatkiem jajka, zaczęły obowiązywać już 8 czerwca 2019 r.

W 2019 r. Główny Inspektorat JHARS uczestniczył ponadto, w pracach nad aktami wykonawczymi do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w sprawie kontroli urzędowych (...)²⁵. Dodatkowo, prowadzono przygotowania Inspekcji JHARS do wejścia w życie wyżej wymienionego rozporządzenia, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą uwzględniając kwestie infrastruktury przejść granicznych.

2.1.2. Urzędowa kontrola na rynku krajowym/ Official control on the domestic market

Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control

IJHARS sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych poprzez:

- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w rolniczym handlu detalicznym,
- ▶ kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich Unii Europejskiej oraz spoza państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), w tym kontrolę graniczną tych artykułów,

²⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (Dz. U. L 95 z 07.04.2017, str. 1 ze zm.)

- ▶ dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania, nieobjęte wymaganiami sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi.

Celem kontroli jakości handlowej jest sprawdzenie, czy artykuły rolno-spożywcze:

- ▶ spełniają wymagania określone w przepisach o jakości handlowej oraz deklarowane przez producenta lub wprowadzającego do obrotu,
- ▶ są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej.

Czynności kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych obejmują co najmniej:

- ▶ sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego oraz atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych i innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,
- ▶ sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu; oznakowanie produktów żywnościowych, stanowi obszar najbardziej istotny dla konsumenta,
- ▶ oględziny artykułu rolno-spożywczego; sprawdzenie cech organoleptycznych ma szczególne znaczenie w przypadku artykułów o krótkim okresie przydatności do spożycia,
- ▶ pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne, pozwalające na ocenę zgodności składu produktu z określonymi wymaganiami w zakresie jakości handlowej lub deklaracją producenta,
- ▶ ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ sprawdzenie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego.

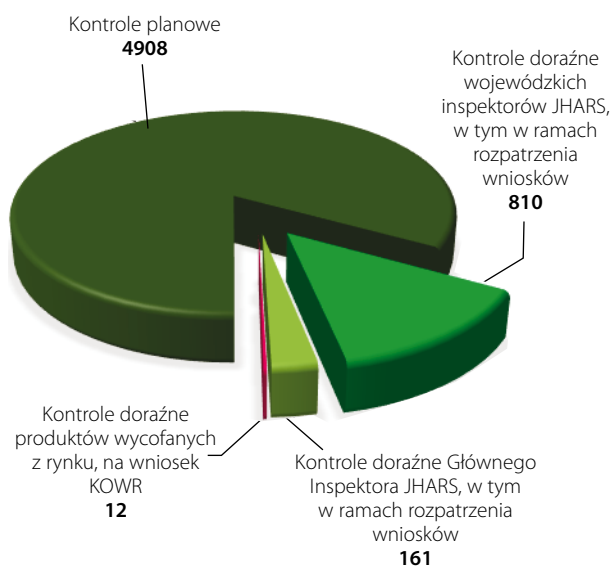
Kontroli IJHARS nie podlegają artykuły rolno-spożywcze wytwarzane na własny użytek oraz materiał siewny roślin.

Kontrole jakości handlowej realizowane są w trybie (rysunek 4):

- ▶ planowym, tj. zgodnie z tematyką i zakresem określonym w *Rocznym ramowym planie kontroli* na dany rok,
- ▶ doraźnym, tj. wykonywane na polecenie Głównego Inspektora lub wojewódzkich inspektorów w celu skontrolowania jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych lub przestrzegania wymagań w zakresie wprowadzania do obrotu nawozów; kontrole doraźne podejmowane są na podstawie informacji uzyskanych z innych instytucji, mediów oraz na podstawie wniosków przekazywanych głównie przez konsumentów lub przedsiębiorców.

RYSUNEK 4.

Liczba urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym przeprowadzonych w trybie planowym i doraźnym przez IJHARS w 2019 roku/ **Graph 4: Number of official marketing quality inspections on domestic market carried out by AFQI in 2019 (planned and ad hoc)**

W 2019 r. IJHARS przeprowadziła na rynku krajowym ogółem 5891 urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz nawozów i środków wspomagających uprawę roślin w tym, 4908 kontroli (tj. 83,3%) zrealizowano w trybie planowym, a 983 (tj. 16,7%) w trybie doraźnym. Z ogólnej liczby kontroli doraźnych 810 stanowiły kontrole przeprowadzone na polecenie wojewódzkich inspektorów (tj. 82,4%), 161 (tj. 16,4%) podjęto z inicjatywy Głównego Inspektora oraz 12 na wniosek Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (tj. 1,2%).

Tematyka czynności kontrolnych określona w Rocznym ramowym planie kontroli/ Fields of inspection activities identified in Annual Framework Control Plan

Tematy urzędowych kontroli planowych określa Roczny ramowy plan kontroli opracowywany co roku na podstawie analizy ryzyka uwzględniającej wyniki kontroli z poprzednich lat oraz propozycji zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracujące z IJHARS i wojewódzkie inspektoraty JHARS. Szczegółowy zakres kontroli realizowanych przez wojewódzkie inspektoraty JHARS określany jest w Programach kontroli planowych zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2019 r. tematyka kontroli planowych obejmowała:

- ▶ jakość handlową przetworów mlecznych i wyrobów mlekopodobnych, tłuszczów do smarowania (margaryny i miksy tłuszczowe), świeżych owoców i warzyw, przetworów owocowych i orzechów (dżemy, konfitury, marmolady, słodzone przetwory owocowe, czekodżemy, owoce suszone i kandyzowane, orzechy, bakalie oraz ich mieszanki), przetworów warzywnych pomidorowych, soków i nektarów, ze szczególnym uwzględnieniem soków NFC, przetworów zbożowych (płatki zbożowe, śniadaniowe, kasze, mąki ze zbóż i z innych roślin), napojów spirytusowych ze szczególnym uwzględnieniem nalewek, przekąsek słonych, pieczywa, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych (cukierki i wyroby żelowe), wyrobów winiarskich, wyrobów garmażeryjnych (z nadzieniem, zapiekanki, pizze, kanapki), ziemniaków jadalnych i ziemniaków wczesnych ze szczególnym uwzględnieniem deklaracji w zakresie pochodzenia oraz jaj spożywczych z uwzględnieniem jaj przepiórczych, piwa, miodu (krajowy, importowany, pochodzący z UE) oraz produktów na bazie miodu, mięsa (garmażeryjne i mielone) i wyrobów mięsnych (przeznaczone na grilla i do pieczenia), kawy (mielona, rozpuszczalna), oliwy z oliwek, ryb, przetworów rybnych i owoców morza, lodów ze szczególnym uwzględnieniem pochodzenia mleka w proszku i surowców,
- ▶ kontrolę warunków chowu i tuczu gęsi,
- ▶ prawidłowość znakowania i wprowadzania do obrotu nawozów, nawozów z oznakowaniem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin,
- ▶ certyfikację chmielu i produktów chmielowych.

Pozostałe zadania ustawowe IJHARS, realizowane przez wojewódzkie inspektoraty, obejmowały:

- ▶ kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ kontrole jakości handlowej wina produkcji krajowej i prawidłowości prowadzenia dokumentacji oraz certyfikację wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli,
- ▶ nadzór nad klasyfikacją tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, prawidłowość raportowania przez zakłady ubojowe danych rynkowych dotyczących cen wołowiny, kontrole warunków wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła do 12 miesięcy,
- ▶ czynności kontrolne wykonywane na wniosek przedsiębiorcy, w tym: ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz zwalnianie z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do przetwórstwa spożywczego,
- ▶ nadzór nad certyfikacją chmielu oraz wytwarzaniem chmielu i produktów chmielowych,
- ▶ kontrole u producentów ekologicznych w ramach sprawowanego przez IJHARS nadzoru w rolnictwie ekologicznym (obejmujące nadzór nad jednostkami certyfikującymi oraz nadzór nad produkcją ekologiczną),
- ▶ kontrole urzędowe produktów posiadających oznaczenia ChNP, ChOG, GTS oraz kontrole w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w zakresie produktów posiadających oznaczenia ChNP, ChOG, GTS,
- ▶ kontrole w ramach rolniczego handlu detalicznego,
- ▶ kontrole warunków transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontrole wyrywkowe w ramach specjalnego oznakowania,
- ▶ kontrole jakości handlowej produktów wycofanych z rynku – kontrole na wniosek KOWR,
- ▶ kontrole rzeczoznawców,
- ▶ kontrole przekazania przez handlowców owoców i warzyw informacji określonych w art. 17 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu,
- ▶ kontrole wyrywkowe podmiotów wyłączonych spod weryfikacji bananów,
- ▶ kontrole planowe i krzyżowe ex-post.

Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Results of planned marketing quality inspections of agricultural and food products

W wyniku planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych na rynku krajowym w 2019 r. stwierdzono, że:

- ▶ 1,4% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało deklarowanym cechom organoleptycznym; w porównaniu do 2018 r. udział partii nieodpowiadających określonym cechom organoleptycznym zmniejszył się o 0,5 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 1,9%),
- ▶ 14,5% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej lub z deklaracją producenta; w porównaniu do 2018 r. udział partii o parametrach niezgodnych zmniejszył się o 3,4 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 17,9%),
- ▶ 20,3% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; w porównaniu do 2018 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 3,8 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 24,1%),
- ▶ 10,9% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw oraz ziół było niewłaściwie oznakowanych, a 1,2% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach UE; w porównaniu do kontroli planowej prowadzonej w 2018 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 11,5 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 22,4%), natomiast udział partii niespełniających wymagań jakościowych zwiększył się o 0,6 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 0,6%),
- ▶ 32,2% partii ziemniaków konsumpcyjnych było niewłaściwie oznakowanych, natomiast wszystkie skontrolowane partie ziemniaków spełniały wymagania jakościowe; w porównaniu do kontroli planowej prowadzonej w 2018 r. udział nieprawidłowości w zakresie znakowania wzrósł o 20,4 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 11,8%).

Cechy organoleptyczne kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej takich grup towarowych jak:

oliwa z oliwek – nieprawidłowości stwierdzono w 52,6% skontrolowanych partii i dotyczyły one występowania niedozwolonych wad lub braku aromatu owocowego,
miód – nieprawidłowości stwierdzono w 6,7% skontrolowanych partii i dotyczyły one nietypowego smaku i zapachu oraz niewłaściwej barwy i konsystencji,
wyroby garmażeryjne – nieprawidłowości stwierdzono w 3,5% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in. niezgodnego z deklaracją smaku i zapachu, a także obecności niedeklarowanego składnika oraz wad ciasta.

W wyniku badania parametrów fizykochemicznych najczęściej kwestionowano jakość handlową takich artykułów rolno-spożywczych jak:

wyroby garmażeryjne – nieprawidłowości stwierdzono w 27,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in. zaniżonej lub zawyżonej zawartości parametrów tj. tłuszczu, soli, białka, zaniżonej zawartości nadzienia oraz obecności niezadeklarowanych substancji lub składników,

mięso i jego przetwory – nieprawidłowości stwierdzono w 23,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in. obecności niedeklarowanych składników, niezgodnych z deklaracją i przepisami poziomów parametrów (np. zawartości tłuszczu i wody wchłoniętej) oraz danych w tabelach wartości odżywczej,

ryby i ich przetwory – nieprawidłowości stwierdzono w 19,6% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in. zaniżonej zawartości ryby i niewłaściwych wartości liczbowych w wartości odżywczej.

Oznakowanie kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w przypadku takich grup towarowych jak:

wyroby garmażeryjne – nieprawidłowości stwierdzono w 36,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:

- ▶ pominięcia w wykazie składników zastosowanych w procesie produkcji (np. surowca drobiowego), jak również składnika złożonego i jego składników (np. bulionu grzybowego, przyprawy do zup w płynie), a także substancji dodatkowych (np. glutamianu monosodowego),
- ▶ braku lub podania niepełnych danych producenta oraz błędów w danych identyfikacyjnych producenta (np. podanie inicjałów zamiast pełnych imion, podanie danych niezgodnych z CEIDG, KRS),

- ▶ błędów w wyrażaniu informacji o dacie minimalnej trwałości oraz terminie przydatności do spożycia, również niewłaściwej kolejności cyfr, a także użycia błędnych określeń np. „najlepiej spożyć do dnia” zamiast „należy spożyć do”,
- ▶ nieprawidłowej wysokości cyfr i liter w oznakowaniu ilości nominalnej.

piwo – nieprawidłowości stwierdzono w 34,7% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:

- ▶ wskazania niepełnej nazwy („piwo niepasteryzowane”), która nie zawierała opisu dotyczącego barwy (ciemne) i składników (z kawą, płatkami owsianymi),
- ▶ deklaracji, że produkt jest piwem pszenicznym, podczas gdy w przewadze stosowano słód jęczmienny,
- ▶ użycie w angielskiej nazwie piwa określenia „milk”, podczas gdy do produkcji nie użyto mleka, lecz laktozę w proszku,
- ▶ braku w wykazie składników wszystkich składników użytych w procesie produkcji (np. skórki z cytryny i grejpfrutów),
- ▶ podania w wykazie składników nazwy słodu bez odniesienia do nazwy składnika powodującego alergię lub reakcję nietolerancji oraz braku wyróżnienia alergenów,
- ▶ zamieszczenia określenia „Browar ...” (z podaniem nazwy miejscowości), podczas gdy produkcja piwa nie odbywała się w tej miejscowości,
- ▶ umieszczenia grafiki przedstawiającej beczki (sugerującej szczególną metodę wytwarzania), podczas gdy w procesie produkcji nie stosowano beczek,
- ▶ błędnego podawania informacji dotyczących rzeczywistej objętościowej zawartości alkoholu, warunków przechowywania i daty minimalnej trwałości,
- ▶ zastosowania czcionki o zbyt małym rozmiarze.

miód – nieprawidłowości stwierdzono w 31,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:

- ▶ braku pełnej nazwy i rodzaju miodu,
- ▶ wskazania niewłaściwej odmiany miodu,
- ▶ braku informacji o pochodzeniu produktu lub podania jej niezgodnie z prawdą,
- ▶ zamieszczenia niedozwolonych informacji (np. „samo zdrowie, bez środków konserwujących, bez cholesterolu”, „naturalny”),

- ▶ podania niezgodnie z przepisami informacji o dacie minimalnej trwałości, warunkach przechowywania, ilości nominalnej i wartości odżywczej.

soki i nektary – nieprawidłowości stwierdzono w 30,5% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:

- ▶ zamieszczenia niedozwolonych informacji odnoszących się do składu (np. „bez dodatku cukru – zawiera naturalnie występujące cukry”, „nie dodaje konserwantów, wody i cukru”, „bez konserwantów, barwników, aromatów i dodatkowego cukru”),
- ▶ zamieszczenia informacji wprowadzających w błąd co do metod wytwarzania i produkcji (np. „świeży sok jabłkowy”, „świeżo wyciśnięty”, „niepasteryzowany”),
- ▶ braku informacji na temat sposobu przetworzenia (tj. „pasteryzacji”),
- ▶ podania niezgodnie z przepisami informacji o dacie minimalnej trwałości, warunkach przechowywania, ilości nominalnej i wartości odżywczej.

oliwa z oliwek – nieprawidłowości stwierdzono w 30,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one m.in.:

- ▶ braku podania obowiązkowej informacji o pochodzeniu i opisu kategorii oliwy,
- ▶ podania niezgodnej z przepisami nazwy (np. „oliwa z oliwek extra virgin” zamiast „oliwa z oliwek najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia”),
- ▶ braku informacji o szczególnych warunkach przechowywania (tj. w ciemnym i chłodnym miejscu),
- ▶ podania dobrowolnej informacji o maksymalnej kwasowości bez towarzyszących jej oznaczeń dotyczących liczby nadtlenkowej, zawartości wosków i absorpcji ultrafioletu.

Wyniki kontroli w zakresie wymagań jakościowych dla świeżych owoców i warzyw, ziół oraz ziemniaków/ Inspection results of the marketing quality requirements for fresh fruit and vegetables, herbs and potatoes

Najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w zakresie znakowania, tj. 32,2% partii skontrolowanych ziemniaków i 10,9% partii świeżych owoców i warzyw oraz ziół. Partie kwestionowano głównie ze względu na całkowity brak oznakowania. Stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły także umieszczania niepełnych lub błędnych informacji o produkcie w dokumentacji towarzyszącej.

Wszystkie partie ziemniaków poddane kontroli spełniały wymagania jakościowe określone w przepisach. Z kolei w przypadku świeżych owoców i warzyw oraz ziół zakwestionowano w tym zakresie 1,2% partii.

Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by the Chief Inspector of Agricultural and Food Quality

W 2019 r. Główny Inspektor JHARS zlecił przeprowadzenie 161 kontroli doraźnych:

- ▶ z własnej inicjatywy, w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym m.in.: w zakresie prawidłowości oznakowania przypraw, mięsa drobiowego, jaj, mleka i przetworów mlecznych, przetworów mięsnych, kasz, wyrobów cukierniczych, napojów bezalkoholowych, wyrobów garmażeryjnych, produktów wegańskich, świeżych owoców i warzyw oraz w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin – 84 kontrole,
- ▶ w ramach nadzoru w rolnictwie ekologicznym – 32 kontrole,
- ▶ w ramach Krajowego Punktu Kontaktowego ds. oszustw związanych z żywnością, w zakresie jakości handlowej: mleka i przetworów mlecznych (przekroczenie zawartości wody w maśle, niewłaściwe oznakowanie oraz obecność bakterii z grupy coli w kefirze, niewłaściwe oznakowanie serka jogurtowego, niewłaściwe oznakowanie mleka w proszku, niewłaściwe oznakowanie serka wiejskiego i łaciatego oraz sera z przeznaczeniem dla wojska – 7 kontrole), mięsa i przetworów mięsnych (niewłaściwe oznakowanie: kiełbasy śląskiej, kiełbasek, gęsiny, flaków wołowych, zaniżona zawartość mięsa w kebabie – 5 kontrole), mięsa drobiowego (nielegalna produkcja – 2 kontrole), napojów bezalkoholowych (niewłaściwe oznakowanie), przetworów warzywnych (wadliwe opakowanie sosu curry), przetworów owocowych (niewłaściwe oznakowanie dżemu), wyrobów cukierniczych (zaniżona zawartość tłuszczu), ryb (zaniżona zawartość tłuszczu w wędzonym łososiu, niewłaściwe oznakowanie śledzi, obecność opakowa-

nia w partii ryb mrożonych – 3 kontrole) – ogółem 21 kontroli na wniosek administracji innego państwa,

- ▶ w ramach systemu RASFF, w zakresie jakości handlowej przetworów mięsnych (3 kontrole) oraz przetworów rybnych – 4 kontrole,
- ▶ na zlecenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w zakresie jakości handlowej świeżych owoców i warzyw, w tym nowalijek, ziemniaków (fałszowanie kraju pochodzenia) – 2 kontrole,
- ▶ w ramach wyjaśnienia zagadnień zgłoszonych przez konsumentów, producentów żywności oraz inne instytucje kontrolne, w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 8 kontrole,
- ▶ na wniosek administracji innego państwa UE, w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego, świeżych owoców i warzyw oraz jaj – 10 kontrole.

W wyniku urzędowych kontroli doraźnych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS w 2019 r. stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania m.in.: oregano, pieprzu, kurkumy, słodkiej i ostrej papryki, przetworów mięsnych, mięsa drobiowego, świeżych owoców i warzyw, napoju bezalkoholowego gazowanego, wyrobów garmażeryjnych, obwarzanka krakowskiego (ChOG) oraz nawozów i środków wspomagających uprawę roślin. Partie artykułów rolno-spożywczych zakwestionowane ze względu na niewłaściwe oznakowanie stanowiły 17,4% skontrolowanych partii. W ramach kontroli cech organoleptycznych nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 6,2% skontrolowanych partii. Podczas kontroli doraźnych Głównego Inspektora JHARS stwierdzono również, że 6,2% skontrolowanych partii nie odpowiadało zadeklarowanym parametrom fizykochemicznym.

Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS/ Scope and results of ad hoc inspections commissioned by Voivodeship Inspectors of Agricultural and Food Quality

Wojewódzcy inspektorzy JHARS w 2019 r. zlecieli przeprowadzenie 810 kontroli doraźnych, w zakresie:

- ▶ jakości handlowej mięsa i jego przetworów, świeżych owoców i warzyw oraz ich przetworów, przetworów:

rybnych, mlecznych, zbożowych, pieczywa, jaj, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich, kawy, bakalii, lodów, przypraw, napojów bezalkoholowych, herbatek owocowych i ziołowych, koncentratów spożywczych, makaronu, wyrobów garmażeryjnych, miodu oraz wina i wódki,

- ▶ prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów.

W wyniku wyżej wymienionych kontroli stwierdzono:

- ▶ 22,6% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych,
- ▶ 0,7% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta,
- ▶ 0,4% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało deklarowanym cechom organoleptycznym.

Skoordynowane plany kontroli realizowane w 2019 r./ Coordinated control plans for 2019

W 2019 r. Inspekcja JHARS realizowała *Skoordynowany plan kontroli*, którego celem było ustalenie rozpowszechnienia na rynku Unii Europejskiej nielegalnych praktyk w zakresie wprowadzania do obrotu zafałszowanych ziół i przypraw oraz odpowiednie monitorowanie podejrzeń o nieuczciwe praktyki. W okresie od 8 lipca do 31 sierpnia 2019 r. WIJHARS w: Bydgoszczy, Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu realizowały działania kontrolne w ramach *Skoordynowanego Planu Kontroli*. Przedmiotowy plan obejmował: weryfikację identyfikowalności, sprawdzenie oznakowania, kontrole dokumentów oraz kontrole fizyczne, w tym kontrole laboratoryjne. Próbkę pobrane przez pracowników wojewódzkich inspektoratów JHARS pochodziły z krajów Unii Europejskiej, Azji, Afryki oraz Ameryki Łacińskiej. Dodatkowe badania laboratoryjne niżej wymienionych próbek zostały wykonane we Wspólnym Centrum Badawczym w Geel w Belgii.

Kontrolą objęto 76 partii, o łącznej masie 148 855 kg. W ramach kontroli pobrano:

- ▶ 16 partii pieprzu (*Piper nigrum*),
- ▶ 20 partii papryki/chili (*Capsicum annum*),

- ▶ 17 partii oregano (*Origanum vulgare*),
- ▶ 17 partii kurkumy (*Curcuma longa*),
- ▶ 6 partii kminu/kuminu (*Cuminum cyminum*).

Nieprawidłowe cechy organoleptyczne stwierdzono w przypadku 12 partii (tj. 15,8% wszystkich skontrolowanych partii), o łącznej masie 24 238 kg (tj. 16,3% masy partii skontrolowanych). Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku: 10 partii oregano w zakresie niepotwierdzonej tożsamości, niezgodnej z deklaracją barwy, słabo wyczuwalnego zapachu oraz nietypowego dla suszonego oregano smaku oraz 2 partii pieprzu w zakresie nieprawidłowego wyglądu oraz barwy.

Nieprawidłowości w zakresie parametrów fizykochemicznych stwierdzono w przypadku 14 partii (tj. 18,4% wszystkich skontrolowanych partii), o łącznej masie 25 144 kg (tj. 16,9% masy partii skontrolowanych). Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku: 11 partii oregano w zakresie obecności obcych części roślin innych niż oregano, tj. oliwki, mirtu, cząbrku oraz zaniżonej zawartości olejku eterycznego oraz 3 partii pieprzu w zakresie zawyżonej zawartości popiołu nierozpuszczalnego w kwasie, zaniżonej zawartości olejku eterycznego oraz obecności obcych cech diagnostycznych roślinnych nietypowych dla pieprzu czarnego mielonego.

Nieprawidłowości w zakresie znakowania dotyczyły 10 partii (tj. 13,2% wszystkich skontrolowanych partii), o łącznej masie 24 193 kg (tj. 16,3% masy partii skontrolowanych). Wykryte nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim: braku uwzględnienia w opisie danych szczegółowych dotyczących warunków fizycznych środka spożywczego lub szczególnego przetwarzania, jakiemu został on poddany, tj. suszenia i rozdrobnienia, zamieszczenia informacji wprowadzających konsumenta w błąd, poprzez sugerowanie w nieuprawniony sposób szczególnych właściwości produktów, zamieszczenia nierzetelnej informacji lub braku obowiązkowych informacji dotyczących np.: kraju pochodzenia środka spożywczego, warunków przechowywania, danych producenta niezgodnych z wpisem do CEIDG lub niepełnych danych producenta, niewłaściwej prezentacji obowiązkowych informacji m.in.: poprzez zastosowanie na etykietach produktu zbyt małej

wielkości, użycie nieprawidłowego formatu daty minimalnej trwałości, zastosowanie niewłaściwego czcionki wyrażenia poprzedzającego masę netto itp.

2.1.3. Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą/ Official control at import and export stage

Zasady i tryb kontroli/ Rules and procedure of control

Urzędowej kontroli jakości handlowej podlegają:

- ▶ artykuły rolno-spożywcze wymienione w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej,
- ▶ importowane oraz przeznaczone na eksport świeże owoce i warzywa objęte wymaganiami norm handlowych UE.

Kontrola pozostałych artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju jest dobrowolna i odbywa się w trybie oceny jakości handlowej wykonywanej na wniosek przedsiębiorcy.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą może być dokonywana:

- ▶ na przejściach granicznych wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 kwietnia 2015 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których dokonywana jest kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy,
- ▶ w oddziałach WIJHARS, zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą przeprowadzana jest według tych samych zasad i trybu, co kontrole na rynku krajowym. O doborze czynności kontrolnych decydują specyficzne cechy kontrolowanego produktu, warunki techniczne kontroli oraz kompletność dołączonej dokumentacji przewozowej. Niezbędne czynności wykonywane są w miejscu przeprowadzenia kontroli, po otwarciu

środka transportu przewożącego produkty luzem lub na podstawie opakowań jednostkowych. Próbkę kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych przekazywane są do laboratoriów GIJHARS.

Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą/ Results of inspections at import and export stage

W 2019 r. przeprowadzono ogółem 66 012 kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, w tym:

- ▶ 23 544 (35,7%) kontrole świeżych owoców i warzyw wywożonych z kraju,
- ▶ 42 468 (64,3%) kontrole artykułów rolno-spożywczych przywożonych do kraju.

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady obrotu artykułów rolno-spożywczych z zagranicą, kontrole jakości handlowej w 2019 r. podlegało:

- ▶ 2341,8 tys. t importowanych artykułów rolno-spożywczych, w tym głównie:
 - nasiona roślin oleistych – 355,2 tys. t (Kazachstan, Rosja, Ukraina),
 - przetwory z owoców i warzyw – 233,7 tys. t (Białoruś, Chiny, Turcja, Ukraina),
 - ryby i ich przetwory – 127,9 tys. t (Chiny, Nowa Zelandia, Rosja, Wyspy Owcze),
 - zboża i ich przetwory – 114,4 tys. t (Argentyna, Stany Zjednoczone, Ukraina),
 - kawa – 44,3 tys. t (Brazylia, Indie, Kolumbia, Wietnam),
 - wyroby cukiernicze i ciastkarskie – 32,3 tys. t (Szwajcaria, Turcja, Ukraina),
 - herbata i herbatki – 30,4 tys. t (Chiny, Indie, Rosja, Sri Lanka),
 - mięso drobiowe i jego przetwory – 26,6 tys. t (Szwajcaria, Ukraina),
 - przyprawy – 8,7 tys. t (Chiny, Egipt, Indie, Turcja),
- ▶ 501,0 tys. hl importowanych napojów alkoholowych, wina i piwa (Argentyna, Białoruś, Chile, Gruzja, Meksyk, Mołdawia, Serbia, Ukraina),
- ▶ 100,5 tys. hl importowanych soków owocowych i warzywnych oraz napojów bezalkoholowych (Tajwan, Ukraina, Wietnam),
- ▶ 70,2 tys. hl olejów roślinnych (Turcja, Ukraina).

W wyniku kontroli urzędowych zakwestionowano 266 partii artykułów rolno-spożywczych przywożonych do Polski.

Urzędową kontrolą zgodności z normami handlowymi objęto również 504,4 tys. t świeżych owoców i warzyw, w tym:

- ▶ 444,3 tys. t przeznaczonych na eksport świeżych owoców (głównie jabłka, gruszki, maliny, śliwki, truskawki) i warzyw (cebula, kapusta, marchew, pieczarki, pomidory, papryka słodka i selery), wywożonych do Białorusi, Egiptu, Kazachstanu, Serbii i Ukrainy,
- ▶ 6,1 tys. t importowanych bananów przywożonych głównie z Dominikany i Ekwadoru oraz 54,0 tys. t świeżych owoców i warzyw pochodzących głównie z Kazachstanu, Turcji, Ukrainy i Uzbekistanu.

W wyniku urzędowych kontroli świeżych owoców i warzyw wywożonych z kraju stwierdzono niewłaściwą jakość w 2 przypadkach, natomiast w odniesieniu do świeżych owoców i warzyw przywożonych do kraju stwierdzono niewłaściwą jakość w 81 przypadkach.

2.2. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej/ Tasks performed in the framework of the Common Agricultural Policy

2.2.1. Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym/ Control and certification of organic farming

W 2019 r. ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1353) została zmieniona ustawą z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu usprawnienia procesu wydatkowania środków finansowych w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz w ramach działań objętych zintegrowanym systemem zarządzania i kontroli (Dz.U. z 2019 r. poz. 1824), która weszła w życie z dniem 1 października 2019 r. Ustawa ta w zakresie zmian dotyczących ustawy o rolnictwie ekologicznym, wprowadziła zmianę polegającą na tym, że jednostka certyfikująca przekazuje do GIJHARS i Prezesowi ARiMR wykaz producentów, o których mowa w ustawie

z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz.U. z 2017 r. poz. 1853 oraz z 2019 r. poz. 1824), którzy spełnili określone wymagania dotyczące produkcji ekologicznej zgodnie z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego do dnia: a) 15 października każdego roku – w przypadku producentów, względem których jednostka certyfikująca stwierdziła spełnienie tych wymagań do dnia 1 października danego roku, b) 30 listopada każdego roku – w przypadku producentów innych niż wskazani w lit. a, względem których jednostka certyfikująca stwierdziła spełnienie tych wymagań do dnia 15 listopada danego roku. Przed tą zmianą, jednostka przekazywała do GIJHARS i ARiMR, w terminie do dnia 30 listopada, jeden wykaz obejmujący producentów, którzy spełnili określone wymagania dotyczące produkcji ekologicznej, zgodnie z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego, według stanu na dzień 15 listopada danego roku.

W 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na podstawie ustawy o rolnictwie ekologicznym wydał rozporządzenie z dnia 28 czerwca 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzoru formularza wykazu producentów, którzy spełnili wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym, oraz sposobu jego przekazywania (Dz.U. z 2019 r. poz. 1315). Rozporządzenie to wprowadziło zmianę wzoru formularza wykazu producentów, którzy spełnili wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym, zgodnie z którym jednostki certyfikujące sporządzają wykaz producentów ekologicznych, którzy w danym roku spełnili te wymagania. Wykaz ten przekazywany jest przez jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi JHARS oraz Prezesowi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym.

Ponadto, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydało w sierpniu 2019 r. Wytyczne w zakresie postępowania w przypadku otrzymania informacji o nieprawidłowościach lub naruszeniach w odniesieniu do produktu ekologicznego – na podstawie art. 30 ust. 2 rozporządzenia Rady WE nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, które zastąpiły Wytyczne

z 2016 r. Wytyczne te, opracowane m.in. we współpracy z GIJHARS, mają na celu ujednoczenie sposobu postępowania jednostek certyfikujących i organów IJHARS, przy wyjaśnianiu międzynarodowych notyfikacji. Notyfikacje te są składane w wyniku stwierdzenia przez inne państwo członkowskie nieprawidłowości odnoszących się do polskich produktów, mających wpływ na ekologiczny status produktów oraz w przypadku stwierdzenia takich nieprawidłowości na terenie Polski w odniesieniu do produktów z innego państwa.

Zmiany w zakresie przepisów wspólnotowych dotyczących rolnictwa ekologicznego:

1) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1235/2008 z dnia 8 grudnia 2008 r. *ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich*, zostało zmienione następującymi aktami:

- rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2019/39 z dnia 10 stycznia 2019 r. *zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1235/2008 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich* (Dz. Urz. UE. L nr 9, str. 106),
- rozporządzeniem wykonawczym, Komisji (UE) 2019/446 z dnia 19 marca 2019 r. *w sprawie zmiany i sprostowania rozporządzenia (WE) nr 1235/2008 ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w odniesieniu do ustaleń dotyczących przywozu produktów ekologicznych z krajów trzecich* (Dz. Urz. UE. L nr 77, str. 67),

2) rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych tj. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 882/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. *w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt* (Dz. Urz. UE. L 2004 nr 165 z zm.), zostało zastąpione z dniem 14 grudnia 2019 r. rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. *w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad*

dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (Dz. Urz. UE. L nr 95, str. 1). Nowe rozporządzenie zmienia niektóre zasady kontroli urzędowych prowadzonych m.in. w zakresie rolnictwa ekologicznego.

System kontroli w rolnictwie ekologicznym/ Control system of organic farming

Zgodnie z przepisami obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej, wszystkie państwa członkowskie zobowiązane zostały do stworzenia systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, który ma zagwarantować konsumentom, że zakupione przez nich produkty oznaczone jako ekologiczne, podlegały na każdym etapie produkcji, przygotowania i dystrybucji procedurze, która potwierdziła spełnienie wymagań określonych przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego. Ponadto system ten ma za zadanie zagwarantować uczciwą konkurencję oraz skuteczne funkcjonowanie rynku wewnętrznego produktów ekologicznych.

W Polsce, podobnie jak w większości państw UE, przyjęty został system kontroli oparty na prywatnych jednostkach certyfikujących, uznawanych oraz nadzorowanych przez wyznaczone organy państwowe.

W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przeprowadza analizy danych dostarczanych przez jednostki certyfikujące,
- ▶ przeprowadza audyty i dokonuje inspekcji jednostek certyfikujących, między innymi w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych,

- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- ▶ nakazuje wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z funkcjonowaniem jednostek certyfikujących,
- ▶ może żądać od jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji i danych związanych z wykonywanym nadzorem.

Zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym Główny Inspektor JHARS, w ramach sprawowanego nadzoru powierzył część zadań wojewódzkim inspektorom JHARS, w tym sprawdzenie u producentów ekologicznych prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące i zgodności prowadzonej produkcji ekologicznej z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego.

Ponadto, na wniosek ministra właściwego do spraw rolnictwa, Główny Inspektor JHARS przeprowadza działania

sprawdzające oraz wydaje opinię dotyczącą spełniania przez podmiot ubiegający się o upoważnienie do działania, jako jednostka certyfikująca, wymagań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007.

W 2019 r. w Polsce w rolnictwie ekologicznym działało 13 jednostek certyfikujących (tabela 1).

Wyniki audytów przeprowadzonych w jednostkach certyfikujących/ Results of audits carried out in control bodies

W 2019 r. przeprowadzono planowe audyty 12 jednostek certyfikujących oraz 2 inspekcje. Zakres audytów obejmował zbadanie prawidłowości funkcjonowania jednostek certyfikujących, natomiast zakres inspekcji zbadanie prawidłowości funkcjonowania jednostki certyfikującej w zakresie prowadzonej przez jednostkę analizy ryzyka oraz wydawania certyfikatów i działań,

TABELA 1.

Wykaz jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym, wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r./ **Table 1: List of certifying bodies in organic farming in 2019 (as at 31st December 2019)**

Nazwa upoważnionej jednostki certyfikującej	Numer identyfikacyjny nadany w upoważnionej jednostce certyfikującej	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym					
		Uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	Zbiór ze stanu naturalnego	Pszczelarstwo	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	Przetwórstwo produktów, produkcja pasz i drożdży	Wprowadzanie produktów na rynek, w tym importowanych z państw trzecich
EKO GWARANCJA PTRE	PL-EKO-01	X	X	X	X	X	X
PNG	PL-EKO-02	X	X	X	X	X	X
COBICO	PL-EKO-03	X	X	-	-	X	X
BIOEKSPERT	PL-EKO-04	X	X	-	-	X	X
BIOCERT MAŁOPOLSKA	PL-EKO-05	X	X	X	X	X	X
PCBC S.A.	PL-EKO-06	X	X	X	X	X	X
AGRO BIO TEST	PL-EKO-07	X	-	X	-	X	X
TÜV Rheinland Polska	PL-EKO-08	X	X	X	X	X	X
Centrum Jakości AgroEko	PL-EKO-09	X	X	X	X	X	X
SGS Polska	PL-EKO-10	X	X	-	-	X	X
DQS Polska	PL-EKO-11	X	X	-	-	X	X
Bureau Veritas	PL-EKO-12	X	-	-	-	X	X
Krajowe Centrum Badań i Certyfikacji „Gwarantowana Jakość”	PL-EKO-13	X	-	-	-	-	-

podjętych przez jednostkę, w związku z przekazanymi jej wnioskami pokontrolnymi po ostatnim audycie. Na podstawie przeprowadzonych audytów stwierdzono między innymi nieprawidłowości polegające na:

- ▶ weryfikacji dokumentacji pokontrolnej producenta przez osobę uczestniczącą w czynnościach kontrolnych,
- ▶ braku rzetelności i należytej staranności w sporządzeniu dokumentacji z kontroli,
- ▶ braku przekazania do Głównego Inspektora JHARS pełnej informacji dotyczącej okoliczności stwierdzenia u producenta ekologicznego, substancji niedozwolonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym, co jest niezgodne z art. 30 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007,
- ▶ braku w protokole z kontroli producenta podpisu osoby odpowiedzialnej za dane gospodarstwo/jednostkę produkcyjną,
- ▶ wydaniu certyfikatu producentowi, pomimo obowiązującego zakazu wprowadzania do obrotu produktów ekologicznych, który był wydany przez poprzednią jednostkę certyfikującą oraz uzgodniony z Głównym Inspektorem JHARS,
- ▶ nieterminowym zwróceniu się o dokumentację dotyczącą kontroli,
- ▶ braku możliwości zweryfikowania prawidłowości dokonanych wyliczeń, odnoszących się do przepływu surowca do produkcji produktów ekologicznych w protokole kontroli, w zakresie przetwórstwa,
- ▶ braku zamieszczenia na stronie internetowej jednostki, pełnego wykazu producentów ekologicznych objętych kontrolą,
- ▶ wydaniu producentowi rozszerzenia certyfikatu, co było niezgodnie z procedurą stosowaną przez jednostkę w tym zakresie,
- ▶ braku zamieszczenia w decyzji kierowanej do producenta informacji o możliwości złożenia odwołania od przedmiotowej decyzji, co było niezgodnie z procedurą stosowaną przez jednostkę w tym zakresie.

Szczegółowe informacje na temat stwierdzonych nieprawidłowości Główny Inspektor JHARS przekazał jednostkom certyfikującym w postaci wniosków pokontrolnych w celu podjęcia przez nie działań prowadzących do

wyeliminowania nieprawidłowości. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w jednostce certyfikującej, Główny Inspektor JHARS wydał 2 decyzje wymierzające kary pieniężne. Jednostka certyfikująca, w przypadku obydwu postępowań, złożyła wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wnioski pokontrolne przekazano również do wiadomości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Polskiego Centrum Akredytacji.

Wyniki kontroli sprawdzających w ekologicznych gospodarstwach rolnych/ Results of follow up checks in organic holdings

Kontrole sprawdzające przeprowadzono w 189 ekologicznych gospodarstwach rolnych. W ramach 189 kontroli przeprowadzono 17 kontroli nadzorowanych (tj. wykonanych przez jednostki certyfikujące pod nadzorem WIJHARS).

Kontrole sprawdzające obejmowały prowadzenie działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego przez producenta oraz prawidłowość przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości wynikały z nieprzestrzegania zasad:

- ▶ przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej, w tym:
 - brak odnotowania w protokole kontroli informacji o nieprawidłowościach dotyczących wysiewu przez producenta konwencjonalnego materiału siewnego bez zgody WIORiN, występujących uchybieniach m.in. w zakresie niekompletnej lub braku dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej i zwierzęcej, ewidencji towarowej/magazynowej, zapisów w prowadzonym przez producenta wykazie działań agrotechnicznych, braku lub posiadaniu niekompletnego opisu jednostki produkcyjnej, braku zawarcia zapisu dotyczącego użycia niektórych nawozów, braku odnotowania uwag w zakresie utrzymywania i zwiększania żyzności i aktywności biologicznej gleby, braku posiadania dokumentacji uzasadniającej potrzebę zastosowania środków ochrony roślin,
 - zamieszczenie w protokole z kontroli niespójnych zapisów,

- brak odniesienia się przez inspektora w protokole z kontroli do faktu wystawienia przez producenta rachunków, które wskazywały, że sprzedawcą jest inny podmiot niż ten, na który jednostka certyfikująca wystawiła certyfikat,
 - brak wykazania przez inspektora nieprawidłowości dotyczącej ilości sprzedanych produktów w stosunku do ilości zamieszczonej na certyfikacie,
 - nieprawidłowe rozliczenie przez inspektora sprzedaży produktów.
- prowadzenia działalności przez producenta, w tym:
- brak lub nieterminowe powiadomienie jednostki certyfikującej o zmianie w harmonogramie produkcji produktów i upraw w rozbiciu na działki,
 - sprzedaż produktów przetworzonych, pochodzących z gospodarstwa, jako produktów ekologicznych, nieobjętych certyfikatem wystawionym przez jednostkę certyfikującą,
 - brak prowadzenia ewidencji działań transportowych,
 - brak lub nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej, zwierzęcej, ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej,
 - brak aktualnego zgłoszenia podjęcia działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego,
 - zastosowanie nieekologicznego materiału siewnego lub wegetatywnego materiału rozmnożeniowego bez zgody WIORiN,
 - brak pełnego opisu jednostki produkcyjnej, obiektów i działalności,
 - nieodpowiedni stan agrotechniczny upraw,
 - zakup zwierząt w większej liczbie niż wskazana w decyzji WIJHARS,
 - brak dokumentacji uzasadniającej potrzebę zastosowania w gospodarstwie preparatów wspomagających uprawę roślin i środków ochrony roślin,
 - obecność w obiektach gospodarstwa środków niedozwolonych do stosowania w produkcji ekologicznej,
 - brak wnioskowania do jednostki certyfikującej o zwiększenie ilości produktu zamieszczonego na certyfikacie,
 - brak utrzymywania biologicznej żyzności i aktywności gleby poprzez stosowanie wieloletniego płodozmiaru oraz roślin strączkowych,
 - brak trwałego oznaczenia zwierząt gospodarskich,
 - zastosowanie niedozwolonego środka ochrony roślin w produkcji ekologicznej,
 - brak lub nieterminowe powiadomienie jednostki certyfikującej o harmonogramie produkcji produktów i upraw w rozbiciu na działki.
- W laboratoriach GIJHARS zbadano próbki produktów pobrane w ramach kontroli sprawdzających na obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. Inspektorzy WIJHARS pobrali łącznie 63 próbki produktów w ekologicznych gospodarstwach rolnych. W wyniku analizy próbek pobranych do badań laboratoryjnych w 7 próbkach stwierdzono obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin.
- Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnictwach ekologicznych, u importerów produktów ekologicznych oraz producentów wprowadzających do obrotu/ Results of follow up checks carried out in organic processors, importers of organic products and operators who placed organic product on market***
- Kontrole sprawdzające przeprowadzono u 44 producentów ekologicznych, (w tym 33 producentów prowadziło działalność w zakresie przetwórstwa, 22 producentów prowadziło działalność w zakresie wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego, 7 producentów prowadziło działalność w zakresie importu produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich). Przeprowadzono 1 kontrolę nadzorowaną (tj. wykonaną przez jednostkę certyfikującą pod nadzorem inspektorów WIJHARS). Kontrole sprawdzające obejmowały prowadzenie działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego przez producenta oraz prawidłowość przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej.
- Nieprawidłowości dotyczące prowadzenia działalności przez producentów polegały m.in. na:
- braku oddzielenia produktów ekologicznych od konwencjonalnych,
 - braku oznakowania produktów magazynowanych,

- ▶ braku posiadania aktualnego wniosku o certyfikację,
- ▶ braku zgłoszenia do jednostki certyfikującej obiektu wykorzystywanego w prowadzonej działalności,
- ▶ nieprawidłowym prowadzeniu dokumentacji (dokumentacja księgowa nie zawierała wyników kontroli przy odbiorze produktów ekologicznych).
- ▶ sprzedaży produktów nieobjętych certyfikatem wydanym przez jednostkę certyfikującą,
- ▶ nieprawidłowym oznakowaniu produktów ekologicznych,
- ▶ braku zgłoszenia prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu artykułami rolno-spożywczymi do właściwego WIJHARS.

Nieprawidłowości dotyczące przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej polegały m.in. na:

- ▶ braku zweryfikowania przez inspektora, czy producent przechowuje deklarację zawierającą wymagane zobowiązania,
- ▶ zamieszczeniu w protokole z kontroli niespójnych zapisów,
- ▶ błędnym potwierdzeniu, że ewidencja towarowa i dokumentacja finansowa umożliwia sprawdzenie wszystkich wymaganych informacji.

W toku kontroli sprawdzających WIJHARS pobrały 13 próbek w celu zbadania obecności niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. W wyniku analizy próbek pobranych do badań laboratoryjnych w 2 próbkach stwierdzono pozostałości niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin.

Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym/ *Sharing information on organic farming producers*

W 2019 r. Główny Inspektor JHARS rozpatrzył pozytywnie 156 wniosków o udostępnienie informacji odnośnie producentów ekologicznych i produkcji ekologicznej, w tym 144 wnioski dotyczące udostępnienia wykazu producentów ekologicznych i 12 wniosków o udostępnienie danych statystycznych z zakresu rolnictwa ekologicznego w Polsce. Wykazy udostępniono zarówno

osobom prywatnym, jak i przedstawicielom firm, głównie w celu nawiązania współpracy z producentami produktów rolnictwa ekologicznego, natomiast opracowania danych statystycznych udostępniono m.in. przedstawicielom firm, Ośrodkom Doradztwa Rolniczego, szkołom wyższym oraz studentom. Wykazy były przekazywane pracownikom uczelni i studentom do badań naukowych.

Dopuszczanie do swobodnego obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich/ *Release for free circulation of organic products imported from third countries*

W 2019 r. WIJHARS przeprowadziły 1234 kontrole graniczne w zakresie dopuszczania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z 42 krajów trzecich (Albania, Argentyna, Armenia, Australia, Azerbejdżan, Białoruś, Brazylia, Burkina Faso, Chile, Chiny, Dominikana, Egipt, Ekwador, Filipiny, Gruzja, Indie, Indonezja, Iran, Izrael, Japonia, Kanada, Kazachstan, Kenia, Kolumbia, Korea Południowa, Kostaryka, Maroko, Meksyk, Mołdawia, Nowa Zelandia, Pakistan, Paragwaj, Peru, RPA, Rosja, Serbia, Sri Lanka, Stany Zjednoczone, Tajlandia, Turcja, Ukraina, Wietnam). Łączna masa produktów ekologicznych, importowanych z krajów trzecich do Polski wyniosła 27,8 tys. t.

Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi/ *Granting of exceptions from the organic production rules*

Decyzje administracyjne zezwalające na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi wydawane są na podstawie wniosków producentów ekologicznych składanych do wojewódzkich inspektorów JHARS, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności lub do Głównego Inspektora JHARS.

W 2019 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 645 decyzji administracyjnych dotyczących odstępstw od zasad produkcji metodami ekologicznymi, w tym 617 decyzji administracyjnych zezwalających i 28 decyzje

administracyjne odmawiające zastosowania odstępstw. Najwięcej decyzji w sprawie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej dotyczyło wniosków o pozwolenie na uznanie z mocą wsteczną uprzedniego okresu jako części okresu konwersji (łącznie 485 decyzji) oraz wprowadzenia do ekologicznej jednostki produkcji drobiarskiej nieekologicznego drobiu (łącznie 95 decyzji).

W 2019 r. do Głównego Inspektora JHARS wpłynęły 3 wnioski o odstępstwo od stosowania zasad produkcji ekologicznej – odstępstwo przewidziane w art. 29 rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008).

Prowadzenie rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego/ Maintaining the register of organic farming inspectors

Kontrole u producentów ekologicznych mogą przeprowadzać wyłącznie osoby wpisane do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego. Warunkiem wpisu do rejestru jest posiadanie wiedzy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych, potwierdzonej egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2019 r. Główny Inspektor JHARS zorganizował 4 egzaminy umożliwiając osobom ubiegającym się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego sprawdzenie wiedzy z zakresu 6 specjalizacji. Każdy z termi-

nów egzaminu obejmował wszystkie rodzaje specjalizacji (tabela 2).

W wyniku egzaminów zdający uzyskali łącznie 78 uprawnień do kontroli. Do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego wpisano 33 nowych inspektorów.

W 2019 r. Główny Inspektor JHARS nie wydał decyzji dotyczącej skreślenia inspektora z rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. do rejestru wpisanych było 626 inspektorów rolnictwa ekologicznego.

Inne zadania realizowane na rzecz rolnictwa ekologicznego/ Other tasks related to organic farming

Zgodnie z art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o rolnictwie ekologicznym, Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i nadzoru nad produkcją ekologiczną prowadzi analizy danych i informacji dostarczonych przez jednostki certyfikujące. Dane i informacje są gromadzone, przetwarzane i przechowywane w GIJHARS w Biurze Rolnictwa Ekologicznego i Produktów Regionalnych. Ponadto, gromadzone są i przetwarzane dane przekazywane przez laboratoria urzędowe, dotyczące wyników analiz próbek pobranych u producentów ekologicznych przez jednostki certyfikujące.

TABELA 2. Liczba egzaminów przeprowadzonych w zakresie poszczególnych specjalizacji oraz liczba osób, które zdały egzamin w zakresie poszczególnych specjalizacji rolnictwa ekologicznego w 2019 r./ **Table 2:** Number of exams performed in selected specialisations of organic farming and number of candidates who passed the exams in 2019

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba egzaminów w zakresie specjalizacji	Liczba uzyskanych uprawnień
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	4	30
2.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich		19
3.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży		17
4.	Zbiór ze stanu naturalnego		7
5.	Pszczelarstwo		3
6.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie		2
RAZEM			78

Postępowania wyjaśniające, dotyczące notyfikacji o niezgodnościach zgłaszanych przez państwa członkowskie UE na polskie produkty ekologiczne i notyfikacje zgłaszane przez Polskę/ Investigation proceedings regarding notification of irregularities reported by the EU Member States on Polish organic products and notifications reported by Poland

W 2019 r. w IJHARS przeprowadzono 27 postępowań wyjaśniających w związku z notyfikacjami dotyczącymi stwierdzenia niezgodności polskich produktów ekologicznych z wymaganiami przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego. Notyfikacje zgłoszone na Polskę przez inne państwa członkowskie UE związane były z wystąpieniem pozostałości środków ochrony roślin, preparatów chwastobójczych, repelentów lub regulatorów wzrostu w produktach. Dwie z notyfikacji związane były z nieprawidłowym oznakowaniem produktu. Notyfikacje te pochodziły z następujących państw członkowskich: Niemiec (14), Francji (5), Wielkiej Brytanii (2) oraz po jednej z Holandii, Belgii, Rumunii, Bułgarii, Hiszpanii i Republiki Czeskiej.

W 2019 r. Polska zgłosiła do Komisji Europejskiej łącznie 9 notyfikacji, w tym:

- ▶ 5 notyfikacji na produkty pochodzące z państw członkowskich UE (Niemcy, Holandia i Grecja),
- ▶ 4 notyfikacje na produkty pochodzące z państw trzecich (Peru, Ukraina, Rosja, Azerbejdżan).

Zainicjowane przez Polskę postępowania wyjaśniające w ramach tych notyfikacji, dotyczyły pozostałości środków ochrony roślin oraz GMO w produktach ekologicznych sprowadzonych z tych państw do Polski.

Spotkania kwartalne z jednostkami certyfikującymi/ Quarterly meetings with control bodies

Główny Inspektorat JHARS organizował w 2019 r. raz na kwartał spotkania robocze z nadzorowanymi przez Głównego Inspektora JHARS jednostkami certyfikującymi. Spotkania te są organizowane cyklicznie od 2017 r. W 2019 r. celem spotkań kwartalnych było omówienie:

- ▶ bieżących zagadnień istotnych dla funkcjonowania systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ ujednoczenie podejścia jednostek certyfikujących w obszarze wybranych zagadnień kontrolnych,

- ▶ wymiana informacji w zakresie aktualnie stwierdzanych nieprawidłowości w produkcji ekologicznej i propozycje rozwiązań, co do sposobu ich eliminowania.

2.2.2. Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych/ Control of regional and traditional products

Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych/ Rules for control and certification of regional and traditional products

Organami i jednostkami organizacyjnymi właściwymi w sprawach kontroli i certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS) są:

- ▶ minister właściwy ds. rynków rolnych – upoważniający jednostki certyfikujące, do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ Główny Inspektor JHARS – sprawujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi,
- ▶ wojewódzki inspektor JHARS – przeprowadzający kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz wydający świadectwa jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ jednostki certyfikujące przeprowadzające kontrole oraz wydające i cofające certyfikaty zgodności.

Stosowanie oznaczeń pozwala na łatwiejszą identyfikację produktów, ochronę przed bezprawnym używaniem zarejestrowanych nazw oraz promocję produktów o specyficznych cechach i określonym pochodzeniu. Jednym z podstawowych elementów zapewnienia ochrony jest skuteczny system kontroli, na który składa się kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz kontrola urzędowa, sprawdzająca przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrole mają na celu ochronę zarejestrowanych nazw przed pośrednim lub bezpośrednim ich wykorzystywaniem na potrzeby komercyjne, nadużywaniem, imitacją lub przywoływaniem oraz przed stosowaniem wszelkich określeń

lub praktyk mogących wprowadzić w błąd konsumenta, co do rzeczywistego pochodzenia produktu lub jego charakterystyki. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. w rejestrze chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych prowadzonym przez Komisję Europejską były wpisane 42 polskie nazwy.

Nadzór nad jednostkami certyfikującymi/ Supervision of authorised certifying bodies

IJHARS sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi, które są akredytowane przez PCA zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17065 i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. W 2019 r. funkcjonowały 4 jednostki certyfikujące (tabela 3), tj.: BIOCERT MAŁOPOLSKA, COBICO, PNG oraz QA Solutions, które przeprowadziły kontrole na wniosek producentów, wydając ogółem 509 certyfikatów na takie produkty jak: *czosnek galicyjski, fasola wrzawska, jabłka grójeckie, jabłka łąckie, krupnioki śląskie, miód drahimski, ser koryciński swojski, suska sechłońska, truskawka kaszubska, wiśnia nadwiślanka*.

Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi dokonuje audytów i inspekcji w siedzibach tych jednostek. Mają one na celu sprawdzenie, czy jednostka certyfikująca:

- ▶ posiada i stosuje właściwe procedury kontroli i certyfikacji produktów,

TABELA 3.

Wykaz jednostek certyfikujących upoważnionych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją, wg stanu na 31 grudnia 2019 r./ **Table 3: List of certifying bodies authorised to carry out inspections, issue and revoke certificates of conformity of production process of regional and traditional products with the specification (as at 31st December 2019)**

Lp.	Upoważniona jednostka certyfikująca	Siedziba
1.	BIOCERT MAŁOPOLSKA	Kraków
2.	COBICO	Przebieczany
3.	PNG	Cisów
4.	QA Solutions	Kraków

- ▶ posiada biuro wyposażone w odpowiednie środki techniczne,
- ▶ dysponuje odpowiednio wykwalifikowanymi inspektorami,
- ▶ przeprowadza czynności kontrolne w sposób rzetelny, skuteczny i obiektywny.

Podstawowym celem kontroli u producentów jest sprawdzenie, czy jednostka certyfikująca przeprowadza kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w sposób rzetelny, skuteczny i zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zatwierdzonymi przez Głównego Inspektora JHARS planami kontroli.

W 2019 r. pracownicy GIJHARS przeprowadzili 2 audyty w siedzibie jednostek certyfikujących. W toku audytów stwierdzono 1 nieprawidłowość dotyczącą wydania przez jednostkę certyfikującą certyfikatów zgodności na okres krótszy niż wskazany w obowiązującej procedurze z zakresu certyfikacji. W ramach audytów poczyniono spostrzeżenia dotyczące możliwości wystąpienia nieprawidłowości w przyszłości i możliwości doskonalenia funkcjonowania w zakresie realizacji zadań przekazanych upoważnieniem MRiRW. Dotyczyły one m.in. nieprecyzyjnych, niejasnych lub niepełnych zapisów w dokumentacji systemowej oraz niekonsekwentnego podejścia jednostki certyfikującej w odniesieniu do pobierania próbek i interpretowania wyników analiz laboratoryjnych.

Ponadto, pracownicy GIJHARS przeprowadzili kontrole sprawdzające u producentów, w zakresie prawidłowości kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją zrealizowanych przez upoważnione jednostki certyfikujące. Kontrolami objęci zostali producenci: *jabłek grójeckich, jabłek łąckich, krupnioków śląskich i wiśni nadwiślanki*.

Podstawowym celem kontroli u producentów jest sprawdzenie czy jednostka certyfikująca przeprowadza kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w sposób rzetelny, skuteczny i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zatwierdzonym przez Głównego Inspektora JHARS planem kontroli.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli do jednostek certyfikujących przekazane zostały ustalenia wraz z zaleceniami, dotyczące:

- ▶ protokołów z kontroli, które nie powinny zawierać wykluczających się odpowiedzi, a także, z których powinno jednoznacznie wynikać, czy producent spełnia wymogi dotyczące prowadzenia rejestrów, zwłaszcza jeżeli rejestry te są prowadzone na formularzach przeznaczonych dla innych systemów jakości,
- ▶ zwrócenia uwagi, aby dokumenty sprzedaży były prawidłowo opisane, tzn:
 - na dokumentach tych należy stosować zarejestrowaną nazwę, aby umożliwić śledzenie produktu oraz zapewnić jego identyfikację,
 - z dokumentów sprzedaży (faktur) powinno jasno wynikać, że przedmiotem zakupu jest produkt posiadający zarejestrowaną nazwę,
- ▶ certyfikatów zgodności, które powinny zawierać informacje o planowanej wielkości produkcji, w celu większej przejrzystości systemu i ujednoliceniu podejścia jednostek certyfikujących do zamieszczanych informacji na przedmiotowych certyfikatach.

Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją/ *Verification of compliance with specifications of the production processes of regional and traditional products*

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzana jest w celu zapewnienia, że produkty ChNP, ChOG lub GTS spełniają wymagania specyfikacji. Przeprowadzana jest ona na wniosek producenta, który wytwarza produkt zgodnie ze specyfikacją i zamierza znakować go symbolem ChNP, ChOG lub GTS. Koszty związane z czynnościami kontrolnymi pokrywane są przez producenta.

Kontrola obejmuje wyłącznie wymagania specyfikacji i polega na zweryfikowaniu poszczególnych etapów produkcji oraz ocenie czy spełnione są wszystkie wymagania decydujące o szczególnych właściwościach produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS.

W trakcie kontroli sprawdzana jest również dokumentacja prowadzona przez producenta, w tym rejestry pozwalające

na odtworzenie poszczególnych etapów procesu produkcji.

W przypadku produktów regionalnych ChNP i ChOG weryfikowany jest dowód pochodzenia potwierdzający związek produktu z danym regionem oraz sprawdzane jest, czy produkcja odbywa się na obszarze geograficznym wskazanym w specyfikacji. W przypadku produktów tradycyjnych GTS sprawdzane są wymagania, jakie produkt musi spełnić, aby został potwierdzony jego specyficzny charakter.

W 2019 r. organy IJHARS zrealizowały 76 *Wniosek o dokonanie kontroli zgodności procesu produkcji produktu regionalnego lub tradycyjnego ze specyfikacją* złożone przez producentów. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 76 *świadczeń jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją* u producentów 16 produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS.

Jednocześnie, podczas kontroli w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wojewódzcy inspektorzy IJHARS przeprowadzali kontrole w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, które miały na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia ChNP, chronione oznaczenie geograficzne ChOG lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością GTS,
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów bezprawnie oznakowanych zarejestrowanymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione; celem kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów, co do prawdziwego pochodzenia produktu.

Kontrole pod kątem bezprawnego wykorzystywania zarejestrowanych nazw obejmowały zarówno produkty polskie, jak i produkty zagraniczne.

TABELA 4.

Liczba ważnych świadectw i certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów regionalnych (ChNP, ChOG) i tradycyjnych (GTS) ze specyfikacją w 2019 r./ **Table 4: Number of valid certificates of conformity of production process of regional products (PDO and PGI) and traditional (TSG) with the specification in 2019**

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw i certyfikatów ważnych w 2019 r.
1.	Andruty kaliskie	ChOG	2
2.	Bryndza podhalańska	ChNP	9
3.	Cebularz lubelski	ChOG	5
4.	Chleb prądnicki	ChOG	2
5.	Czosnek galicyjski	ChOG	6
6.	Fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca	ChNP	1
7.	Fasola wrzawska	ChNP	6
8.	Jabłka grójeckie	ChOG	539
9.	Jabłka łuckie	ChOG	11
10.	Jagnięcina podhalańska	ChOG	1
11.	Kabanosy staropolskie	GTS	1
12.	Karp zatorski	ChNP	1
13.	Kiełbasa biała parzona wielkopolska	ChOG	11
14.	Kiełbasa jałowcowa staropolska	GTS	1
15.	Kiełbasa krakowska sucha staropolska	GTS	1
16.	Kiełbasa lisecka	ChOG	9
17.	Kiełbasa myśliwska staropolska	GTS	1
18.	Kiełbasa piaszczańska	ChOG	1
19.	Kołacz śląski	ChOG	15
20.	Krupnioki śląskie	ChOG	8
21.	Miód drahimski	ChOG	5
22.	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	ChOG	2
23.	Miód z Sejnerśuszczyny	ChNP	3
24.	Obwarzanek krakowski	ChOG	9
25.	Olej rydzowy tradycyjny	GTS	1
26.	Oscypek	ChNP	40
27.	Pierekaczewnik	GTS	2
28.	Podkarpacki miód spadziowy	ChNP	2
29.	Redykołka	ChNP	3
30.	Rogal świętomarciński	ChOG	105
31.	Ser koryciński swojski	ChOG	9
32.	Suska sechleńska	ChOG	9
33.	Trójniak staropolski tradycyjny	GTS	1
34.	Truskawka kaszubska	ChOG	20
35.	Wielkopolski ser smażony	ChOG	4
36.	Wiśnia nadwiślańska	ChNP	12
37.	Heumilch/Haymilk/ Latte fieno/Lait de foin/Leche de heno	GTS	1
Świadectwa jakości			241
Certyfikaty zgodności			618
RAZEM			859

Ogółem w 2019 r. w systemie ChNP, ChOG, GTS było ważnych 859 dokumentów, w tym: 241 świadectw jakości i 618 certyfikatów zgodności (tabela 4). Część z tych dokumentów została wydana w latach poprzednich na okres dłuższy niż rok, dzięki czemu w 2019 r. były one nadal ważne. Utrzymanie zgodności potwierdziły kontrole do-
 rażne, realizowane w ramach nadzoru nad producentami.

Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych/ Official controls of regional and traditional products

Kontrole urzędowe w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, mają na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji, w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS),
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów niespełniających wymagań specyfikacji, a znakowanych zarejestrowanymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione (celem tej kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów co do prawdziwego pochodzenia produktu).

W 2019 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS przeprowadzili 19 kontroli w ramach nadzoru nad producentami, w trakcie ważności świadectw jakości wystawionych w latach poprzednich. Kontrole były przeprowadzane na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 e) ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i miały na celu weryfikację spełnienia wymagań specyfikacji oraz przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Kontrole pod kątem bezprawnego wykorzystywania zarejestrowanych nazw obejmowały zarówno produkty polskie jak i zagraniczne.

2.2.3. Kontrola ex-post/ Ex-post control

Kontrole ex-post obejmują przedsiębiorców otrzymujących płatności z Unii Europejskiej w ramach uczestnictwa w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) administrowanych przez agencję płatniczą (ARiMR). Kontrola ex-post realizowana jest przez IJHARS na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013, zgodnie z trybem określonym w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zadania Głównego Inspektora JHARS w zakresie kontroli ex-post obejmują między innymi:

- ▶ sprawowanie nadzoru i koordynowanie kontroli ex-post realizowanych przez WIJHARS,
- ▶ przekazywanie protokołów kontroli wraz z dokumentacją kontrolną do Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Kontrole ex-post realizowane są zgodnie z programem kontroli przekazanym przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju

Wsi, który zawiera wykaz podmiotów wytypowanych do kontroli na podstawie analizy ryzyka.

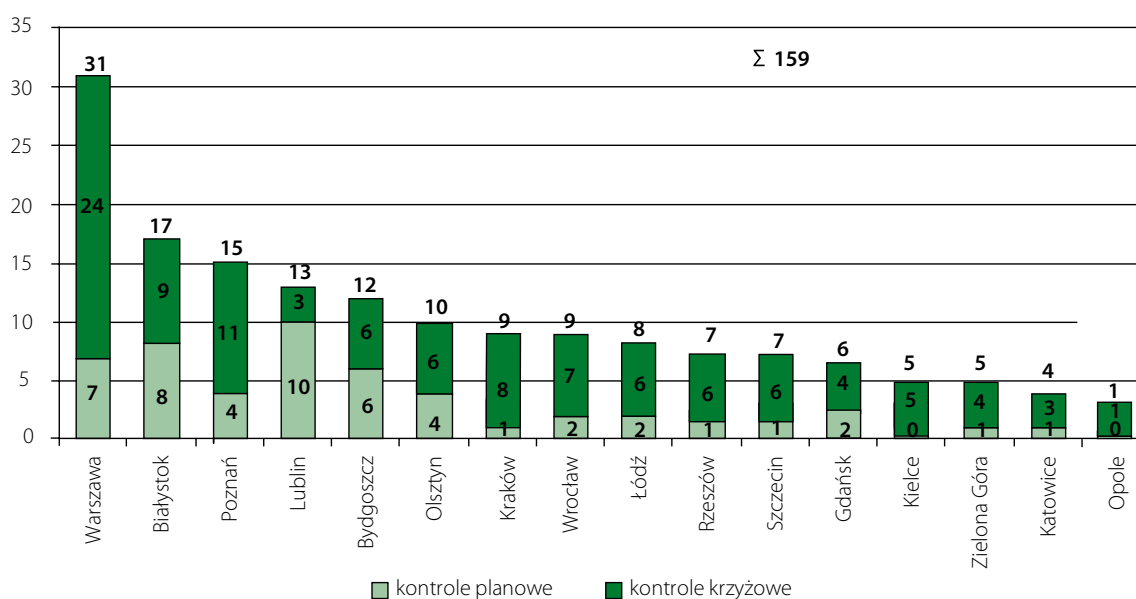
Inspektorzy WIJHARS przeprowadzają kontrole beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez ARiMR, które dotyczą między innymi:

- ▶ interwencyjnego zakupu towarów rolnych,
- ▶ interwencyjnej sprzedaży towarów rolnych,
- ▶ dopłat do produkcji,
- ▶ przechowywania zapasów,
- ▶ limitowania produkcji,
- ▶ działań w sektorze owoców i warzyw.

Informacje zebrane przez IJHARS w wyniku kontroli chronione są tajemnicą służbową i nie mogą być ujawnione osobom nieupoważnionym. Protokoły kontroli przekazywane są za pośrednictwem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi do ARiMR. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości finansowych agencja płatnicza podejmuje odpowiednie środki przewidziane w polskim prawie.

RYSUNEK 5.

Liczba kontroli ex-post planowych i krzyżowych przeprowadzonych przez poszczególne WIJHARS w 2019 r./ Graph 5: Number of ex-post inspections carried out by Voivodeship Inspectorates in 2019 (planned inspections and cross-checks)

W 2019 r. przeprowadzono łącznie 159 kontroli, w tym: 50 planowych i 109 krzyżowych.

Największą liczbę kontroli ex-post łącznie planowych i krzyżowych (rysunek 5) wykonały WIJHARS w: Warszawie (31), Białymstoku (17), Poznaniu (15), Lublinie (13) i Bydgoszczy (12).

Przedsiębiorcy, u których w 2019 r. przeprowadzono kontrolę ex-post, otrzymali z EFRG płatności na ogólną kwotę ponad 4 mln euro, tj. o ok. 38 mln euro mniej niż w 2018 r.

Kontrole ex-post planowe przeprowadzone w 2019 r. dotyczyły głównie takich mechanizmów WPR, jak:

- ▶ *Pomoc z tytułu wyrównania ceny sprzedaży świń z przeznaczeniem do uboju w ramach nadzwyczajnej pomocy dostosowawczej* – 22 kontrole,
- ▶ *Kwotowanie produkcji mleka i Pomoc w formie refundacji kosztów zakupu jałówek hodowlanych ras mlecznych* – 11 kontroli,
- ▶ *Kwotowanie produkcji mleka* – 5 kontroli,
- ▶ *Wsparcie rynku produktów pszczelich* – 4 kontrole,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – 3 kontrole,
- ▶ *Program „Owoce i warzywa w szkole”* – 3 kontrole,
- ▶ *Program „Owoce i warzywa w szkole” i Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – 1 kontrola,
- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – 1 kontrola.

W wyniku przeprowadzonych w 2019 r. kontroli ex-post stwierdzono 14 nieprawidłowości finansowych na ogólną kwotę 907,52 tys. zł u beneficjentów, którzy otrzymali środki finansowe z EFRG w latach budżetowych 2016/2017 i 2017/2018, w zakresie 6 mechanizmów WPR tj.:

- ▶ *Pomoc w formie refundacji kosztów zakupu jałówek hodowlanych ras mlecznych* (6 nieprawidłowości),
- ▶ *Pomoc z tytułu wyrównania ceny sprzedaży świń z przeznaczeniem do uboju w ramach nadzwyczajnej pomocy dostosowawczej* (4 nieprawidłowości),
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* (1 nieprawidłowość),

- ▶ *Program „Owoce i warzywa w szkole”* (1 nieprawidłowość),
- ▶ *Kwotowanie produkcji mleka* (1 nieprawidłowość),
- ▶ *Wsparcie rynku produktów pszczelich* (1 nieprawidłowość).

Nieprawidłowości finansowe dotyczyły m.in.:

- ▶ niezłączenia do wniosków faktur korygujących,
- ▶ przedłożenia agencji płatniczej dokumentu handlowego zawierającego nieprawdziwe dane, na podstawie którego grupa producentów otrzymała pomoc na inwestycje,
- ▶ objęcia pomocą finansową jałówek, które urodziły się w stadzie nie objętym wartością użytkową bydła,
- ▶ zaniżenia opłaty należnej z tytułu przekroczenia indywidualnej kwoty mlecznej w roku kwotowym 2014/2015 poprzez wprowadzenie mleka do obrotu przez inne podmioty powiązane,
- ▶ niespełnienia zobowiązania zakupu jałowki hodowlanej rasy mlecznej w terminie 60 dni, odpowiednio od dnia, w którym zwierzę padło albo zostało poddane ubojowi z konieczności,
- ▶ wykazania przez beneficjenta sprzedaży trzody chlewnej, która nie była jego własnością i błędnego oszacowania liczby trzody chlewnej, do której udzielono pomoc finansową (tj. przyznano pomoc finansową do zbyt dużej liczby świń),
- ▶ przyznania pomocy finansowej do większej liczby trzody chlewnej niż wynikało z zasad funkcjonowania mechanizmu,
- ▶ braku dokumentów potwierdzających zakup wystarczającej liczby porcji owoców i warzyw wykazanych we wnioskach o pomoc,
- ▶ udziału osób nieuprawnionych w mechanizmie, tj. osób, które nie posiadały weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego lub wpisu do rejestru powiatowego lekarza weterynarii.

Wyniki kontroli ex-post przekazano ARiMR.

Według stanu na dzień 31 stycznia 2020 r. Inspekcja JHARS oczekuje na wynik postępowań i stanowisko Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w odniesieniu do powyższych przypadków nieprawidłowości finansowych.

2.2.4. Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy/ Control of marketing of bovine meat from cattle aged less than twelve months

Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy polega na sprawdzaniu prawidłowości:

- ▶ oznakowania przez zakłady ubojowe tusz wołowych właściwymi kategoriami wiekowymi,
- ▶ oznaczania przez zakłady rozbioru mięsa wołowego w elementach z informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju oraz stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane,
- ▶ prowadzenia zarówno przez zakłady ubojowe, jak i zakłady rozbioru, rejestrów bydła i mięsa, zgodnie z wymaganym zakresem informacji na poszczególnych etapach.

W 2019 r. w całej Polsce poddano ubojowi 1835,2 tys. szt. bydła. Bydło w wieku do 12 miesięcy stanowiło 48,7 tys. szt., tj. 2,6% całkowitego uboju bydła w Polsce. W poszczególnych kategoriach była to:

- ▶ kategoria V, czyli bydło w wieku poniżej 8 miesięcy – 42,0 tys. szt. (w tym w rzeźniach nadzorowanych – 13,9 tys. szt.),
- ▶ kategoria Z, czyli bydło w wieku powyżej 8 i poniżej 12 miesięcy – 6,7 tys. szt. (w tym w rzeźniach nadzorowanych – 5,0 tys. szt.).

W 2019 r. przeprowadzono 132 kontrole w 37 podmiotach prowadzących ubój i rozbior tusz na elementy, podczas których zweryfikowano prawidłowość oznakowania 545 tusz wołowych pochodzących z bydła w wieku do 12 miesięcy oraz dokumentację zakładową.

Na osobę odpowiedzialną nałożono mandat za oznakowanie 1 tuszy młodej wołowiny niewłaściwą kategorią i niewłaściwym opisem handlowym (nazwą).

2.2.5. Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny/ Control of prices reporting on the beef market

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny prowadzona jest w celu zapewnienia prawidłowej, jednolitej rejestracji cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny. Kontroli podlegają przedsiębiorcy zobowiązani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do nieodpłatnego przekazywania danych z rynku wołowiny.

Obowiązkowi przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej w 2019 r. podlegało 38 przedsiębiorstw, w tym 37 ubojni bydła oraz 1 firma handlowa. Wobec 3 ubojni zawieszono obowiązek przekazywania danych rynkowych ze względu na malejącą liczbę zwierząt poddawanych ubojowi. W IV kwartale 2019 r. dane rynkowe przekazywało 35 przedsiębiorstw. Do systemu raportowania cen w 2019 r. nie wprowadzono nowych podmiotów.

W 2019 r. przeprowadzono 144 kontrole prawidłowości raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny, sprawdzając 828 sztuk bydła pod kątem prawidłowości wyliczenia ceny zakupu, która była raportowana do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej. Prawidłowo wyliczoną cenę zakupu bydła stwierdzono w przypadku 812 sztuk, tj. 98,1% wszystkich kontrolowanych. W porównaniu do 2018 r. liczba tusz o prawidłowo wyliczonej cenie zakupu zwiększyła się o 0,2 punktu procentowego.

W wyniku kontroli stwierdzono błędne wyliczenie ceny podstawowej zakupu bydła, raportowanej do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej w 2 ubojniach, w odniesieniu do 16 tusz wołowych.

Błędy w wyliczeniach polegały na:

- ▶ błędnym przeniesieniu wartości bydła z faktury zakupu do obliczeń (przyjęto wartość brutto bydła zamiast wartości netto), w 1 ubojni, tj. 2,6% kontrolowanych,
- ▶ błędnym przeniesieniu masy poubojowej ciepłej tusz z dokumentacji zakładowej do obliczeń masy poubojowej schłodzonej uwzględnianej w raporcie, w 1 ubojni, tj. 2,6% kontrolowanych.

2.2.6. Wydawanie opinii w sprawie przyznania znaku jakości *Poznaj Dobrą Żywność* (PDŻ)/ Issuing opinions on products to be awarded with the *Try Fine Food Sign* (TFF)

Program *Poznaj Dobrą Żywność* jest częścią polityki Unii Europejskiej służącej podniesieniu jakości oraz zwiększaniu różnorodności żywności na rynku wewnętrznym. Jego celem jest ułatwienie konsumentom dokonania wyboru produktów żywnościowych poprzez promowanie żywności o wysokiej i stabilnej jakości.

Znak *Poznaj Dobrą Żywność* przyznawany jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi artykułom rolno-spożywczym charakteryzującym się specyficznymi cechami lub wymaganiami jakości handlowej, w szczególności w zakresie sposobu produkcji, składu lub właściwości organoleptycznych. Nadanie znaku PDŻ wymaga między innymi uzyskania opinii Głównego Inspektora JHARS dotyczącej jakości handlowej produktu zgłoszonego do programu.

Tabela 5.
Liczba opinii w sprawie przyznania znaku jakości PDŻ według grup towarowych w 2019 r./ **Table 5: AFQI's opinions issued for products to be awarded with the Try Fine Food logo in 2019 – by commodity groups**

Lp.	Rodzaj artykułu	Liczba wydanych opinii
1.	Przetwory mleczne	44
2.	Przetwory mięsne	26
3.	Majonezy, musztardy, sosy	18
4.	Przetwory owocowe i warzywne	13
5.	Przetwory zbożowe i z nasion oleistych	10
6.	Świeże owoce	8
7.	Piwo	7
8.	Soki	4
9.	Przekąski	3
10.	Miód	2
11.	Wyroby ciastkarskie	2
12.	Wyroby garmażeryjne	1
13.	Przetwory rybne	1
14.	Ocet	1
15.	Olej	1
16.	Wyroby piekarskie	1
17.	Kawior ze ślimaka	1
RAZEM		143

W 2019 r. Główny Inspektor JHARS wydał 143 opinie w sprawie przyznania znaku jakości PDŻ (tabela 5). Wydane opinie dotyczyły przede wszystkim jakości handlowej przetworów mlecznych.

2.3. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS/ Tasks within AFQI's supervision

2.3.1. Nadzór nad rynkiem wina/ Supervision of wine market

W ramach nadzoru nad rynkiem wina IJHARS przeprowadza kontrole w podmiotach produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski z przeznaczeniem do obrotu handlowego. Podmioty wyrabiające wino przeznaczone do obrotu, mają obowiązek zgłoszenia prowadzonej działalności Dyrektorowi Generalnemu Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR). W 2019 r. w ewidencji Dyrektora Generalnego KOWR zarejestrowanych było 295 podmiotów zlokalizowanych na terenie 16 województw (tabela 6).

W 2019 r. przeprowadzono kontrole w zakresie jakości handlowej wina, sprawdzając między innymi:

- ▶ wymagania formalno-prawne,
- ▶ prawidłowość prowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu produktów winiarskich,
- ▶ opracowanie i wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina,
- ▶ parametry fizykochemiczne wina; do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 44 partii win, o łącznej objętości 619 hl,
- ▶ oznakowanie wina przeznaczonego do obrotu handlowego (47 partii win, o łącznej objętości 691 hl),
- ▶ prawidłowość przeprowadzenia procesów enologicznych,
- ▶ prawidłowość procesu usunięcia produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina, w przypadku 37 podmiotów podlegających obowiązkowi wycofania produktów ubocznych pod nadzorem; badaniom laboratoryjnym poddano ogółem 36 próbek produktów ubocznych (tj. 19 próbek osadu drożdżowego z partii o łącznej objętości 98 hl oraz 17 próbek wytlóków z partii o łącznej masie 17,0 t).

Tabela 6.

Liczba podmiotów produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski/ **Table 6: Number of entities producing wine from grapes which wine-growing area is situated within Polish territory**

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji KOWR w latach:	
		2018/2019	2019/2020
1.	Dolnośląskie	26	32
2.	Kujawsko-Pomorskie	6	6
3.	Lubelskie	21	36
4.	Lubuskie	34	35
5.	Łódzkie	6	8
6.	Mazowieckie	3	6
7.	Małopolskie	44	56
8.	Opolskie	6	9
9.	Podkarpackie	32	33
10.	Podlaskie	1	1
11.	Pomorskie	1	2
12.	Śląskie	8	15
13.	Świętokrzyskie	23	30
14.	Warmińsko-Mazurskie	1	1
15.	Wielkopolskie	8	13
16.	Zachodniopomorskie	10	12
RAZEM		230	295

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowe parametry fizykochemiczne w 5 partiach win o łącznej objętości 18 hl. Niezgodności dotyczyły zaniżonej lub zawyżonej zawartości alkoholu, zawyżonej zawartości cukrów redukujących. W przypadku 8 partii win o łącznej objętości 17 hl zakwestionowano nieprawidłowe oznakowanie. Pozostałe skontrolowane partie wina spełniały wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach.

Certyfikacja wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli/ Certification procedure for particular vintage year and wines from specific grape varieties

Prawo UE zezwala na podawanie w oznakowaniu wina bez chronionej nazwy pochodzenia/chronionego oznaczenia geograficznego informacji o roczniku i nazwie odmiany winorośli, w przypadku gdy zostanie ono podane certyfikacji w tym zakresie.

Organem właściwym dla zapewnienia procedury certyfikacji jest wojewódzki inspektor JHARS właściwy ze względu na miejsce wyrobu wina. Certyfikację wina przeprowadza się na wniosek producenta, składany na dany rok gospodarczy w terminie do dnia 15 sierpnia. Procedura certyfikacji obejmuje kontrolę przeprowadzaną przez:

- ▶ organy Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w zakresie uprawy winorośli oraz odmian winorośli, z których winogrona przeznaczone są do wyrobu win z określonej odmiany winorośli,
- ▶ właściwych miejscowo wojewódzkich inspektorów JHARS w zakresie sprawdzenia procesu wyrobu win z określonego rocznika oraz win z określonej odmiany winorośli, w tym zgodności ze stanem faktycznym informacji zawartych w dokumentacji związanej z produkcją przedmiotowych win.

Procedurę certyfikacji kończy wydanie decyzji nadającej numer identyfikacyjny każdej partii wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli.

W 2019 r. wnioski o przeprowadzenie certyfikacji wina rozpatrywane były przez 14 WIJHARS, tj.: w Białymstoku, Bydgoszczy, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze. W wyniku przeprowadzonych przez WIJHARS kontroli w ramach certyfikacji wina stwierdzono, że 1 producent nie prowadził rejestru przychodów i rozchodów. Osobę odpowiedzialną ukarano grzywną w drodze mandatu karnego.

Ogółem w 2019 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 547 decyzji o nadaniu numeru identyfikacyjnego, w tym:

- ▶ 3 decyzje dla win z określonej odmiany winorośli,
- ▶ 11 decyzji dla win z określonego rocznika,
- ▶ 533 decyzje dla win z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli.

Wielkość partii win certyfikowanych wyniosła łącznie 8321 hl, w tym:

- ▶ win z określonego rocznika – 234 hl,
- ▶ win z określonej odmiany winorośli – 48 hl,
- ▶ win z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli – 8039 hl.

2.3.2. Nadzór nad rynkiem chmielu/ Supervision of the hops market

Zadania realizowane przez IJHARS na rynku chmielu mają zapewniać, że wprowadzany do obrotu chmiel i produkty chmielowe zostały poddane procesowi certyfikacji i spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w przepisach.

Sprawując nadzór nad rynkiem chmielu i produktów chmielowych w 2019 r.:

- ▶ pobrano próbki z 1717 partii chmielu zgłoszonych do certyfikacji o łącznej masie 3 506,9 t,
- ▶ wymagania jakościowe spełniło 3494,6 t chmielu, na który wojewódzcy inspektorzy IJHARS wydali 1709 certyfikatów, w tym:
 - w Lublinie – 1603 certyfikaty na chmiel o łącznej masie 3137,5 t (tj. 89,8% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
 - w Poznaniu – 96 certyfikatów na chmiel o łącznej masie 314,9 t (tj. 9,0% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
 - we Wrocławiu – 10 certyfikatów na chmiel o łącznej masie 42,2 t (tj. 1,2% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
- ▶ wymaganiom jakościowym nie odpowiadało 8 partii chmielu o łącznej masie 12,3 t (tj. 0,3% masy chmielu certyfikowanego) z powodu zawyżonej wilgotności oraz stwierdzenia odmiany chmielu niezgodnej z deklaracją,
- ▶ 961 partii chmielu, o łącznej masie 2102,5 t (tj. 60,0% ogólnej masy chmielu certyfikowanego) ze względu na podwyższony poziom zawartości nasion, certyfikowano jako chmiel zaziarniony,
- ▶ wymagania jakościowe spełniało 505,7 t produktów chmielowych, na które inspektorzy wydali 91 certyfikatów (77 certyfikatów dotyczyło granulatu typ 90, pozostałe 14 certyfikatów dotyczyło granulatu typ 45).

2.3.3. Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP/ Supervision of meat market – Classification of carcasses in the EUROP system

System klasyfikacji EUROP zapewnia rzetelną ocenę jakości tusz, wpływa także na zwiększenie przejrzystości rynku w zakresie handlu tuszami wieprzowymi i wołowymi oraz

właściwemu ustalaniu cen w notowaniach na terenie UE. Obowiązek stosowania klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych w Polsce dotyczy wszystkich rzeźni, które w ostatnim roku ubiły:

- ▶ powyżej 10,4 tys. szt. trzody chlewnej (tj. powyżej 200 szt. tygodniowo średnio w roku),
- ▶ powyżej 3,9 tys. szt. bydła (tj. powyżej 75 szt. tygodniowo średnio w roku).

Czynności nadawania klas jakości handlowej tuszom wieprzowym i wołowym w systemie EUROP mogą dokonywać tylko osoby, które posiadają uprawnienia rzeczoznawcy w zakresie klasyfikacji. W Polsce rzeczoznawcy najczęściej są pracownikami rzeźni.

Nadzór nad klasyfikacją tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP prowadzi IJHARS. Zadania IJHARS w tym zakresie obejmują między innymi sprawdzenie: poprawności klasyfikacji oraz znakowania tusz wołowych i wieprzowych, prawidłowości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawionej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz), posiadania uprawnień przez osoby dokonujące klasyfikacji, stosowania do pomiaru mięsności tusz wieprzowych zatwierdzonych urządzeń (choirometrów).

Klasyfikacja tusz wołowych/ Classification of bovine carcasses

W 2019 r. nadzorem IJHARS objęto 69 ubojni bydła (tj. o 6 mniej niż w 2018 r.), w tym 63 podlegające obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 6 zakładów, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (*rysunek 6*).

Zakłady ubojowe objęte w 2019 r. nadzorem IJHARS stanowiły 31,2% ogółu ubojni działających na terenie kraju (221), przy czym w porównaniu do 2018 r. ich udział zmniejszył się o 0,7 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 31,9%).

W 2019 r. przeprowadzono 560 wizyt kontrolnych w zakładach ubojowych, w tym 531 (tj. 94,8%) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 29 kontroli w ubojniach klasyfikujących tusze

wołowe dobrowolnie. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 121 rzeczoznawców (tj. 68,0% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 21,7 tys. szt. tusz wołowych. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 178 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych, przy czym czynnie klasyfikacja przeprowadzana jest przez 154 osoby, tj. 86,5% wszystkich uprawnionych.

Ubój bydła w 2019 r. wyniósł 1835,2 tys. szt., w tym 1723,0 tys. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS, co stanowiło 93,9% całkowitego uboju dokonanego na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1 704,6 tys. szt. tusz wołowych, tj. 98,9% wszystkich tusz uzyskanych z uboju bydła w zakładach nadzorowanych (o 0,3 punktu procentowego więcej niż w 2018 r.).

Liczba tusz wołowych objętych nadzorem w 2019 r. wynosiła 21,7 tys. szt., w tym 21,3 tys. szt. (tj. 98,2%) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2018 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zmniejszyła się o 2,4 tys. szt. (tj. 10,0%). Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 38,7 szt. i była nieznacznie niższa niż w 2018 r. (tabela 7).

W wyniku kontroli ustalono, co następuje:

- ▶ klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach,
- ▶ liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców pod względem uformowania wynosiła 16,6 tys. szt. (tj. 76,5% skontrolowanych), a pod względem otluszczenia 15,8 tys. szt. (72,8%),

RYSUNEK 6.

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP, wg stanu na 31 grudnia 2019 r./ **Graph 6: Number of facilities supervised by AFQI as regards classification of bovine carcasses in the EUROP system in 2019 (as at 31st December 2019)**

* w tym zakłady prowadzące klasyfikację dobrowolnie

- ▶ nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 5,1 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona – 2,7 tys. szt. (tj. 12,4% kontrolowanych), a ocena zaniżona – 2,4 tys. szt. (tj. 11,1%),
- ▶ nieprawidłowa ocena otluszczenia dotyczyła 5,9 tys. szt., w tym ocena zawyżona – 2,3 tys. szt. (tj. 10,6% kontrolowanych), a ocena zaniżona – 3,6 tys. szt. (tj. 16,6%),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 0,3 tys. szt. tusz (tj. 1,4% kontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 0,2 tys. szt. tusz (tj. 0,9% kontrolowanych),
- ▶ dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych było nieprawidłowe w 2 zakładach (tj. 2,9% wszystkich kontrolowanych zakładów),

TABELA 7.

Liczba ubojni bydła oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2018–2019/ **Table 7: Number of bovine slaughterhouses and number of inspections carried out in 2018–2019**

Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.	zmiana %
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	235	221	-6,0
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	75	69	-8,0
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	8	6	-25,0
Liczba przeprowadzonych kontroli	587	560	-4,6
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	7,8	8,1	+3,7
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	41,0	38,7	-5,6

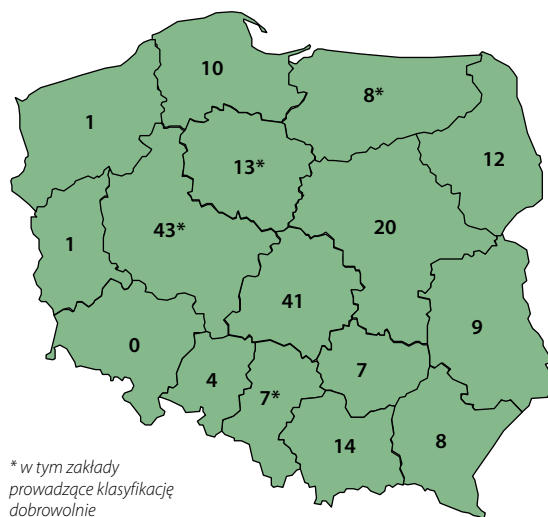
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji nie były dostarczane dostawcom żywca rzeźnego w 2 ubojniach (tj. 2,9% kontrolowanych); pozostałe ubojnie informowały dostawców o wynikach klasyfikacji,
- ▶ informacje przekazywane dostawcom były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich kontrolowanych zakładach.

Klasyfikacja tusz wieprzowych/ Classification of porcine carcasses

W 2019 r. nadzorem IJHARS objęto 198 ubojni trzody chlewnej (tj. o 12 mniej niż w 2018 r.), w tym 5 dobrowolnie uczestniczących w systemie klasyfikacji tusz wieprzowych (rysunek 7).

RYSUNEK 7.

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP, wg stanu na 31 grudnia 2019 r./ **Graph 7: Number of facilities supervised by AFQI as regards classification of porcine carcasses in the EUROP system in 2019 (as at 31st December 2019)**

* w tym zakłady prowadzące klasyfikację dobrowolnie

Zakłady ubojowe objęte w 2019 r. nadzorem IJHARS stanowiły 45,7% ogółu ubojni trzody działających na terenie kraju (433), przy czym w porównaniu do 2018 r. ich udział zwiększył się o 0,2 punktu procentowego (w 2018 r. wynosił 45,5%).

W 2019 r. przeprowadzono ogółem 1605 wizyt kontrolnych w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej, tj. o 75 mniej niż w 2018 r. (tj. o 4,5%). W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 323 rzeczoznawców (tj. 83,5% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 52,1 tys. szt. tusz wieprzowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 387 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie przeprowadzana była przez 361 osób, tj. 93,3% wszystkich uprawnionych.

Ubój trzody chlewnej w 2019 r. wyniósł 21,1 mln szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS 20,1 mln szt. trzody chlewnej, co stanowiło 95,3% uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 19,4 mln szt. tusz wieprzowych, tj. 96,5% wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej w zakładach nadzorowanych, tj. o 0,5 punktu procentowego więcej niż w 2018 r.

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2019 r. wyniosła 52,1 tys. szt. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wyniosła 32,4 szt. i była o 7,6 szt. (tj. 19,0%) niższa od średniej z 2018 r. (tabela 8).

TABELA 8.

Liczba ubojni trzody chlewnej oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2018–2019/ **Table 8: Number of pig slaughterhouses and number of inspections carried out in 2018–2019**

Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.	Zmiana %
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	461	433	-6,1
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	210	198	-5,7
Liczba przeprowadzonych kontroli	1 680	1 605	-4,5
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	8,0	8,1	+1,2
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	40,0	32,4	-19,0

W wyniku kontroli ustalono, co następuje:

- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych prowadziły wszystkie nadzorowane ubojnie,
- ▶ choirometry posiadało 147 zakładów (tj. 74,2% kontrolowanych),
- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych metodą ZP (dwóch punktów) stosowało 51 zakładów, (tj. 25,8% nadzorowanych),
- ▶ wszystkie zakłady objęte nadzorem zatrudniały uprawnionych rzeczoznawców,
- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych prowadziły osoby, które posiadały nieaktualne uprawnienia w 7 ubojniach (tj. 3,5% wszystkich nadzorowanych), osoby te uzyskały ponownie uprawnienia przed zakończeniem 2019 r.,
- ▶ czas, w którym przeprowadza się klasyfikację oraz ważenie tusz, był prawidłowy czyli nie przekraczał wymaganych 45 minut od momentu rozpoczęcia czynności ubojowych w 197 zakładach, w 1 ubojni czas ten został przekroczone – (0,5% nadzorowanych zakładów),
- ▶ nieaktualne cechy legalizacji wag kolejowych używanych do ustalania masy tusz wieprzowych stwierdzono w 2 zakładach (tj. 1,0% nadzorowanych),
- ▶ nieprawidłowy pomiar mięsności wykonano w przypadku 3,6 tys. szt. tusz (tj. 6,9% kontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 0,5 tys. szt. tusz (tj. 1,0% kontrolowanych),
- ▶ brak oznakowania klasą jakości stwierdzono w odniesieniu do 0,1 tys. szt. (tj. 0,2%),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 1,3 tys. szt. tusz (tj. 2,5%),
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wieprzowych stwierdzono w 2 zakładach ubojowych (tj. w 1,0% kontrolowanych); stwierdzono brak protokołu z klasyfikacji, w kolejnej kontroli protokół niezgodny ze wzorem,
- ▶ nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (krótszy niż wymagane 4 tygodnie) stwierdzono w 1 zakładzie (tj. 0,5% kontrolowanych),
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji wystawione dostawcom żywca rzeźnego były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich ubojniach spośród tych, które powiadają dostawców.

2.3.4. Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego/ Supervision of poultry meat market

Zadania IJHARS realizowane w ramach nadzoru nad rynkiem drobiu mają zapewnić przestrzeganie obligatoryjnych przepisów w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego, w tym również badania zawartości wody w mięsie drobiowym po przeprowadzonym procesie technologicznym. Kontrole w zakresie jakości handlowej mięsa drobiowego zostały przeprowadzone w ramach kontroli jakości handlowej mięsa i wyrobów mięsnych realizowanej w II kwartale 2019 r. Kontrolą IJHARS objęto 93 zakłady mięsne, co stanowiło 8,6% zakładów przetwórstwa mięsnego, prowadzących działalność na terenie kraju.

Zawartość wody wchłoniętej przez mięso drobiowe zbadano na podstawie próbek pobranych z 80 partii mięsa drobiowego. W 15 badanych próbkach mięsa drobiowego stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zawartości wody, tj. zawartość oznaczonej wody w mięsie drobiowym była wyższa od ilości wody technologicznie uzasadnionej.

Oceną organoleptyczną objęto 89 partii mięsa drobiowego o łącznej masie 256,9 t, sprawdzono również prawidłowość znakowania mięsa drobiowego na podstawie 98 partii o łącznej masie 297,0 t.

W wyniku kontroli jakości handlowej mięsa drobiowego ustalono nieprawidłowe:

- ▶ cechy organoleptyczne mięsa drobiowego w 2 partiach (2,2% skontrolowanych partii w tym zakresie) o łącznej masie 2,7 t (1,1% skontrolowanej masy),
- ▶ oznakowanie mięsa drobiowego, które dotyczyło 4 partii (4,1% skontrolowanych partii w tym zakresie) o łącznej masie 2,1 t (0,7% skontrolowanej masy).

2.3.5. Warunki produkcji gęsi owsianych/ Young Polish Oats-Fed Geese – Production conditions

Wojewódzkie inspektoraty JHARS w III kwartale 2019 r. przeprowadziły 97 kontroli warunków chowu i tuczu gęsi na 83 fermach, tj. 10,7% ferm prowadzących produkcję

gęsi na terenie kraju oraz 25 kontroli w 8 zakładach drobiarskich (tj. 11,3% zakładów prowadzących działalność w zakresie mięsa drobiowego, w tym gęsi) na terenie 6 województw (lubelskie, łódzkie, małopolskie, podlaskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie) znajdujących się w ewidencji WIJHARS.

Parametry warunków produkcji gęsi owsianych sprawdzano na zgodność z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 543/2008 i regulaminie znaku wspólnego towarowego KR-D-IG „Młodej polskiej gęsi owsianej”.

Nie stwierdzono nieprawidłowych warunków produkcji gęsi oraz niewłaściwej jakości handlowej mięsa gęsięgo w zakresie cech organoleptycznych i znakowania. Nie wniesiono również zastrzeżeń do dokumentacji znajdującej się na fermach i w zakładach uboju gęsi.

2.3.6. Nadzór nad rynkiem nawozów/ Supervision of fertilisers market

W ramach nadzoru nad rynkiem nawozów 2019 r. przeprowadzono kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu oraz znakowania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin, ze szczególnym uwzględnieniem produktów wprowadzanych do obrotu na podstawie pozwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami.

Kontrole przeprowadzono w 98 podmiotach wprowadzających do obrotu wymienione środki, w tym u producentów, dystrybutorów oraz w miejscach sprzedaży.

Kontrolą objęto ogółem 211 partii nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin, o masie 62 124,8 t i objętości 3 249,5 m³.

W wyniku kontroli ustalono wprowadzenie do obrotu:

- ▶ nawozów, w tym nawozów oznakowanych „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin o łącznej masie 0,05 t i objętości 14,4 m³ niespełniających wymagań w zakresie wprowadzania do obrotu,
- ▶ nawozów, w tym nawozów oznakowanych „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin

o łącznej masie 425,9 t i objętości 782,0 m³, które były niewłaściwie oznakowane,

- ▶ nawozów, w tym nawozów oznakowanych „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin o łącznej masie 205,0 t i objętości 364,7 m³ o nieprawidłowej jakości.

2.3.7. Nadzór nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców uprawnionych do pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych oraz ustalenia klas jakości świeżych owoców i warzyw/ Supervision of the performance of activities by experts authorised to take samples of agri-foodstuffs and to determine quality classes of fresh fruit and vegetables

W 2019 r. wszyscy wojewódzcy inspektorzy JHARS w ramach sprawowanego nadzoru nad wykonywaniem czynności przez rzeczoznawców (art. 36a ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych), w 54 podmiotach skontrolowali 76 rzeczoznawców mających uprawnienia w zakresie:

- ▶ pobierania próbek: ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów (49), nasion roślin oleistych (6), mleka i jego przetworów (3), buraków cukrowych i ich przetworów (2), chmielu i produktów chmielowych (2), mięsa i jego przetworów oraz drobiu i jego przetworów (1),
- ▶ klasyfikacji świeżych owoców i warzyw (13).

W wyniku kontroli ustalono, że 23 rzeczoznawców mimo posiadania aktualnych uprawnień z zakresu pobierania próbek: ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych (12), mleka i jego przetworów (1), mięsa i jego przetworów oraz drobiu i jego przetworów (1), a także ustalania klas jakości świeżych owoców i warzyw (9), nie korzystali z nich w miejscu zatrudnienia.

Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 26 rzeczoznawców, które dotyczyły:

- ▶ nieaktualnych danych w zaświadczeniu o wpisaniu do rejestru rzeczoznawców wydanym przez wojewódzkiego inspektora np. stary numer i seria dowodu osobistego,
- ▶ braku sporządzania protokołów z pobrania próbek,

- ▶ sporządzania protokołu z pobrania próbek na formularzu niezgodnym ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2016 r. w sprawie *nabywania uprawnień do wykonywania niektórych czynności związanych z oceną jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz dokumentowania tych czynności*,
- ▶ modyfikowania treści protokołu z pobrania próbek,
- ▶ braku numeru protokołu z pobrania próbek na próbce,
- ▶ niewłaściwego dokumentowania czynności np. w protokole z pobrania próbek nie podano: numeru protokołu, danych – producenta, rzeczoznawcy i zleceniodawcy, sprzedawcy oraz odbiorcy, numeru identyfikacyjnego partii, informacji dotyczących deklarowanej jakości, metodyki pobierania próbek, informacji o miejscu wystawienia protokołu, danych osoby potwierdzającej odbiór próbki i protokołu, nieprecyzyjnie określono liczbę i jednostkową masę próbki,
- ▶ pobierania próbek niezgodnie z przywołanym dokumentem normalizacyjnym,
- ▶ pobrania próbek produktu ubocznego otrzymanego w wyniku przetwarzania buraków w celu wykonania oceny zdrowotnej co było niezgodne z zakresem posiadanych uprawnień rzeczoznawcy,
- ▶ korzystania z pieczęci rzeczoznawcy mimo wygaśnięcia uprawnień do pobierania próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion oleistych.

W 2019 r. w wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych, wydano ogółem 15 upomnień oraz 11 zaleceń pokontrolnych.

2.4. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy/ Control tasks related to entrepreneur's business activity

2.4.1. Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych/ Evaluation of marketing quality of agricultural and food products

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na rynek krajowy lub zagraniczny

realizowana jest przez IJHARS na wniosek przedsiębiorcy. Wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest gwarancją spełnienia wymagań jakości handlowej przez oceniany artykuł rolno-spożywczy, co ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku wewnętrznym (unijnym).

W 2019 r. wydano ogółem 1531 *Świadectw jakości handlowej*, w tym:

- ▶ 1 406 świadectw dla artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (tj. 91,8% ogółu wydanych), w tym 340 świadectw w ramach reeksportu obejmujących głównie: przetwory zbożowe (4518,7 t), przetwory owocowe i warzywne (759,3 t, 322,3 hl), owoce i warzywa mrożone (471,0 t), przyprawy (181,4 t), koncentraty spożywcze (123,7 t), wyroby cukiernicze i ciastkarskie (55,2 t) oraz soki i napoje bezalkoholowe (3340,5 hl); w ramach eksportu oceną objęto głównie: wyroby cukiernicze i ciastkarskie (1591,6 t), kawę (647,7 t), przetwory zbożowe (222,8 t), napoje bezalkoholowe (953,1 hl), przetwory owocowe i warzywne (98,8 t), koncentraty spożywcze (32,0 t), przetwory mleczne (10,9 t), przeznaczone głównie do: Arabii Saudyjskiej, Algierii, Armenii, Gruzji, Jordanii, Mongolii, Turcji, Ukrainy i Zjednoczonych Emiratów Arabskich,
- ▶ 99 świadectw dla towarów wyprodukowanych w kraju (tj. 6,5% ogółu wydanych); oceną objęto głównie: koncentrat przecieru pomidorowego (1420,8 t), zboża i przetwory zbożowe (962,4,3 t), mleko i przetwory mleczne (717,3 t, 12,8 hl), nasiona rzepaku (600 t), świeże warzywa (526 t), owoce i warzywa mrożone (100 t), ziemniaki (31,9 t) oraz ryby mrożone (22,3 t),
- ▶ 23 świadectwa dla towarów importowanych z przeznaczeniem na rynek krajowy (tj. 1,5% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: koncentrat przecieru pomidorowego (1092,6 t) z Ukrainy, fasola suszona (175,2 t) z Kanady, orzeszki ziemne (68,8 t) z Argentyny, ziarno owsa (24,1 t) z Czech, ryby mrożone (24,0 t) z Chin, jagody mrożone (23,1 t) z Kanady oraz owoce suszone (20,0 t) z Ukrainy i kawa mielona (18,4 t) z Etiopii,
- ▶ 3 świadectwa potwierdzające prawidłową jakość badanej żywności przeznaczonej dla wojska (tj. 0,2% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były wędliny (0,01 t).

2.4.2. Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio z miejsca produkcji do zakładów przemysłu spożywczego/ Granting exemptions from the marking obligations for eggs delivered directly from production site to the food industry

Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj dostarczanych do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji następuje w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy.

Przedsiębiorca zwolniony z obowiązku znakowania jaj, jest zobligowany do prowadzenia ewidencji jaj nieoznakowanych oraz przekazywania wojewódzkiemu inspektorowi JHARS pisemnej informacji o zamiarze dostawy jaj do odbiorców w innych państwach członkowskich UE, na 14 dni przed każdą planowaną wysyłką. Brak wypełnienia obowiązków przez przedsiębiorcę skutkuje cofnięciem zwolnienia w drodze decyzji administracyjnej, wydawa-

nej przez wojewódzkiego inspektora JHARS. Obowiązek przekazywania informacji o zamiarze wysyłki nie dotyczy jaj nieoznakowanych kierowanych do przemysłu spożywczego na terenie Polski.

Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przekazuje właściwym organom zainteresowanych państw członkowskich UE informacje o podmiotach, które uzyskały zwolnienie zgodnie z art. 11 ust. 2 lit. a rozporządzenia Komisji (WE) nr 589/2008,
- ▶ prowadzi wykaz podmiotów, które uzyskały zwolnienie z obowiązku znakowania jaj.

W 2019 r. obowiązywało ogółem 78 decyzji administracyjnych zwalniających podmioty z obowiązku znakowania jaj oraz jedna decyzja uchylająca zwolnienie podmiotu ze znakowania jaj, wydane na wnioski złożone do 8 wojewódzkich inspektorów JHARS przez 51 podmiotów.

Podmioty zwolnione ze znakowania jaj planowały wysyłki jaj nieoznakowanych do zakładów przemysłu spożywczego zlokalizowanych na terenie Francji i Włoch (tabela 9).

TABELA 9.

Zestawienie liczby podmiotów i decyzji zwalniających podmioty z obowiązku znakowania jaj zaplanowanych do wysyłki jaj w 2019 r./
Table 9: Number of facilities, number of decisions on exemption from marking obligations for eggs and number of eggs scheduled for shipment in 2019

Lp.	Organ wydający decyzję	Liczba podmiotów (szt.)	Liczba decyzji (szt.)	Kraj wysyłki	Liczba jaj zaplanowanych do wysyłki (szt.)	Liczba transportów (szt.)
1.	Opolski Wojewódzki Inspektor JHARS	2	2	Francja	26 611 200	88
				Włochy	83 462 400	276
2.	Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS	21	28	Polska	0	0
3.	Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS	10	10	Polska	0	0
4.	Małopolski Wojewódzki Inspektor JHARS	8	16	Polska		
5.	Łódzki Wojewódzki Inspektor JHARS	6	12	Polska	0	0
6.	Śląski Wojewódzki Inspektor JHARS	2	3	Polska	0	0
7.	Dolnośląski Wojewódzki Inspektor JHARS	1	6	Polska	0	0
8.	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor JHARS	1	1	Polska	0	0
RAZEM		51	78		110 073 600	364

W tabeli nie uwzględniono dostaw jaj nieoznakowanych do zakładów przemysłu spożywczego na terenie Polski, w związku z brakiem obowiązku przekazywania informacji do WIJHARS, o wysyłkach jaj.

2.4.3. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom/ Licencing quality assessors

Uprawnienia do pobierania próbek, ustalania klas jakości artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników IJHARS, mogą posiadać również rzeczoznawcy. Działalność rzeczoznawców, oparta na posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej, zapewnia rzetelną i obiektywną kontrolę artykułów rolno-spożywczych. Wojewódzki inspektor JHARS jest upoważniony do nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcom.

Rzeczoznawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów dotyczących wykonywanych czynności, tj. pobierania próbek, ustalania klas jakości określonych artykułów rolno-spożywczych oraz wypełniania powierzonych obowiązków z należytą starannością i bezstronnością.

W 2019 r. przeprowadzono 32 egzaminy w zakresie 11 specjalizacji, do których przystąpiły 564 osoby. Uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 531 osób, tj. 94,1% ogółu przystępujących do egzaminu. Ponadto, uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 164 rzeczoznawców, uczestniczących w 9 szkoleniach z zakresu ustalania klas jakości świeżych owoców i warzyw (tabela 10).

TABELA 10.
Liczba osób, które uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy w poszczególnych specjalizacjach w 2019 r./ Table 10: Number of quality assessors licenced by AFQI in 2019 – by particular specialisations

Lp.	Nazwa specjalizacji objętej egzaminem na rzeczoznawcę	Liczba przeprowadzonych egzaminów	Liczba osób, które uzyskały tytuł rzeczoznawcy
1.	Klasyfikacja tusz wieprzowych w systemie EUROP	7	152
2.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych	8	105
3.	Klasyfikacja tusz wołowych w systemie EUROP	6	96
4.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, nasion roślin oleistych oraz świeżych owoców i warzyw	1	49
5.	Pobieranie próbek olejów i tłuszczów roślinnych oraz nasion roślin oleistych	2	43
6.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, nasion roślin oleistych, mleka i jego przetworów oraz mięsa i jego przetworów	2	34
7.	Pobieranie próbek mleka i jego przetworów	2	26
8.	Pobieranie próbek świeżych owoców i warzyw	1	8
9.	Pobieranie próbek chmielu	1	8
10.	Pobieranie próbek nasion roślin oleistych	1	6
11.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów, pieczywa oraz mięsa i jego przetworów	1	4
RAZEM		32	531
	Nazwa specjalizacji objętej szkoleniem na rzeczoznawcę	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Liczba rzeczoznawców
12.	Ustalanie klas jakości świeżych owoców i warzyw	9	164
RAZEM			695

3. Współpraca z innymi organizacjami i instytucjami/ Cooperation with other organisations and authorities

3.1. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi/ Cooperation with international organisations

3.1.1. Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO/ Cooperation with the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission (CAC)

GJIHARS pełni rolę Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski, do zadań którego należy szeroko rozumiana koordynacja prac kodeksowych na szczeblu krajowym, opracowywanie stanowisk Polski, współpraca z innymi państwami członkowskimi, realizacja zadań wynikających z pełnienia roli instytucji wiodącej dla Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego (*Codex Alimentarius*), Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Zasad Ogólnych, Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy, a także uczestnictwo w spotkaniach.

W 2019 r. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował przygotowania do:

- ▶ 13 sesji Komitetów KKŻ FAO/WHO oraz sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, w których udział wzięło 15 delegatów z Polski, w tym 9 przedstawicieli GJIHARS; przedstawiciele Polski wzięli udział w 10 sesjach kodeksowych, w tym przedstawiciele Inspekcji w 8 sesjach: Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu ds. Ziół i Przypraw Kulinarynych, Komitetu ds. Tłuszczów i Olejów, Komitetu ds. Zasad Ogólnych, Komitetu ds. Metod Analiz i Próbkobrania, Komitetu Koordynacyjnego dla Regionu Europy, Komitetu ds. Higieny Żywności i Komitetu ds. Żywienia oraz Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnościowych; eksperci z instytucji współpracujących wzięli udział

w sesjach: Komitetu ds. Znakowania Żywności, Komitetu ds. Higieny Żywności, Komitetu ds. Żywienia oraz Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnościowych i Międzyrządowej Grupy Zadaniowej ds. Oporności na Leki Przeciwdrobnoustrojowe,

- ▶ 18 spotkań Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego (F.23) w Brukseli, której celem było przygotowanie państw członkowskich UE do posiedzeń KKŻ FAO/WHO i jej ciał pomocniczych; 24 przedstawiciele Polski wzięło udział w 16 spotkaniach, w tym 19 przedstawicieli GJIHARS w 15 spotkaniach.

Punkt Kontaktowy Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO:

- ▶ opracował w porozumieniu z ekspertami współpracującymi i przekazał komentarze na temat sekcji znakowania żywności w projekcie normy dla preparatów do dalszego żywienia niemowląt (sekcja A – dla starszych niemowląt), nowych priorytetowych zagadnień, które w perspektywie 5-10 lat będą miały wpływ na bezpieczeństwo i jakość żywności i metod analiz dla olejów i tłuszczów,
- ▶ przygotował aktualizację informacji na temat krajowego systemu kontroli żywności,
- ▶ aktywnie uczestniczył w dyskusjach na temat ostatecznego kształtu Planu Strategicznego dla KKŻ na lata 2020-2025 oraz strategii państw członkowskich UE w zakresie prac KKŻ w 2020 r.,
- ▶ koordynował przygotowania polskich ekspertów do bezpośredniego reprezentowania kraju na forum KKŻ FAO/WHO, Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego oraz innych spotkaniach poświęconych zagadnieniom KKŻ FAO/WHO, w tym przygotował i/lub koordynował przygotowania instrukcji na łącznie 26 spotkań,
- ▶ przeprowadził aktualizację listy ekspertów z instytucji współpracujących,
- ▶ pozyskał nowych ekspertów współpracujących w ramach prac kodeksowych dla szerszego procesu

opiniowania tworzonych dokumentów (stowarzyszenia branżowe, środowiska akademickie), w szczególności nawiązał szerszą współpracę z ekspertami oraz Dyrektorem Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego,

- ▶ promował działalność Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO poprzez publikację artykułów w prasie branżowej, udział w konferencjach tematycznych, zamieszczanie informacji na stronie internetowej Inspekcji,
- ▶ promował obchody Światowego Dnia Bezpieczeństwa Żywności.

Punkt Kontaktowy Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO koordynował udział polskich ekspertów w pracach 18 elektronicznych grup roboczych KKŻ FAO/WHO (eGR), tj. w ramach:

- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Zasad Ogólnych
 - ds. komitetów pracujących korespondencyjnie,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Substancji Dodatkowych do Żywności
 - ds. noty 161,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Kontroli Żywności w Importie i Eksporcie oraz Systemów Certyfikacji
 - ds. zafaszowań żywności,
 - ds. stosowania elektronicznych certyfikatów oraz przejścia na certyfikację bez dokumentów w wersji papierowej,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Tłuszczów i Olejów
 - ds. rewizji *Normy dla oliwy z oliwek i oliwy z wyłocznymi oliwek*,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Znakowania Żywności
 - ds. znakowania wartością odżywczą na froncie opakowania,
 - ds. znakowania alergenów,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Metod Analiz i Próbkobrania
 - ds. rewizji metod analiz dla olejów i tłuszczów,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Zanieczyszczeń Żywności
 - ds. najwyższych dopuszczalnych poziomów aflatoksyn w wybranych produktach zbożowych,
 - ds. najwyższych dopuszczalnych poziomów ołowiu w wybranych kategoriach żywności,

- ds. najwyższych dopuszczalnych poziomów metylortęci w dodatkowych gatunkach ryb,
- ds. wytycznych dla analizy danych w celu wyznaczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów oraz usprawnienia zbierania danych,
- ds. radioaktywności w żywności i paszach,
- ds. najwyższych dopuszczalnych poziomów kadmu w pozostałych rodzajach czekolady oraz w produktach kakaowych,
- ds. rewizji Kodeksu praktyki w celu zapobiegania i redukcji zanieczyszczenia żywności ołowiem,
- ds. opracowania podejścia w celu rozważenia konieczności rewizji istniejących norm dla zanieczyszczeń w żywności i paszach,
- ds. cyjanowodoru i mykotoksyn w manioku,
- ds. opracowania Kodeksu praktyki w celu zapobiegania i redukcji zanieczyszczeń nasion kakao kadmem,
- ▶ Międzyrządowej Grupy Zadaniowej FAO/WHO ds. Oporności na Leki Przeciwdrobnoustrojowe
 - ds. rewizji *Kodeksu praktyki w celu ograniczenia i powstrzymania lekooporności*,
 - ds. opracowania *Wytycznych w celu zintegrowanego nadzoru i monitoringu lekooporności*,
- ▶ Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Pozostałości Pestycydów
 - ds. obliczania szacowanego międzynarodowego krótkoterminowego pobrania pozostałości pestycydów z żywnością (IESTI).

Najważniejsze wydarzenia na forum KKŻ/ Significant events at the CAC forum

Do najważniejszych wydarzeń zaliczyć należy:

- ▶ przyjęcie Planu Strategicznego na lata 2020-2025,
- ▶ dyskusję na temat zapisów proceduralnych w zakresie roli nauki w pracach kodeksowych,
- ▶ formalną decyzję Komisji Kodeksu Żywnościowego dotyczącą rozpoczęcia nowych prac w zakresie znakowania żywności w sprzedaży internetowej,
- ▶ zatwierdzenie *Kodeksu praktyki w celu redukcji poziomów estrów 3-MCPD oraz estrów glicydolu w olejach rafinowanych oraz produktach je zawierających*,
- ▶ pierwsze obchody Światowego Dnia Bezpieczeństwa Żywności (7 czerwca).

3.1.2. Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ/

Cooperation with the United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE)

GIJHARS prowadzi Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7).

Główne cele Europejskiej Komisji Gospodarczej (EKG) ONZ to:

- ▶ działanie na rzecz podnoszenia aktywności ekonomicznej państw członkowskich,
- ▶ tworzenie norm prawa międzynarodowego regulującego liczne dziedziny obrotu międzynarodowego,
- ▶ podtrzymywanie i rozwój więzi gospodarczych między krajami członkowskimi i innymi krajami świata.

Wśród organów roboczych EKG znajduje się Komitet Sterujący ds. Wzmocnienia Potencjału Handlu i Norm, w którym działa Grupa Robocza ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (Grupa Robocza WP.7), a w jej ramach Sekcje Branżowe ds. Standaryzacji:

- ▶ Świeżych Owoców i Warzyw,
- ▶ Produktów Suchych i Suszonych,
- ▶ Mięsa,
- ▶ Sadzeniaków Ziemiaka.

Grupa Robocza WP.7 jest odpowiedzialna za wypracowanie zharmonizowanych norm jakości handlowej dla produktów rolnych. Celem jej działania jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez tworzenie kryteriów oceny jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej. W pracach Grupy Roboczej biorą udział państwa członkowskie EKG, kraje niebędące jej członkami oraz międzynarodowe/regionalne organizacje branżowe.

Do zadań Sekretariatu Współpracy z WP.7 należy:

- ▶ pełnienie funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ a Polską,
- ▶ koordynacja działalności dotyczącej WP.7 w kraju, w tym współpraca z zainteresowanymi ekspertami krajowych instytucji i organizacji,

- ▶ rozpowszechnianie wiedzy o pracach grupy i opracowanych normach.

W 2019 r. Sekretariat koordynował krajowe przygotowania do 4 sesji (3 sesji sekcji branżowych i 1 sesji WP.7). Trzech przedstawicieli z GIJHARS wzięło udział w 2 posiedzeniach: 67. sesji Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw oraz 75. sesji Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych. Sekretariat koordynował udział przedstawicieli Polski w posiedzeniach i przygotował instrukcje w porozumieniu z ekspertami instytucji współpracujących.

Ponadto Sekretariat koordynował udział polskich przedstawicieli w:

- ▶ międzynarodowym seminarium nt. zrównoważonej jakości mięsa (Niemcy) – udział 5 przedstawicieli: GIJHARS, Polskiej Akademii Nauk, Polskiego Zrzeszenia Producentów Bydła Mięsnego, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego oraz OSI Food Solutions Poland sp. z o.o. – wyroby mięsne,
- ▶ nieformalnym spotkaniu Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa (Niemcy) – udział 4 przedstawicieli: GIJHARS, Polskiej Akademii Nauk, Polskiego Zrzeszenia Producentów Bydła Mięsnego, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego; podczas spotkania omówiono kwestie dotyczące wdrożenia i wykorzystania norm EKG/ONZ w skali światowej, dyskutowano nad zasadnością opracowania normy jakościowej na mięso ryb, zastanawiano się nad możliwością ujednoczenia systemu kodowania opisanego w normach EKG/ONZ ze Zharmonizowanym Systemem Oznaczania i Kodowania Towarów oraz przekazano zmiany w australijskiej normie na mięso owcze w zakresie definiowania kategorii owiec w zależności od uzębienia zwierząt,
- ▶ międzynarodowej konferencji EKG/ONZ i FAO na temat ograniczenia marnowania żywności (Genewa) – udział 2 przedstawicieli GIJHARS.

Najważniejsze wydarzenia na forum EKG/ONZ/ Significant events at the UN/ECE forum

- ▶ 75. sesja Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych; ponowny wybór przedstawiciela Polski – Naczelnika Wydziału Kontroli Artykułów

Pochodzenia Roślinnego i Nawozów w Biurze Kontroli Jakości Handlowej w GIJHARS, na Przewodniczącą Grupy Roboczej ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych; podczas sesji omówiono informacje na temat krajowych inicjatyw dotyczących realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w kontekście prac poszczególnych Sekcji Branżowych ze szczególnym zwróceniem uwagi na Cel 12 – *Obniżenie o połowę strat/marnotrawienia żywności do 2030 r.*; zaprezentowano opracowany przez Sekretariat EKG/ONZ dokument „Przegląd zaleceń dotyczących marnowania żywności, przepisów i polityk”, w którym przedstawiono krótkie opisy działań różnych organizacji międzynarodowych oraz rządów niektórych państw, podjętych w celu realizacji założeń celów zrównoważonego rozwoju dotyczących marnotrawienia żywności; na spotkaniu przewodniczący poszczególnych grup branżowych tj. ds. standaryzacji mięsa, świeżych owoców i warzyw, produktów suchych i suszonych oraz sadzoniaków ziemniaka przedstawili raporty z pracy tych grup oraz przedłożyli wybrane dokumenty do zatwierdzenia przez Grupę Roboczą; w trakcie spotkania Centrum ONZ ds. Ułatwień Handlowych i Elektronicznego Biznesu (UN/CEFACT) przedstawiło informacje na temat opracowanych elektronicznych certyfikatów w zakresie świeżych owoców i warzyw.

- ▶ 67. sesja Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw; zakończenie prac nad dokumentem: *Kodeks Dobrej Praktyki EKG/ONZ – obniżenie strat żywności w handlu owocami i warzywami*, który stał się nowym narzędziem umożliwiającym edukację sektora świeżych owoców i warzyw, zarówno na etapie produkcji jak i dystrybucji oraz w sprzedaży detalicznej; w ramach sesji omówione zostały dokumenty z zakresu jakości handlowej świeżych owoców i warzyw, w tym przede wszystkim norm handlowych dla: owoców cytrusowych, wiśni i czereśni, winogron stołowych, świeżych fig, flaszowców, brokułów, kalafiorów, warzyw korzeniowych, bulwiastych i cebuli oraz poruszono zagadnienia dotyczące tolerancji jakościowych w normach oraz kwestie marnowania żywności w kontekście celów zrównoważonego rozwoju (SDGs) przyjętych przez ONZ.

- ▶ Opracowanie dokumentu dotyczącego metodologii pomiaru ilości marnotrawionej żywności *Simply Measuring UNECE food loss and waste measuring methodology for fresh produce supply chains*, w którym usystematyzowano kwestie terminologii stosowanej na forum międzynarodowym i zamieszczono definicje tj. *food loss* i *food waste*.

3.1.3. Współpraca z organami Unii Europejskiej/ Cooperation with the European Union bodies

Aktualnie 21 pracowników GIJHARS pełni rolę ekspertów współpracujących w 7 poniżej wymienionych komitetach Komisji Europejskiej (wraz z tematycznymi podkomitetami), w ramach procedury komitologii, tj.:

- ▶ Grupie Ekspertów ds. monitorowania wody w mięsie drobiowym,
- ▶ Komitecie ds. aromatyzowanych produktów sektora wina,
- ▶ Komitecie ds. napojów spirytusowych,
- ▶ Komitecie ds. polityki jakości produktów rolnych,
- ▶ Komitecie ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych – produkty zwierzęce, uprawy polowe i oliwa z oliwek, wino,
- ▶ Komitecie Regulacyjnym ds. produkcji ekologicznej,
- ▶ Stałym Komitecie ds. roślin, zwierząt, żywności i pasz – ogólne prawo żywnościowe.

Ponadto, 22 przedstawicieli GIJHARS uczestniczy również w pracach wymienionych poniżej 8 Grup Roboczych Rady Unii Europejskiej (wraz z tematycznymi podgrupami) zajmujących się zagadnieniami objętymi zakresem kompetencji Inspekcji, tj.:

- ▶ Grupie Roboczej F.03 ds. horyzontalnych kwestii rolnych – nieuczciwe praktyki handlowe,
- ▶ Grupie Roboczej F.06 ds. jakości środków spożywczych – oznaczenia geograficzne i nazwy pochodzenia, rolnictwo ekologiczne, zaświadczenia o charakterze specjalnym,
- ▶ Grupie Roboczej F.08 ds. produktów rolnych – oliwa z oliwek, owoce i warzywa, rośliny uprawne,
- ▶ Grupie Roboczej F.12 ds. win i alkoholi,
- ▶ Grupie Roboczej F.17 ds. rolnych – etykietowanie przetworzonych produktów rolnych,

- ▶ Grupie Robocza F.22 ds. koordynacji – FAO, OECD, EKG/ ONZ,
- ▶ Grupie Roboczej F.23 ds. Kodeksu Żywnościowego,
- ▶ Grupie Roboczej I.05 ds. środków spożywczych.

W 2019 roku przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w następujących posiedzeniach ciał pomocniczych organów UE:

- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego (15 spotkań),
- ▶ Grupy Ekspertów ds. zafałszowań żywności: Food Fraud Network Meeting (3 spotkania),
- ▶ Grupy Ekspertów KE ds. systemów RASFF i AAC (2 spotkania),
- ▶ Komitetu Regulacyjnego ds. produkcji ekologicznej KE (3 spotkania),
- ▶ Grupy Ekspertów w zakresie kontroli oznaczeń geograficznych *Annual PDO/PGI/TSG/GI Controls Seminar* (1 spotkanie),
- ▶ Grupy Ekspertów KE ds. monitorowania wody w mięsie drobiowym (1 spotkanie),
- ▶ Grupy Ekspertów ds. rynków rolnych – sektor oliwy z oliwek (1 spotkanie),
- ▶ Grupy ekspertów technicznych w ramach *the EC Knowledge Centre for Food Fraud and Quality* (1 spotkanie).

Ponadto, regularnie przeprowadzana była aktualizacja wykazu ekspertów GIJHARS uczestniczących w pracach Grup Roboczych Rady Unii Europejskiej i Komitetów Komisji Europejskiej.

3.1.4. Współpraca w ramach systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw/ **Cooperation with the OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) within the Scheme for the Application of International Standards for Fruit and Vegetables**

W ramach współpracy z OECD, GIJHARS koordynował krajowe przygotowania do następujących spotkań:

- ▶ 78. Posiedzenia Plenarnego Systemu OECD Stosowania Międzynarodowych Norm dla Owoców i Warzyw; w spotkaniu uczestniczyło 2 przedstawicieli GIJHARS;

podczas obrad zaprezentowane zostały raporty z działalności Systemu OECD, w tym oficjalny raport z 77. Posiedzenia Plenarnego, które odbyło się w grudniu 2018 r. w Paryżu oraz raport z dodatkowego spotkania Grupy Roboczej Systemu OECD, które odbyło się w marcu 2019 r. w Bonn; ważnym punktem agendy było omówienie kwestii związanych z marnowaniem żywności, w tym opracowanie oficjalnego stanowiska Systemu OECD w tym zakresie oraz aktualizacja informacji o toczących się dyskusjach.

- ▶ międzynarodowego szkolenia ds. kontroli jakości świeżych owoców i warzyw (Słowacja); w szkoleniu uczestniczył przedstawiciel GIJHARS.

3.1.5. Współpraca z Komisją Europejską w ramach Punktu Kontaktowego ds. oszustw związanych z żywnością/ **Cooperation with the European Commission in the frame of the Food Fraud Contact Points` Network**

Od czerwca 2013 r., decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w Głównym Inspektoracie JHARS działa Punkt Kontaktowy ds. oszustw związanych z żywnością, który odpowiada za koordynację działań związanych z oszustwami żywnościowymi w Polsce i stanowi organ łącznikowy krajowych służb kontrolnych z Komisją Europejską w powyższym zakresie. W 2019 r. do Krajowego Punktu Kontaktowego ds. oszustw żywnościowych w ramach systemu AAC wpłynęło 150 zgłoszeń (*tabela 11*).

Spośród 150 zgłoszeń, które wpłynęły w systemie AAC: 67 zgłoszeń (44,7%) zostało zakończonych – ustalenia zostały przesłane do zgłaszających Punktów Kontaktowych Państw Członkowskich UE, pozostałe 24 sprawy oczekują na ustalenia organów kontrolnych w zakresie zgłoszonych nieprawidłowości. Największy odsetek zgłoszeń w systemie AAC dotyczył mięsa i przetworów mięsnych (28,0%), owoców i warzyw (13,3%) oraz mleka i przetworów mlecznych (10,7%). W (*tabeli 12*) zamieszczono zgłoszenia, które wpłynęły w systemie AAC z podziałem na kategorie.

Ponadto, Polska zamieściła w systemie łącznie 34 zgłoszenia dotyczące: oliwy z oliwek (17), suplementów diety (5),

TABELA 11.
Zgłoszenia w systemie AAC z podziałem na państwa, których dotyczyły/ **Table 11: Notifications in the system AAC by country**

Państwo, którego dotyczyło zgłoszenie	Liczba zgłoszeń w systemie AAC
Niemcy	56
Czechy	36
Wielka Brytania	7
Słowacja	6
Austria	5
Francja	5
Estonia	4
Belgia	4
Węgry	4
Włochy	3
Holandia	3
Grecja	3
Litwa	3
Finlandia	2
Słowenia	2
Szwecja	2
Norwegia	1
Dania	1
Chorwacja	1
Komisja Europejska	2
RAZEM	150

owoców i warzyw (4), mąki i przetworów zbożowych (3), mleka i przetworów mlecznych (2), napojów bezalkoholowych (1), przetworów z warzyw (1), wyrobów cukierniczych (1).

3.1.6. Współpraca dwustronna i wielostronna/ **Bilateral and multilateral cooperation**

W związku ze zbliżającym się terminem wyjścia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej współpracowano w 2019 r. z krajowymi jednostkami administracji publicznej (Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) w ramach przygotowań do BREXIT, koordynowano opracowanie i dystrybucję informacji na temat skutków BREXIT w zakresie kompetencji IJHARS oraz przekazano uwagi na temat projektu rządowej strony www.brexit.gov.pl. Przedstawiciele GIJHARS uczestniczyli także w spotkaniach konsultacyjnych, seminariach, webinarach dotyczących przygotowań do BREXIT organizowanych przez Ambasadę Zjednoczonego Królestwa, Ambasadę Francji i brytyjską administrację rządową.

TABELA 12.
Zgłoszenia z podziałem na kategorie, których dotyczyły/ **Table 12: Notifications by category**

Grupa artykułów rolno-spożywczych / nazwa kategorii	Liczba zgłoszeń w systemie AAC	% w całkowitej liczbie zgłoszeń
Mięso i przetwory mięsne	42	28,0
Owoce i warzywa	20	13,3
Mleko i przetwory mleczne	16	10,7
Suplementy diety	14	9,3
Ryby i przetwory rybne	10	6,7
Pasze/karmy	6	4,0
Wyroby cukiernicze	6	4,0
Zboża i przetwory zbożowe	4	2,6
Nasiona, orzechy, pestki	4	2,6
Miód	3	2,0
Tłuszcze i oleje	3	2,0
Pestycydy	3	2,0
Napoje bezalkoholowe	3	2,0
Przetwory z owoców lub warzyw	3	2,0
Materiały do kontaktu z żywnością	2	1,3
Przetwory ziemniaczane	1	0,7
Koncentraty spożywcze	1	0,7
Wyroby garmażeryjne	1	0,7
Jaja	1	0,7
Kakao	1	0,7
Inne	3	2,0
Prośba o pomoc administracyjną	3	2,0
RAZEM	150	

Ponadto, w ramach współpracy dwustronnej i wielostronnej w 2019 r. przygotowano oraz przekazano wkłady i stanowiska do instrukcji na następujące spotkania:

- ▶ COREPER I – na temat znakowania wartością odżywczą na froncie opakowania FOPNL (8 maja),
- ▶ Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz – na temat 51. sesji Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Pozostałości Pestycydów (13-14 czerwca),
- ▶ Grupy Roboczej ds. Zanieczyszczeń Środowiskowych i Przemysłowych – na temat 13. sesji Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Zanieczyszczeń Żywności (3 czerwca),
- ▶ Grupy Roboczej Martens – na temat propozycji Prezydencji dotyczącej zmian organizacyjnych grup roboczych Rady UE (19 listopada),
- ▶ Warsztaty w JRC dotyczące zafałszowań i jakości żywności (12-14 listopada).

3.1.7. Inne wydarzenia/ Other events

- ▶ Udział przedstawicieli GIJHARS w polsko-czeskim projekcie „Bezpieczeństwo i jakość żywności po obu stronach granicy” trwającym w I półroczu 2019 r., zrealizowanym w ramach programu Interreg V-A Rzeczpospolita Polska-Republika Czeska; projekt dotyczył współpracy transgranicznej pomiędzy IJHARS, a Czeską Inspekcją Rolnictwa i Żywności (SZPI); jego celem było zapoznanie się z podejściem do działań kontrolnych partnera, wzmocnienie współpracy oraz nawiązanie kontaktów pomiędzy inspektorami, którzy prowadzą działania kontrolne w regionie przygranicznym Republiki Czeskiej i Polski; głównym elementem były wizyty studyjne, w które zaangażowani byli inspektorzy inspekcji polskiej i czeskiej; każda wizyta w ramach wymiany obejmowała omówienie bieżących problemów i wybranych zagadnień związanych z kontrolą artykułów rolno-spożywczych zgodnie ze specjalizacją inspektorów, jak również wizyty w podmiotach prowadzących działalność w zakresie produkcji, wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych; inspektorzy IJHARS i SZPI mogli szczegółowo zapoznać się z codzienną pracą inspektorów po obu stronach granicy, strukturą organizacyjną inspekcji, kompetencjami, procedurami administracyjnymi, stosowanymi sankcjami oraz grzywnami nakładanymi w przypadku wykrycia nieprawidłowości, a także podejściem do skarg konsumentów.
- ▶ W październiku 2019 r. Unijny Komitet Kontrolny (przedstawiciele Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi Komisji Europejskiej oraz eksperci krajowi z krajów UE) przeprowadził w Polsce kolejną Misję Kontrolną (poprzednia odbyła się w Polsce w 2010 r.), w której wzięli udział przedstawiciele GIJHARS oraz inspektorzy z WIJHARS w Poznaniu; Unijny Komitet Kontrolny oceniał funkcjonowanie systemu klasyfikacji tusz wołowych oraz sposób określania cen zakupu bydła, raportowanych do Komisji Europejskiej; stwierdzono, że rzeczoznawcy pracujący na liniach ubojowych osiągają bardzo dobrą zgodność klasyfikacji w odniesieniu do uformowania oraz zadowalającą w zakresie otłuszczenia, prezentacja tusz w zakładach

i etykietowanie tusz jest prawidłowa, a nadzór IJHARS nad raportowaniem cen zakupu bydła jest rzetelny i skuteczny.

- ▶ GIJHARS jest uczestnikiem projektu badawczego Strengthening European Food Chain Sustainability by Quality and Procurement Policy (Strength2Food), realizowanego w ramach Programu Horyzont 2020 (H2020); realizacja projektu zaplanowana została na 5 lat; celem projektu jest zwiększenie efektywności unijnych systemów jakości żywności, zamówień publicznych dotyczących żywności oraz stymulacja *Krótkich Łańcuchów Żywnościowych*, poprzez badania, a także działalność innowacyjną i demonstracyjną; GIJHARS został wyznaczony na lidera w pakiecie zadaniowym dotyczącym poprawy sprzedaży żywności objętej systemami jakości (chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne, gwarantowane tradycyjne specjalności oraz rolnictwo ekologiczne) – WP 9.3 „Pilot action on improving FQS sales in Poland”. Ponadto, GIJHARS bierze udział w pakiecie zadaniowym WP 10.3 „Strategic Guides for Practitioners and identification of good practices”; przy realizacji pakietu WP 9.3 GIJHARS będzie współpracował z SGGW, zaś przy realizacji pakietu WP 10.3 z dziesięcioma instytucjami z różnych państw, będącymi również beneficjentami projektu; realizacja projektu rozpoczęła się z początkiem marca 2016 r., a zakończy się w lutym 2021 r.

3.2. Współpraca z instytucjami krajowymi/ Cooperation with Polish authorities and institutions

Realizując zadania ustawowe IJHARS współpracowała w 2019 r. z urzędami centralnymi i innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)/ The Ministry of Agriculture and Rural Development

Główny Inspektor w 2019 r. przekazał do MRiRW informacje dotyczące realizacji zadań ustawowych IJHARS, w tym: wyniki 24 planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji przeprowadzonych na terenie całego kraju.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ przygotowanie dokumentacji związanej z planowaniem kontroli ex-post (roczny *Harmonogram kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2019/2020 uwzględniający kontrole zaplanowane dla każdego WIJHARS*, programy kontroli dla inspektorów WIJHARS w zakresie mechanizmów WPR, wytypowanych do kontroli); programy opracowano zgodnie z wytycznymi Biura Kontroli w MRiRW,
- ▶ przygotowanie sprawozdania ze sprawowanego przez IJHARS nadzoru nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i nadzoru nad produkcją ekologiczną oraz sprawozdania dotyczącego kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją produktów posiadających ChNP, ChOG i GTS, w celu przekazania informacji w nich zawartych przez MRiRW do Komisji Europejskiej,
- ▶ przekazywanie informacji o wynikach postępowania wyjaśniającego w ramach notyfikacji zgłaszanych na polskie produkty ekologiczne oraz informowanie o nieprawidłowościach stwierdzonych w produktach ekologicznych importowanych przez polskich producentów (notyfikacje zgłaszane przez Polskę),
- ▶ przekazanie analizy skarg, wniosków i petycji skierowanych do organów IJHARS w 2019 roku,
- ▶ przekazanie planu i sprawozdania z wykonania planu audytu, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- ▶ udział pracownika GIJHARS w pracach komisji MRiRW oceniającej wnioski o dofinansowanie badań na rzecz rolnictwa ekologicznego,
- ▶ organizację szkoleń oraz opiniowanie projektów 66 aktów prawnych, w tym: 23 ustaw, 28 rozporządzeń krajowych, 5 rozporządzeń UE oraz 10 innych projektów.

Ministerstwo Finansów (MF)/ The Ministry of Finance

Współpraca w 2019 r. dotyczyła głównie Departamentu Środków Publicznych, który zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 15 czerwca 2018 r. pomiędzy Ministerstwem Finansów i Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zajmuje się zagadnieniami dotyczącymi kontroli wydatków finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji.

Ponadto, w 2019 r. przekazano do Departamentu Polityki Wydatkowej informację o realizacji zadań z zakresu audytu wewnętrznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)/ The Ministry of the Interior and Administration

W 2019 roku współpraca IJHARS z MSWiA dotyczyła udziału pracowników Inspekcji w pracach grupy roboczej w zakresie dofinansowania wydatków na przejściach granicznych, ze środków przeznaczonych na budowę, modernizację i utrzymanie przejść granicznych, w tym sfinansowanie zobowiązań wynikających z umów dwustronnych dotyczących przejść granicznych.

Zakres współpracy obejmował również przekazanie do MRiRW informacji w sprawie wykroczeń stwierdzonych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2019 r.

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii (MPiT)/ Ministry of Entrepreneurship and Technology

W 2019 roku współpraca IJHARS z MPiT dotyczyła udziału pracowników Inspekcji w 2 spotkaniach dotyczących występowania barier w dostępie do rynków krajów WNP, Ameryki Łacińskiej oraz Karaibów. Omówione i poruszone sprawy w czasie spotkań miały na celu poprawę infrastruktury przejść granicznych oraz usprawnienie obrotu towarowego artykułów rolno-spożywczych.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa (UOKiK-IH)/ The Office of Competition and Consumer Protection – Trade Inspection

W 2019 roku laboratoria GIJHARS wykonały badania laboratoryjne 67 próbek na zlecenie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK, zgodnie z porozumieniem zawartym pomiędzy Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów a Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie zasad współpracy przy wykonywaniu

kontroli w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

W 2019 r. w ramach współpracy z Inspekcją Handlową realizowano zadania mające na celu poprawę skuteczności działań kontrolnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Współpraca obejmowała m.in. uzgadnianie ramowych planów kontroli artykułów rolno-spożywczych oraz wymianę informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach w zakresie jakości handlowej kontrolowanych środków spożywczych.

Informacje dotyczące niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przekazane przez Inspekcję Handlową w 2019 r. były podstawą przeprowadzenia przez IJHARS 60 kontroli doraźnych, w tym głównie dotyczących ryb i ich przetworów. Ponadto, 89 podmiotów wskazanych przez Inspekcję Handlową zostało uwzględnionych w kontrolach planowych IJHARS.

W wyniku przeprowadzonych kontroli IJHARS zastosowała sankcje w odniesieniu do 22 przedsiębiorców i przekazała Inspekcji Handlowej 24 informacje o nieprawidłowościach dotyczących jakości handlowej produktów znajdujących się w obrocie detalicznym.

Współpraca z Inspekcją Handlową obejmowała również zagadnienia dotyczące sprawowania nadzoru w zakresie wprowadzania do obrotu detalicznego produktów rolnictwa ekologicznego, w tym zagadnienia dotyczące prawidłowości znakowania w zakresie ochrony produktów rolnictwa ekologicznego oraz ochrony nazw zarejestrowanych jako ChNP, ChOG i GTS. Ważnym elementem

współpracy jest wymiana informacji pomiędzy GIJHARS i UOKiK, co przyczynia się do zwiększenia skuteczności kontroli obu instytucji.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR)/ The National Center for Agriculture Support

Zakres współpracy z KOWR określa porozumienie z dnia 2 sierpnia 2018 r., zawarte pomiędzy dyrektorem generalnym KOWR a Głównym Inspektorem JHARS. Zadania IJHARS obejmują wykonywanie badań laboratoryjnych próbek artykułów rolno-spożywczych na potrzeby realizacji operacji współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Laboratoria GIJHARS wykonują badania laboratoryjne próbek, zgodnie z *Wymaganiami jakościowymi dla artykułów rolno-spożywczych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020*, w danym podprogramie, przekazanym przez KOWR.

W 2019 r. laboratoria GIJHARS wykonały badania 43 próbek (tabela 13), takich produktów jak: kabanosy wieprzowe (17), gołąbki w sosie pomidorowym (5), kasza gryczana (4), ryż biały (4), koncentrat pomidorowy (3), szynka drobiowa (3), powidła śliwkowe (2), ser podpuszczkowy dojrzewający (2), miód nektarowy wielokwiatowy (2), makaron kukurydziany bezglutenowy (1).

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)/ The Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture

Współpracę z ARiMR określa porozumienie z dnia 21 sierpnia 2018 r., zawarte pomiędzy prezesem ARiMR a Głównym Inspektorem JHARS w zakresie wykonania badań laboratoryjnych próbek artykułów rolno-spożywczych na potrzeby realizacji mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej dotyczących organizacji rynków rolnych. W 2019 r. laboratoria GIJHARS wykonały badania laboratoryjne 3 próbek izoglukozy na potrzeby realizacji mechanizmu Wspólnej Polityki Rolnej „Monitorowanie produkcji na rynku cukru – Mcu”.

Współpracę z ARiMR określają również wcześniejsze porozumienia z dnia 28 lipca 2015 r. i 8 sierpnia 2016 r. zawarte

TABELA 13.

Liczba zbadanych próbek przez laboratoria GIJHARS, w ramach współpracy z KOWR/ **Table 13: The number of samples examined by AFQI's Laboratories within the cooperation with the National Center for Agriculture Support**

Lp.	Laboratoria GIJHARS w:	Liczba zbadanych próbek
1.	Gdyni	5
2.	Kielcach	9
3.	Lublinie	9
4.	Poznaniu	20
RAZEM		43

pomiędzy Prezesem ARiMR a Głównym Inspektorem IJHARS, w celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykonywania obowiązków w zakresie rolnictwa ekologicznego.

Zakres współpracy obejmował również przekazywanie do ARiMR informacji o wyłączeniach z kontroli i odmowach wydania certyfikatu produkcji ekologicznej oraz o nieprawidłowościach mających wpływ na ekologiczny status produktu.

Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/ The National Agrochemical Station

Zgodnie z ustawą z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu IJHARS współpracuje ze Stacją Chemiczno-Rolniczą i jej oddziałami. Współpraca ta dotyczy:

- ▶ wykonywania przez laboratoria analityczne Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych badań próbek nawozów pobranych przez pracowników IJHARS w toku prowadzonych kontroli planowych oraz doraźnych,
- ▶ współdziałanie w przypadku wniesienia przez producenta nawozu odwołania od decyzji administracyjnej wydanej na podstawie wyników badań laboratoryjnych wykonanych przez Stację i jej oddziały.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego/ The Institute of Agricultural and Food Biotechnology

Współpracę z Instytutem reguluje porozumienie z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie organizacji i przeprowadzania szkoleń w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w tym:

- ▶ organizację i przeprowadzanie szkoleń dla inspektorów przeprowadzających kontrole oraz kandydatów na rzeczoznawców,
- ▶ udział w egzaminach kwalifikacyjnych dla rzeczoznawców w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych,
- ▶ zapewnienie niezbędnego sprzętu (choirometrów) do przeprowadzenia ćwiczeń praktycznych na szkoleniach oraz części praktycznej egzaminu.

W 2019 r. w ramach współpracy zorganizowano 10 szkoleń, w tym: 6 szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, 3 szkolenia dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP oraz 1 szkolenie dla pracowników IJHARS, prowadzących kontrole prawidłowości klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP.

Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy/ Institute of Plant Protection – National Research Institute

Podstawą współpracy jest program wieloletni pn. *Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz graniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych i środowiska.*

Zakres współpracy z Instytutem dotyczy wykonywania analiz próbek pobranych przez IJHARS w ramach nadzoru nad rolnictwem ekologicznym, w celu kontroli importowanych towarów oraz wyjaśniania przypadków zniesienia środków ochrony roślin na plantacje ekologiczne z upraw konwencjonalnych.

Polski Komitet Normalizacyjny (PKN)/ The Polish Committee for Standardization

Zakres współpracy z PKN określa ustawa o normalizacji, na podstawie której pracownicy GIJHARS przewodniczą i uczestniczą w opracowywaniu Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych.

W 2019 r. przedstawiciele IJHARS wzięli udział w pracach 8 Komitetów Technicznych ds.:

- ▶ Analiz Żywności (przedstawiciel GIJHARS jako przewodniczący Komitetu Technicznego),
- ▶ Kawy i Herbaty,
- ▶ Mięsa i Przetworów Mięsnych,
- ▶ Mikrobiologii Żywności,
- ▶ Przetworów Owocowych i Warzywnych,
- ▶ Ryb i Przetworów Rybnych,
- ▶ Upraw Roli i Roślin Polowych,
- ▶ Żywności Mrożonej.

Polskie Centrum Akredytacji (PCA)/ The Polish Centre for Accreditation

Zakres współpracy z PCA określa porozumienie z dnia 27 listopada 2019 r., którego przedmiotem jest wymiana informacji w sprawie prowadzenia kontroli (audytów) upoważnionych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jednostek certyfikujących, działających w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz w jednostkach certyfikujących upoważnionych do kontroli produktów posiadających zarejestrowane chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne, albo będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami.

Inspekcja Weterynaryjna (IW)/ Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)/ Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN)/ Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska (PIOŚ)/ The Veterinary Inspection/ The State Sanitary Inspection/ The State Plant Health and Seed Inspection/ The State Inspectorate for Environmental Protection

Zakres współpracy z IW określa porozumienie z dnia 18 lutego 2010 r. dotyczące realizacji zadań związanych z nadzorem Głównego Inspektora JHARS sprawowanym nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną, w tym głównie odnośnie wymiany informacji o producentach ekologicznych oraz wynikach kontroli wytwarzania i stosowania pasz na zgodność z ustawą o rolnictwie ekologicznym.

Współpracę pomiędzy IJHARS i PIORiN reguluje porozumienie zawarte dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie współpracy przy sprawowaniu nadzoru nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym i produkcją ekologiczną w zakresie materiału rozmnożeniowego i nasion do celów uprawy oraz porozumienie zawarte w dniu 10 czerwca 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu współdziałania przy przeprowadzaniu czynności kontrolnych, w tym szczegółowego zakresu oraz sposobu i terminów przekazywania organom IJHARS informacji lub danych niezbędnych do prawidłowego sprawowania nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną.

Zakres współpracy IJHARS z PIORiN, PIS oraz PIOŚ określa porozumienie z dnia 20 stycznia 2015 r. w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego.

Zakres współpracy IJHARS z IW, PIORiN oraz PIS określa porozumienie zawarte w dniu 10 kwietnia 2019 r. dotyczące przeprowadzanych kontroli urzędowych zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii Europejskiej.

Inspekcja Transportu Drogowego (ITD)/ Vehicular Transport Inspection

Zakres współpracy określa porozumienie z dnia 29 sierpnia 2016 r. dotyczące wykonywania kontroli w zakresie warunków transportu artykułów rolno-spożywczych oraz jakości handlowej przewożonych artykułów rolno-spożywczych. Współpraca obejmuje wzajemne przekazywanie informacji o negatywnych zjawiskach występujących w trakcie transportu artykułów rolno-spożywczych oraz podejmowanie wspólnych działań w celu zwiększenia efektywności kontroli.

Inne instytucje/ Other institutions

W 2019 r. współpraca IJHARS z innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności i środków produkcji rolnej obejmowała:

- ▶ Główny Inspektorat Rybołówstwa Morskiego w Słupsku – w zakresie przeprowadzania wspólnych kontroli produktów rybołówstwa (siedem kontroli na przejściu granicznym w Gdańsku) oraz przekazywania informacji o wynikach kontroli w zakresie identyfikalności przetwarzanych produktów rybnych (kontrola w dwóch podmiotach),
- ▶ Główny Urząd Miar – w zakresie wymiany informacji o podmiotach prowadzących działalność gospodarczą w zakresie paczkowania,
- ▶ Główny Urząd Statystyczny – w zakresie przekazywania danych dotyczących rolnictwa ekologicznego,
- ▶ Izbę Celną w Olsztynie – w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych spoza państw członkowskich Unii Europejskiej (państw trzecich),

- ▶ Izbę Administracji Skarbowej – w zakresie współdziałania przy kontroli obrotu towarami rolno-spożywczymi,
- ▶ Krajową Administrację Skarbową – projekt *Single windows* w obrocie towarowym z zagranicą,
- ▶ Krajową Unię Producentów Soków – w zakresie udziału w pracach Komitetu Technicznego,
- ▶ Katolicki Uniwersytet Lubelski – w zakresie organizacji staży dla absolwentów oraz praktyk studenckich,
- ▶ Łódzki Regionalny Park Naukowo-Technologiczny Sp. z o.o. i Laboratorium GfL Gesellschaft für Lebensmittel-Forschung w Berlinie – w zakresie konsultacji dotyczących metod izotopowych,
- ▶ Obwodowe Urzędy Miar – w zakresie wymiany informacji w celu zapewnienia odpowiedniej jakości artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Podlaski Urząd Wojewódzki – w sprawie wspólnej realizacji i finansowania projektu *Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego*,
- ▶ Politechnikę Białostocką, Fundację Regionalne Centrum Kompetencji w Białymstoku – w zakresie organizacji staży uczniowskich oraz praktyk studenckich,
- ▶ Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach – w zakresie wdrażania, utrzymania i rozwoju systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją,
- ▶ Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie i we Wrocławiu – w zakresie organizacji praktyk studenckich oraz zawodowych,
- ▶ Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy – w zakresie upowszechnienia wiedzy dotyczącej przepisów o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ urzędy celne – w zakresie wymiany informacji w celu zapewnienia odpowiedniej jakości artykułów rolno-spożywczych.

III. FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2019 ROKU/ **Functioning of AFQI in 2019**

1. Nadzór głównego inspektora nad realizacją zadań/ The chief inspector supervision of tasks performance

1.1. Kontrola wewnętrzna/ Internal control

W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością IJHARS sprawowanego przez Głównego Inspektora, na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, prowadzone są kontrole wewnętrzne w komórkach organizacyjnych GIJHARS oraz w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Czynności te wykonują pracownicy GIJHARS działający na podstawie upoważnień kontroli wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Kontrole prowadzone są w trybie planowym, na podstawie programów kontroli, jak również doraźnie, w przypadku konieczności rozpatrzenia spraw wynikających z bieżącej działalności IJHARS.

W 2019 r. przeprowadzono 9 planowych kontroli wewnętrznych w wojewódzkich inspektoratach JHARS.

Tematyka planowej kontroli wewnętrznej w 2019 r. dotyczyła oceny organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym oraz prawidłowości dokumentowania ustaleń.

Zakres planowej kontroli wewnętrznej obejmował zagadnienia dotyczące:

- 1) organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym:
 - przygotowania do kontroli i nadzoru nad jej realizacją (zadania kierownika wydziału kontroli i inspektorów przeprowadzających kontrole, przygotowanie merytoryczne inspektorów, prowadzenie kontroli w zespołach dwuosobowych, bezstronność kontroli),
 - formalnych aspektów organizacji kontroli i czasu jej trwania (podjęcie kontroli u przedsiębiorcy, czas trwania i przedłużenie czasu trwania kontroli, zawieszanie kontroli, kontrola powtórna, prawidłowość sporządzania upoważnień do kontroli),

2) oceny prawidłowości sporządzania dokumentacji z kontroli, w tym:

- czynności podejmowanych w trakcie kontroli (analiza zakresu podejmowanych czynności),
- prawidłowości sporządzania *Protokołów kontroli* i dokumentowania ustaleń,
- prawidłowości sporządzania załączników do *Protokołu kontroli* – *Protokoły*: pobrania próbek do oceny oznakowania, pobrania próbek do badań laboratoryjnych, oględzin, przyjęcia oświadczenia, zabezpieczenia dowodów.

Zgodnie z zasadami kontroli wewnętrznej podczas przeprowadzania czynności kontrolnych sprawdzono wykonanie zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS w wyniku poprzednich kontroli wewnętrznych.

Kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych zawartych w wystąpieniach pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS. Wnioski z kontroli wykorzystano do zwiększenia nadzoru nad prawidłowością organizacji kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym i prawidłowości dokumentowania ustaleń kontroli, a także podniesieniu skuteczności działań prowadzonych przez WIJHARS w zakresie postępowania kontrolnego i administracyjnego.

W 2019 r. przeprowadzono również 4 kontrole doraźne w GIJHARS (3) i WIJHARS (1) dotyczące kontroli przeprowadzonych w zakresie rolnictwa ekologicznego, terminowości załatwienia spraw i obiegu dokumentacji, a także działalności laboratorium.

1.2. Audyt wewnętrzny/ Internal audit

Audyt wewnętrzny jest działalnością obiektywną, której celem jest wspieranie kierownika jednostki w realizacji celów i zadań przez systematyczną ocenę kontroli zarządczej oraz czynności doradcze. Ocena dotyczy w szczególności

adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej w jednostce. Zadania audytu w GIJHARS wykonuje pracownik zatrudniony na stanowisku audytora wewnętrznego spełniający wymogi ustawy o finansach publicznych.

W 2019 r. audyt realizował zgodnie z planem audytu, zadania o charakterze doradczym na potrzeby Kierownictwa – zrealizowano cztery zadania.

Efektom przeprowadzenia zadań audytowych jest identyfikacja i analiza ryzyka, zwiększenie bezpieczeństwa zasobów, ocena skuteczności kontroli zarządczej oraz zapewnienie o prawidłowości działania.

1.3. Rozpatrywanie skarg i wniosków/ Complaints and requests handling

W 2019 r. do IJHARS wpłynęły 282 wnioski i 10 skarg, z których bezpośrednio rozpatrzono 144 wnioski i 7 skarg (w tym: 27 wniosków i 7 skarg rozpatrzył Główny Inspektor JHARS, a 117 wniosków wojewódzcy inspektorzy JHARS). Do innych instytucji przekazano 77 wniosków i 2 skargi. Anonimowe wnioski (61) wykorzystywano w większości przypadków w bieżącej działalności kontrolnej.

Skierowane do organów IJHARS 144 wnioski, które zostały rozpatrzone bezpośrednio w ramach posiadanych kompetencji dotyczyły (rysunek 8):

- ▶ obecności w obrocie produktów niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym w zakresie oznakowania – 103 wnioski (tj. 71,5% ogółu rozpatrzonych); zgłoszone przez wnioskodawców zastrzeżenia potwierdzono w 16 przypadkach (tj. 15,5% rozpatrzonych w tym zakresie),
- ▶ prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin niezgodnie z obowiązującymi, w tym zakresie przepisami – 19 wniosków (tj. 13,2% ogółu rozpatrzonych); zgłoszone zastrzeżenia potwierdzono w 4 przypadkach (tj. 21,0% rozpatrzonych w tym zakresie),
- ▶ obecności w obrocie artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań w zakresie rolnictwa ekologicznego zadeklarowanych w oznakowaniu – 13 wniosków (tj. 9,0% ogółu rozpatrzonych); zgłoszo-

ne zastrzeżenia potwierdzono w 1 przypadku (tj. 7,7% rozpatrzonych w tym zakresie),

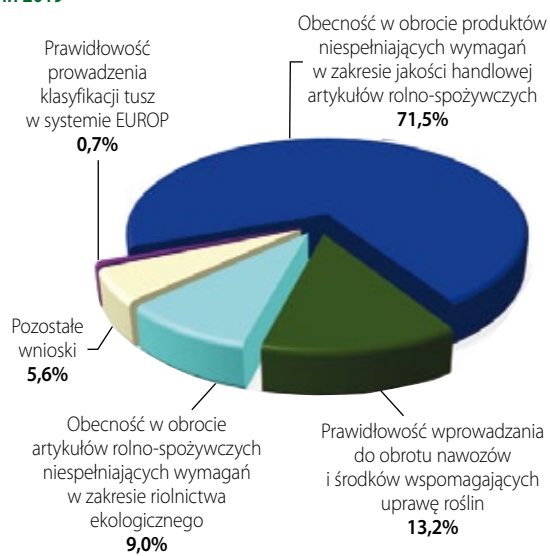
- ▶ prawidłowości prowadzenia klasyfikacji tusz w systemie EUROP – 1 wniosek (co stanowi 0,7% ogółu wniosków); nie potwierdzono zgłoszonego zastrzeżenia,
- ▶ innych zagadnień, tj. zagadnień ogólnych dotyczących kontroli żywności (2 wnioski) oraz zagadnień nie związanych z ustawową działalnością IJHARS (6 wniosków) – 8 wniosków (tj. 5,6% ogółu rozpatrzonych); nie potwierdzono żadnego ze zgłoszonych zastrzeżeń.

W wyniku kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów JHARS, w związku z sygnałami przekazywanymi we wnioskach, występowanie nieprawidłowości dotyczących skontrolowanych artykułów rolno-spożywczych i nawozów potwierdzono w 16,4% zgłoszonych przypadków.

W 2019 r. do Głównego Inspektora wpłynęło 8 skarg (w tym jeden anonim) dotyczących sposobu wykonywania zadań przez wojewódzkich inspektorów JHARS i pracowników IJHARS. Rozpatrzone skargi były bezzasadne.

W 2019 r. w porównaniu do 2018 r. zmniejszyła się zarówno liczba wniosków rozpatrzonych bezpośrednio przez organy IJHARS o 7 (tj. z 151 do 144), jak i liczba rozpatrzonych skarg o 2 (tj. z 9 do 7).

RYSUNEK 8.
Tematyka skarg i wniosków rozpatrzonych przez IJHARS w 2019 r./
Graph 8: Subjects of complaints and requests considered by AFQI in 2019

2. Działalność informacyjna/ Information and communication

Prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej jest ważnym elementem działalności IJHARS, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego, jak i konsumentów. Rozpowszechnianie informacji odbywa się przede wszystkim poprzez współpracę z mediami, działalność prasową i wydawniczą oraz komunikację wewnętrzną.

Mając na celu wykreowanie własnej, aktywnej i rzetelnej polityki informacyjnej, IJHARS stara się dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, którymi są zarówno pracownicy IJHARS, jak i osoby z zewnątrz. Relacje z ważnych spotkań, w których uczestniczyli pracownicy IJHARS publikowane były na stronie www.ijhars.gov.pl oraz w artykułach w biuletynie „Wiedza i Jakość”.

W 2019 r. systematycznie opracowywano komunikaty prasowe na temat działalności IJHARS oraz przeprowadzano comiesięczną analizę publikacji prasowych.

2.1. Strona internetowa IJHARS/ Website of AFQI

Podstawowym źródłem informacji o działaniach IJHARS jest strona internetowa www.ijhars.gov.pl, na której zamieszczone są m.in.: informacje o bieżących działaniach Inspekcji, informacje o aktualnych wynikach kontroli, wykaz obowiązujących aktów prawnych, wzory formularzy i wniosków, informacje dotyczące współpracy z innymi organizacjami. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prowadzony jest również Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) www.ijhars.gov.pl/bip. W ramach BIP publikowane są informacje określone w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

W każdym miesiącu 2019 r. odbywały się ważne spotkania, w których uczestniczyli przedstawiciele IJHARS.

Relacje z tych wydarzeń zamieszczane były na stronie www.ijhars.gov.pl w zakładce aktualności oraz w biuletynie „Wiedza i Jakość”.

Zamieszczane informacje dotyczyły głównie aktualnych wiadomości branżowych dla rolników, tj. jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, m.in.: znakowania żywności, rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych, rolniczego handlu detalicznego, organizacji egzaminów na rzeczoznawców, wyników kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję oraz aktualizacji przepisów.

2.2. Współpraca z mediami/ Cooperation with the media

Priorytetem współpracy jest bieżące informowanie mediów na temat działalności IJHARS oraz przekazywanie informacji dotyczących przeprowadzanych kontroli artykułów rolno-spożywczych.

Informacje przekazywano poprzez:

- ▶ mailingi do prasy (do wszystkich zainteresowanych dziennikarzy),
- ▶ wywiady z przedstawicielami IJHARS,
- ▶ opracowywanie komentarzy i opinii przez przedstawicieli IJHARS,
- ▶ opracowywanie artykułów w porozumieniu z zainteresowanymi redakcjami, po uzgodnieniu tematu i zakresu opracowania,
- ▶ przekazywanie biuletynu „Wiedza i Jakość” w wersji PDF mediom i zachęcanie do przedruku artykułów opracowywanych przez przedstawicieli IJHARS,
- ▶ opracowanie „Raportu o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2017–2018”,
- ▶ opracowanie „Sprawozdania rocznego z działalności Inspekcji JHARS”.

W 2019 roku IJHARS współpracowała z następującymi mediami:

- ▶ stacje telewizyjne (TVP 1, TVP Info, TVN),
- ▶ stacje radiowe (PR Program 1, Polskie Radio, TOK FM),
- ▶ prasa ogólnopolska (Do Rzeczy, Dziennik Gazeta Prawna, Fakt, Moje Zdrowie, Nasz Dziennik, Newsweek, Gazeta Podatkowa, Rzeczpospolita, Wiedza i Życie, Wprost).
- ▶ prasa lokalna (Dziennik Polski, Dziennik Bałtycki, Dziennik Elbląski, Dziennik Łódzki, Dziennik Zachodni, Echo Dnia, Express Wrocławski, Gazeta Krakowska, Gazeta Lubuska, Gazeta Olsztyńska, Gazeta Pomorska, Gazeta Wroclawska, Gazeta Współczesna, Głos Koszaliński, Głos Pomorza, Głos Wielkopolski, Głos Szczeciński, Kurier Poranny, Nowa Trybuna Opolska, Nowe Życie Olsztyna, Nowiny, Nowości, Podlaskie Agro, Słowo Warszawy, Super Nowości, Twój Tydzień Wielkopolski, Tygodnik Ciechanowski, Tygodnik Płocki, Tygodnik Ostrołęcki, Tygodnik Podhalański, Tygodni Zamojski, Zielony Sztandar),
- ▶ wydawnictwa branżowe (Agro Serwis, Bilans Dodatni, Farmer, Food-Lex, Gospodarka Mięsna, Hasło Ogrodnicze, Kierunek Spożywczy, Miesięcznik Handlowy, Mistrz Branży, Poradnik Handlowca, Przedsiębiorca Rolny, Przegląd Gastronomiczny, Przemysł Fermentacyjny i Owocowo-Warzywny, Przegląd Zbożowo-Młynarski, Przemysł Chemiczny, Przemysł Spożywczy, Rolnicze ABC, Rynki Alkoholowe, Sad Nowoczesny, Top Agrar, Warzywa, Wieści Branżowe),
- ▶ portale internetowe (6Win, Wirtualna Polska, Onet, Agro News, Portal Spożywczy, gazeta.pl, Żywność).

Wśród tematów najchętniej podejmowanych przez media w 2019 r., były między innymi: jakość handlowa: polskiej żywności, miodu, mięsa i jego przetworów, świeżych owoców i warzyw, nawozów wprowadzanych do obrotu, a także znakowanie i fałszowanie żywności, znakowanie produktów „wolne od GMO”, jakość produktów ekologicznych, produkty regionalne i tradycyjne, a także tematyka dotycząca przejęcia przez IJHARS zadań dotyczących kontroli żywności będących dotychczas w gestii IH.

2.3. Biuletyn „Wiedza i Jakość”/ ‘The Knowledge and Quality’ Bulletin

Procesom usprawnienia komunikacji, zarówno z odbiorcami, jak i pracownikami, służy wydawany od 2005 r. biuletyn informacyjny „Wiedza i Jakość”. Głównym celem tej publikacji jest szeroko pojęte informowanie środowisk

sektora rolno-spożywczego o aktualnych, a także systematycznych działaniach GIJHARS, WIJHARS oraz laboratoriów GIJHARS. Biuletyn przekazywany jest do mediów, przedstawicieli środowisk naukowych, Senackiej Komisji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz innych zainteresowanych instytucji. Ponadto, wysyłany jest do Biblioteki Narodowej, co wynika z ustawy o *obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych*.

W 2019 r. ukazały się 4 numery biuletynu, każdy w nakładzie 250 sztuk. Biuletyny zostały rozesłane do wszystkich WIJHARS oraz laboratoriów GIJHARS, a także do mediów i przedstawicieli środowisk naukowych (uniwersytety i akademie rolnicze), KOWR, ARiMR, MRiRW, GIS, GIW, UOKiK, PIORIN, związków i stowarzyszeń branżowych. Biuletyn „Wiedza i Jakość” dostępny jest również na stronie internetowej IJHARS, dzięki czemu dociera do szerokiej grupy odbiorców.

2.4. Polityka informacyjna/ Information policy

Ważnym elementem pozakontrolnym z zakresu działalności IJHARS jest propagowanie wiedzy dotyczącej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej kierowanej zarówno do konsumentów, jak i przedstawicieli branż, stowarzyszeń oraz producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego. W 2019 r. do ważnych wydarzeń sprzyjających upowszechnianiu informacji o działalności IJHARS zaliczyć należy spotkania z przedstawicielami poszczególnych branż, targi żywności, konferencje, seminaria, debaty, sympozja, warsztaty i szkolenia.

Celem działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych jest wzmocnienie pozytywnego wizerunku Inspekcji (budowanie długotrwałych relacji z mediami, inicjowanie spotkań z mediami, uczestniczenie w spotkaniach branżowych i naukowych), edukowanie producentów oraz konsumentów.

W 2020 roku kontynuowane będą działania informacyjne mające na celu rozpowszechnianie informacji na temat działalności IJHARS, w tym prezentację wyników kontroli urzędowych przeprowadzanych przez Inspekcję w ramach realizowanych zadań.

IV. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2020 ROKU/ Course of actions for 2020

Rok 2020 będzie osiemnastym rokiem działalności IJHARS, która w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni interesy konsumentów i producentów oraz wpływa na pozytywną stymulację procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu żywności.

Do podstawowych kierunków działania IJHARS w 2020 r. należy zaliczyć:

- ▶ realizację zadań kontrolnych wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2020 r.*,
- ▶ przejęcie zadań Inspekcji Handlowej przez IJHARS,
- ▶ aktualizację i rozszerzenie zakresów akredytacji w laboratoriach GIJHARS,
- ▶ wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS,
- ▶ usprawnienie realizacji programu kontroli ex-post,
- ▶ kontynuację aktywności IJHARS na forum międzynarodowym.

Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli/ Implementation of control activities indicated in the Annual Framework Control Plan

Roczny ramowy plan kontroli na 2020 r. obejmuje zarówno zadania wynikające z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jak i innych ustaw, w których określone zostały kompetencje IJHARS. Większość kontroli swoim zakresem obejmować będzie wszystkie aspekty jakości handlowej, tj. ocenę organoleptyczną, badania fizykochemiczne oraz prawidłowość oznakowania. Na 2020 rok zaplanowano także kontrole 6 grup artykułów rolno-spożywczych, które będą nakierowane głównie na sprawdzenie prawidłowości oznakowania.

Podczas kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, IJHARS będzie sprawdzała także czy w kontrolowanych podmiotach występuje zjawisko „podwójnej jakości” żywności, tj. czy producenci oferują konsumentom na wspólnym rynku UE produkty tej samej marki i w takim samym opakowaniu, ale różniące się pewnymi cechami jakościowymi.

Poszczególne kontrole będą uwzględniały również:

- ▶ produkty oznaczone znakiem *Poznaj Dobrą Żywność*,
- ▶ producentów i wyroby wskazane na tzw. *czeskiej liście*,

- ▶ wyroby wprowadzane do obrotu w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD),
- ▶ wyroby oferowane do sprzedaży luzem, pod kątem sprawdzenia czy posiadają oznakowanie na opakowaniu zbiorczym lub w towarzyszącej dokumentacji, pozwalające na identyfikację partii i właściwe oznakowanie towaru na etapie sprzedaży detalicznej,
- ▶ kontrolę procesów technologicznych i dokumentacji m.in. pod kątem stosowania składników alergennych i substancji dodatkowych, w celu weryfikacji prawidłowości i rzetelności oznakowania,
- ▶ kontrolę znakowania artykułów rolno-spożywczych z uwzględnieniem prawidłowości stosowania dobrowolnego oznakowania artykułów rolno-spożywczych określeniem *produkt polski*,
- ▶ sprawdzenie czy oznakowanie wyrobów konwencjonalnych nie sugeruje, że są to produkty ekologiczne lub posiadające oznaczenia ChNP, ChOG lub GTS,
- ▶ kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontrolę działalności rzeczoznawców w zakresie: pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych, ustalania klas jakości: tusz zwierząt rzeźnych oraz świeżych owoców i warzyw.

Nowym kierunkiem działania Inspekcji JHARS w 2020 roku, wynikającym z wejścia w życie ustawy o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od tych organizmów, będzie kontrola znakowania artykułów rolno-spożywczych z uwzględnieniem prawidłowości stosowania dobrowolnego określenia *wolne od GMO*.

Jak co roku ważnym obszarem działalności IJHARS będą kontrole importowanych artykułów rolno-spożywczych których wykaz określony został w rozporządzeniu MRiRW w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej oraz kontrole importowanych i eksportowanych świeżych owoców i warzyw, dla których określone zostały normy handlowe UE.

IJHARS będzie realizowała również działania, których obowiązek wykonania wynika bezpośrednio z przepisów określających jej kompetencje (m.in.: dotyczące certyfikacji chmielu, klasyfikacji EUROP, świeżych owoców i warzyw, wina z upraw własnych, rolnictwa ekologicznego, nawozów, kontroli ex-post i inne).

Od 1 kwietnia 2020 roku obowiązywać będzie rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/775 z dnia 28 maja 2018 r. ustanawiające zasady stosowania art. 26 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, w odniesieniu do reguł dotyczących wskazywania kraju lub miejsca pochodzenia podstawowego składnika środka spożywczego (Dz.U. L 131 z 29.5.2018, str. 8). Rozporządzenie będzie miało istotny wpływ na zasady dotyczące wskazywania kraju lub miejsca pochodzenia środków spożywczych z uwzględnieniem pochodzenia ich podstawowego składnika i wpłynie tym samym na spektrum kontroli realizowanych przez Inspekcję JHARS.

Przejęcie zadań Inspekcji Handlowej przez IJHARS/ *Taking over the tasks of the Trade Inspection by IJHARS*

W 2020 r. do zadań IJHARS będzie należała:

- ▶ kontrola w obrocie detalicznym, w tym nadzór nad działalnością cateringową i restauracjami,
- ▶ kontrola na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu owoców i warzyw,
- ▶ przekazywanie informacji o niebezpiecznych produktach żywnościowych do Inspekcji Weterynaryjnej,
- ▶ współpraca przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych z innymi organami,
- ▶ nadzór nad obrotem detalicznym pasz przeznaczonym dla zwierząt domowych, z wyłączeniem obrotu tymi paszami prowadzonego przez zakłady lecznicze dla zwierząt,
- ▶ kontrola używania języka polskiego w zakresie odpowiadającym zadaniom IJHARS,
- ▶ nadzór w zakresie przepisów ustawy o towarach paczkowanych,
- ▶ nadzór w zakresie przepisów ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,
- ▶ kontrola znakowania wprowadzonych do obrotu produktów GMO.

Aktualizacja i rozszerzenie zakresów akredytacji w laboratoriach GIJHARS/ *Updating and expanding the scopes of accreditation for AFQI laboratories*

W 2020 r. priorytetem działania laboratoriów GIJHARS będzie:

- ▶ akredytacja laboratoriów GIJHARS na zgodność z nowym wydaniem normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 *Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorujących*,

- ▶ wdrożenie specjalistycznych metodyk badawczych z ukierunkowaniem na zafalszowania artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontynuacja badań oraz rozwój metod badawczych w zakresie wykrywania substancji dodatkowych w artykułach rolno-spożywczych,
- ▶ uczestnictwo poszczególnych laboratoriów GIJHARS w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych,
- ▶ nadzór nad realizacją zadań wynikających ze współpracy z KOWR i ARiMR,
- ▶ koordynowanie działalności bazy laboratoryjnej IJHARS,
- ▶ współpraca z jednostkami i instytucjami prowadzącymi działalność badawczą w celu rozwiązywania pojawiających się problemów analitycznych, a także podejmowania działań mających na celu wdrażanie nowych metod badawczych pozwalających na wykrywanie zafalszowań produktów spożywczych,
- ▶ doskonalenie systemu zarządzania poprzez szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne pracowników laboratoriów GIJHARS,
- ▶ udział w pracach Grupy Ekspertów KE ds. analiz mięsa drobiowego,
- ▶ kontynuacja współpracy przy Grupie Roboczej IHC (Międzynarodowa Komisja ds. Miodu) w zakresie badań miodu,
- ▶ kontynuacja prac i uczestnictwo w spotkaniach Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Metod Analiz i Próbkobrania,
- ▶ kontynuacja prac i uczestnictwo w spotkaniach Grupy Roboczej Rady Unii Europejskiej ds. Kodeksu Żywnościowego (CCMAS),
- ▶ realizacja zadań laboratorium referencyjnego w zakresie określonym w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającym szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego.

Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym/ *Strengthening control system of certification bodies in organic farming*

W 2020 r. będą trwały intensywne prace nad przygotowaniem IJHARS do stosowania Rozporządzenia Parlamentu

Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 oraz aktów wykonywanych do tego rozporządzenia.

W 2020 roku, działania IJHARS w zakresie rolnictwa ekologicznego, podobnie jak w 2019 r., będą skierowane szczególnie na eliminowanie nieuczciwych praktyk produkcyjnych i handlowych, które negatywnie wpływają na wizerunek polskich produktów ekologicznych.

W 2020 roku IJHARS zakłada wzmocnienie działań w zakresie:

- ▶ ochrony oznaczeń ekologicznych poprzez eliminowanie znakowania produktów nieekologicznych terminami takimi jak *eko*, *bio*, sugerującymi ekologiczną metodę produkcji,
- ▶ kontroli produktów importowanych z państw trzecich,
- ▶ nadzoru nad jednostkami certyfikującymi (audyty, inspekcje, kontrole sprawdzające u producentów).

Wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS/ Strengthening protection of products with names registered as PDO, PGI and TSG

W 2020 roku działania IJHARS w zakresie systemu ChNP, ChOG, GTS będą skierowane szczególnie na eliminowanie nieuczciwych praktyk produkcyjnych i handlowych, które negatywnie wpływają na wizerunek polskich produktów posiadających chronione nazwy.

W 2020 roku, IJHARS będzie uczestniczyć czynnie przy pracach związanych z przygotowaniem przepisów prawa wdrażających system kontroli i certyfikacji oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych.

Ponadto, IJHARS wzmocni współpracę ze środowiskiem naukowym w celu stworzenia innowacyjnych instrumentów i metod wpływających na poprawę konkurencyjności produktów objętych systemem jakości żywności. Działania te będą realizowane w ramach wdrażanego projektu (Strength2Food) będącego częścią programu badawczego Horyzont 2020.

Podniesienie jakości przeprowadzania i dokumentowania kontroli ex-post/ Improving the quality of ex-post control activities and their documentation

Priorytetowymi działaniami dotyczącymi zadań związanych z kontrolą ex-post w 2020 r. będą:

- ▶ nadzór i koordynacja pracy WIJHARS w celu zapewnienia terminowej realizacji programów kontroli na lata kontrolne 2019/2020 i 2020/2021,
- ▶ w ramach stałego doskonalenia systemu kontroli ex-post, opracowanie i wdrożenie nowego wydania dokumentów systemowych: *Instrukcji BKE-01-IR-01 w sprawie zasad i trybu przeprowadzania oraz dokumentowania kontroli ex-post przez wojewódzkie inspektoraty JHARS i procedury PG-BKE-01 Kontrola ex-post*,
- ▶ wspieranie grupy inspektorów WIJHARS, oddelegowanych do wykonywania kontroli ex-post, m.in. poprzez szkolenia w zakresie zasad funkcjonowania mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, wskazanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do kontroli na rok kontrolny 2020/2021 oraz szkolenia doskonalące techniki kontroli.

Kontynuacja aktywności na forum międzynarodowym/ Continuation of activities on the international forum

Spośród działań do realizacji w 2020 r. w ramach współpracy międzynarodowej, należy wymienić zadania mające na celu m.in.:

- ▶ zwiększenie aktywności przedstawicieli Polski w sesjach komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Kodeksu Żywnościowego (F.23), sesjach Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych oraz innych spotkaniach na szczeblu międzynarodowym, związanych z zakresem kompetencji IJHARS, w tym podwyższenie wartości merytorycznej komentarzy Polski, przygotowywanych w ramach opinioowania projektów norm organizacji międzynarodowych w celu zwiększenia ich skuteczności,
- ▶ podnoszenie świadomości na temat znaczenia i skutków przyjmowania przez Komisję Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO światowych norm dla produktów rolno-spożywczych; kontynuacja rozpowszechniania informacji na temat KKŻ FAO/WHO i jej prac, w tym stała współpraca z prasą branżową w zakresie publikacji artykułów na temat Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO.

Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Voivodeship Inspectorates of Agricultural and Food Quality

Dolnośląski Wojewódzki Inspektorat

ul. Ofiar Oświęcimskich 12
50-069 Wrocław
tel. (71) 346-08-84
fax (71) 343-75-28
wiwroclaw@ijhars.gov.pl

Oddział Żarska Wieś

59-900 Zgorzelec 1
tel. (75) 771-97-37

Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
tel. (52) 322-87-10
fax (52) 322-47-26
wibydgoszcz@ijhars.gov.pl

Lubelski Wojewódzki Inspektorat

ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
tel. (81) 532-06-15
fax (81) 532-23-59
wilublin@ijhars.gov.pl

Oddział Biała Podlaska

ul. Łomaska 2
21-500 Biała Podlaska
tel./fax (83) 343-85-54, 343-33-30
wijharsbiala@interia.pl

Lubuski Wojewódzki Inspektorat

ul. Bohaterów Westerplatte 11
65-034 Zielona Góra
tel./fax (68) 325-30-62
wizielonagora@ijhars.gov.pl

Oddział Rzepin

ul. Bohaterów Westerplatte 47
69-110 Rzepin
tel./fax (95) 759-64-35
wirzepin@ijhars.gov.pl

Łódzki Wojewódzki Inspektorat

ul. Rewolucji 1905 r. 59
90-216 Łódź
tel./fax (42) 636-62-40
wilodz@ijhars.gov.pl

Małopolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Ujastek 7
31-752 Kraków
tel. (12) 448-11-02
fax (12) 448-11-05
wikrakow@ijhars.gov.pl

Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat

ul. Marszałkowska 115
00-102 Warszawa
tel. (22) 654-01-80
fax (22) 654-01-81
wiwarszawa@ijhars.gov.pl

Opolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Wrocławska 170
45-835 Opole
tel./fax (77) 454-31-18
wiopole@ijhars.gov.pl

Podkarpacki Wojewódzki Inspektorat

ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
tel./fax (17) 853-34-38
wirzeszow@ijhars.gov.pl

Oddział Korczowa

Drogowe Przejście Graniczne Korczowa
tel./fax (16) 628-44-60

Podlaski Wojewódzki Inspektorat

ul. Antoniukowska 11
15-740 Białystok
tel. (85) 747-97-40
tel./fax (85) 747-97-49
wibialystok@ijhars.gov.pl

Pomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Polska 15
81-969 Gdynia
tel. (58) 660-55-30
fax (58) 660-55-55
wigdansk@ijhars.gov.pl

Śląski Wojewódzki Inspektorat

ul. Jana III Sobieskiego 10
40-083 Katowice
tel. (32) 351-11-61
fax (32) 351-11-63
wikatowice@ijhars.gov.pl

Świętokrzyski Wojewódzki Inspektorat

ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
tel. (41) 362-69-64
fax (41) 362-64-10
wi_kielce@ijhars.gov.pl

Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektorat

ul. Szarych Szeregów 7
10-079 Olsztyn
tel. (89) 535-90-48, 527-44-64
fax (89) 521-33-25
wiolsztyn@ijhar-s.gov.pl

Wielkopolski Wojewódzki Inspektorat

ul. Kazimierza Wielkiego 24/26
61-863 Poznań
tel. (61) 851-03-45
fax (61) 851-03-46
wipoznan@ijhars.gov.pl

Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektorat

ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
tel. (91) 434-56-66, 430-32-72
fax (91) 434-56-66
wiszczecin@ijhars.gov.pl

Laboratoria Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych Laboratories of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality

Centralne Laboratorium w Poznaniu

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 370

ul. Reymonta 11/13

60-791 Poznań

(61) 867-90-34

(61) 867-90-19

labpoznan@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 705

ul. Ogrodowa 10

15-027 Białystok

(85) 653-78-55, (85) 653-78-50

(85) 653-78-60

labbialystok@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 704

ul. Zagnańska 91

25-558 Kielce

(41) 332-70-84

(41) 332-70-85

labkielce@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 285

Al. Mar. J. Piłsudskiego 8/12

81-378 Gdynia

(58) 660-75-20

(58) 661-68-14

labgdynia@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie

Certyfikat akredytacji PCA nr AB 775

ul. Nowy Świat 3

20-418 Lublin

(81) 743-81-01

(81) 534-21-20

lablublin@ijhars.gov.pl

IJHARS